

Programmabegroting

2020

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
1. INLEIDING	5
Voorwoord	7
Leeswijzer	8
Financiële vooruitzichten	9
2. PROGRAMMAPLAN	21
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	22
Programma 1 Veiligheid	25
Programma 2 Verkeer en vervoer	27
Programma 3 Economie	29
Programma 4 Onderwijs	31
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	33
Programma 6 Sociaal domein	35
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	39
Programma 8 VHROSV	41
Overige onderdelen programmaplan	43
3. PARAGRAFEN	45
Paragraaf A Lokale Heffingen	46
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	53
Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen	58
Paragraaf D Financiering	63
Paragraaf E Bedrijfsvoering	68
Paragraaf F Verbonden Partijen	72
Paragraaf G Grondbeleid	79
4. FINANCIËLE BEGROTING	81
Uiteenzetting van de financiële positie	87
VASTSTELLINGSBLAD	93

1. Inleiding

Voorwoord

Voor u ligt de begroting voor 2020. Deze begroting komt tot stand onder een ander ‘gesternte’ dan in de voorgaande jaren het geval was. Onze gemeentelijke financiën staan onder druk, net als bij veel andere gemeenten. Dat wordt vooral veroorzaakt door uitgaven in het sociaal domein als gevolg van toegenomen zorgvraag en zorgzwaarte. De extra door het Rijk ter beschikking gestelde middelen voor de jeugdzorg (inclusief de opgenomen stelpost middelen jeugdzorg na 2021) geeft ruimte, maar maakt de door ons eerder geschetste ombuigingen nog steeds noodzakelijk. Willen wij kunnen sturen op de ‘volumes in de zorg’ om zo de stijgende kosten van zorg (enigszins) te kunnen beheersen, is een transitie in het sociaal domein noodzakelijk. In een aparte notitie Ombuigingen sociaal domein die voorafgaande aan de bespreking van deze begroting beschikbaar is voor u als raad, geven wij verder inzage in de wijze waarop dat zou kunnen en wat dat zal opleveren.

Vorig jaar hebben wij samen ambities uitgesproken op basis van het overkoepelend thema: ‘grensverleggend besturen’. Die uitgangspunten gelden nog steeds en deze zetten wij als ongewijzigd beleid voort in de komende periode. Het staande beleid vormt daarmee de basis voor deze begroting. Zo gaan we door met het betrekken van inwoners; denk aan de invoering van de omgevingswet. Zo geven we uitvoering in aangepaste vorm aan de BrinQ-visie op het beheer van de openbare ruimte die samen met de inwoners tot stand is gekomen. We geven ruimte aan ondernemers en willen de lokale economie en werkgelegenheid stimuleren. We willen de recreatieve toeristische infrastructuur verder verbeteren door de aanleg van de 2^e fase van het wandelknooppuntnetwerk Dwingeloo en omgeving. We blijven inzetten op het thema duurzaamheid. Net als voor meer biodiversiteit in de landelijke en agrarische omgeving. Om risico’s door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te beperken, is onze inzet erop gericht te komen tot gedragen oplossingen. We doen investeringen in wegen op basis van het geactualiseerde wegenbeheerplan. Misschien niet in de maximaal gewenste omvang, maar dan toch realistisch en verantwoord zonder kapitaalvernietiging.

De gemeentelijk huishouding kent financiële grenzen. Om uitvoering te kunnen blijven geven aan onze ambities en het met u als raad vastgestelde beleid is het (helaas) nodig de lasten voor inwoners, toeristen en bedrijven te verhogen. We blijven binnen een verantwoord niveau van lokale lasten in relatie tot omliggende gemeenten. We blijven investeren in de publieke ruimte. Verantwoord met oog voor een financieel gezonde toekomst van de gemeente Westerveld.

Voor uitvoering van onze normale dienstverlening aan de inwoners van de gemeente blijven we ons inzetten. Mensen verwachten dat sommige gemeentelijke taken gewoon goed geregeld zijn. Is de inwoner tevreden, dan hebben wij het goed gedaan. Bij de nieuwe bestuurscultuur past ook nieuw gedrag in onze dienstverlening en onderlinge samenwerking. Dat vinden wij belangrijk en daarom geven we ruimte aan de principes van ‘samen sturen’ en houden we rekening met de wensen van de klant door middel van de ‘Westerveldse belevingsprincipes’.

In het hoofdstuk financiële vooruitzichten blikken wij terug op de raadsvergadering waarin de Voorjaarsrapportage 2019 is besproken. We geven aan hoe we willen omgaan met de amendementen en moties, wat dat betekent voor beleidsontwikkeling of geven aan wat de verwerking is in deze begroting. We geven een overzicht van mutaties voortvloeiend uit de taakstellingen en ombuigingen. Daarmee bieden we volledige transparantie over wat we doen en waarom. Wij stellen voor om naast de eerder met u besproken ombuigingen uit de Voorjaarsrapportage 2019, nog een stap verder te gaan door in te zetten op een aanvullend dekkingsplan om mogelijke risico’s beter te kunnen opvangen en het eigen vermogen te versterken. Uiteraard gaan wij graag samen met u als raad het gesprek aan of u de door ons in deze begroting uitgezette lijnen deelt en of u kunt instemmen met de financiële kaders in deze begroting.

Met de taakstellingen, ombuigingen en het aanvullende dekkingsplan is deze begroting in meerjarig perspectief gezond en sluitend. Dat laatste is een eis vanuit het toezichtkader. Wij hebben onze verantwoordelijkheid genomen door een concept begroting op te stellen in lijn met de Voorjaarsrapportage en de door u als raad vastgestelde kaders. U als raad bent aan zet, u kunt op onderdelen afwijken, maar zal zeker dezelfde verantwoordelijkheid ervaren voor een gezonde financiële huishouding op langere termijn. Wij zijn bereid met u in debat te gaan over deze begroting.

College van burgemeester en wethouders van Westerveld.

Leeswijzer

Deze begroting bestaan uit twee onderdelen: de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld.

1. Inleiding

In de inleiding staat het voorwoord van het college, deze leeswijzer en de financiële vooruitzichten. In deze laatste paragraaf schrijft het college hoe is/wordt omgegaan met de amendementen en moties uit de vergadering van de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2019. En staat een overzicht van alle taakstellingen en ombuigingen zoals die verwerkt zijn in deze begroting.

2. Programmaplan

Het programmaplan bestaat uit de negen programma's van de gemeente gevolgd door een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

Per programma wordt aangegeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. Bij het onderdeel 'wat willen we bereiken' staat de visie van het betreffende programma en worden de beleidsindicatoren vermeld. De beleidsindicatoren hebben 31 december 2018 als peildatum en zijn terug te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Bij het onderdeel 'wat gaan we daarvoor doen' staan de doelen zoals deze bij de Voorjaarsrapportage zijn vastgesteld. Per doel is uitgewerkt hoe we dat doel gaan realiseren. Bij het onderdeel 'wat gaat het kosten' staat de begroting 2020 en meerjarenraming (2021 t/m 2023) op productniveau. De begroting van 2020 is vergeleken met de raming 2019, verschillen groter dan € 50.000 op productniveau zijn voorzien van een toelichting. In deze toelichting zijn de grootste onderdelen van het verschil verklaard.

3. Paragrafen

De paragrafen bevatten een dwarsdoorsnede van alle programma's van het jaarverslag, waarbij wordt ingegaan op de relevante beleids- en beheeraspecten. De paragrafen zijn: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Al deze paragrafen zijn voorgeschreven door het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden).

4. Financiële begroting

Dit hoofdstuk bevat het overzicht van baten in een overzichtelijk nieuw format. Tevens worden de baten en lasten van de algemene dekkingsmiddelen en de reserves gepresenteerd per programma. Er volgt tevens een uiteenzetting van de financiële positie. Wij vragen bijzondere aandacht voor de gehanteerde grondslagen, welke opnieuw zijn gedefinieerd.

De begroting wordt afgesloten met het Vaststellingsblad.

Financiële vooruitzichten

Algemene beleidslijn

We staan de komende jaren financieel gezien voor uitdagende opgaven. Realisatie van de ambities uit ons bestuursakkoord 'Grensverleggend Besturen' staat daarbij centraal. Gelijktijdig hebben we een financiële opgave in voornamelijk het sociaal domein en doen zich een aantal andere ontwikkelingen voor die ingevuld moeten worden of om andere oplossingen vragen. Het is onze gezamenlijke taak de juiste balans aan te brengen tussen ambities, uitvoerbaarheid, marsroute, tempo en beschikbare middelen in de vorm van capaciteit en financiële ruimte. Deze begroting geeft ons samen met u als raad de ruimte en de gelegenheid de juiste afwegingen en verantwoorde financiële keuzes te maken. Alleen op die manier kunnen we blijven zorgen dat de gemeentelijke huishouding in meerjarig perspectief gezond en sluitend blijft. In dit hoofdstuk vatten wij samen en bieden u inzicht in de verwerking van de onderwerpen uit de bespreking van de Voorjaarsrapportage 2019.

Ontwikkelingen sinds de Voorjaarsrapportage 2019

Bij de Kaderstellingen voor 2020¹ hebben we de bestaande budgetten op basis van de toen geldende financiële prognoses en de toen beschikbare informatie geactualiseerd en met u gedeeld. Daarbij is tevens door ons aangegeven dat kostenbesparingen en lastenverhoging noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een gezond en sluitend meerjarenperspectief.

Op het onderwerp Toeristenbelasting hebt u ons voorstel geamendeerd. De overige beschreven en besproken onderwerpen in de Voorjaarsrapportage zijn in deze begroting (conform) verwerkt. In het vervolg maken wij dat inzichtelijk, waarbij u bij de vaststelling van de begroting definitief besluit in te stemmen met de ombuigingen en taakstellingen.

Tegelijk geven wij inzicht hoe we zullen omgaan met de moties en amendementen en hoe deze (indien van toepassing) financieel zijn verwerkt in deze begroting.

Aansluitend daarop zijn wij als voorbereiding op de begroting en de beleidsinvulling voor 2020 nagegaan of zich ontwikkelingen voordoen (of hebben voorgedaan) die nog niet waren voorzien of die thans meer concreet kunnen worden ingevuld en daarom alsnog een plek moeten krijgen in deze begroting. Te denken valt bijvoorbeeld aan het definitief worden van de Cao gemeenten waarover op 28 juni 2019 een principeakkoord is overeengekomen dat wordt voorgelegd aan de leden.

Overzicht verwerking mutaties sinds de Voorjaarsrapportage 2019

Uitgangspunt (en vertrekpunt) blijft het financiële perspectief zoals dat met u is gedeeld in de Voorjaarsrapportage 2019. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de doorgevoerde wijzigingen en ontwikkelingen.

Bedragen in €, min is nadeel

	2020	2021	2022	2023
Saldo Voorjaarsrapportage 2019	-1.288.031	-1.026.494	-806.131	-695.172
Kaderstelling uit voorjaarsrapportage	-39.000	-231.000	-322.000	-398.000
Verwacht meerjaren saldo voor taakstellingen	-1.327.031	-1.257.494	-1.128.131	-1.093.172
Actualisatie sinds bespreking Voorjaarsrapportage:				
1. Meicirculaire	981.538	842.024	440.942	532.021
2. Mutatie loonkosten, w.o. Cao effecten	9.634	-64.366	-318.966	-318.966
3. Gemeenschappelijke regelingen	-12.864	7.751	3.597	-15.061
4. Stelpost extra middelen jeugd	-	-	255.000	255.000
5. Verwerking amendement	-	20.000	20.000	20.000
6. Overige aanpassingen	-78.800	-65.300	-85.540	-78.320
Tussenstand aanvaard beleid voor taakstellingen (X)	-427.523	-517.385	-813.098	-698.498

¹ Hoofdstuk 4 van de Voorjaarsrapportage 2019.

1. Meicirculaire 2019

Op 31 mei 2019 is de meicirculaire uitgekomen. In deze meicirculaire zijn de wijzigingen in de hoogte van de algemene uitkering opgenomen. De effecten van de meicirculaire hebben wij in onze brief van 27 juni 2019 met u als raad gedeeld. Conform afspraak is de meicirculaire in deze begroting verwerkt.

2. Mutatie loonkosten en Cao effecten

In de primitieve begroting 2019 was meerjarig voor de ontwikkeling van de loonkosten een stelpost opgenomen. In de kaderstelling bij de Voorjaarsrapportage is bijgeraamd. Dat blijkt bijna voldoende. Voor de jaren 2021-2023 wordt er bijgeraamd om een realistische prognose te krijgen. Voor de formatie wordt verwezen naar de paragraaf E Bedrijfsvoering.

3. Gemeenschappelijke regelingen

De in het hoofdstuk Kaderstellingen voor 2020 genoemde mutaties voor de gemeenschappelijke regeling zijn verwerkt en eventueel op basis van de laatste inzichten bijgesteld.

4. Stelpost extra middelen Jeugd

Het kabinet heeft besloten extra middelen toe te voegen aan het jeugdhulpbudget voor 2019 t/m 2021. Aanvullend wordt onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. Vervolgens is de vraag gesteld: 'Hoe gaan toezichthouders om met de situatie dat er voor de jaren 2022 en 2023 geen extra middelen jeugdhulp zijn begroot in de algemene Uitkering gemeentefonds bij de meicirculaire 2019?'

Het Rijk en de provinciale toezichthouders zijn een richtlijn² overeengekomen. Deze richtlijn is opgenomen als bijlage in de gemeentefondsrubriek op internet van de meicirculaire 2019. Kern daarin is:

- 1 De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 t/m 2021, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingsmiddel aangemerkt.
- 2 Voor de jaren 2022 en 2023 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden op basis van de extra toegekende middelen voor 2021.
- 3 Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden.
- 4 Voorwaarde is dat daarnaast gemeente tevens zelf maatregelen nemen in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.

Om die reden hebben wij € 255.000 geraamd als 'stelpost extra middelen jeugd' voor 2022 en 2023. Tevens zetten wij in op een ombuiging in het sociale domein, voornamelijk Wmo.

5. Verwerken amendement³

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de bespreking van de amendementen. De financiële verwerking is als volgt:

Bedragen in €, min is nadeel				
Verwerkt als volgt:	2020	2021	2022	2023
SSC-ONS	90.000	90.000	90.000	90.000
Bouwleges	45.000	45.000	45.000	45.000
Frictiekosten sociaal domein	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Professionalisering STPW	-35.000	-15.000	-15.000	-15.000
Totaal	-	20.000	20.000	20.000

6. Overige aanpassingen

Bij het opstellen van de begroting worden onderdelen geactualiseerd. Het gaat hierbij onder andere om de (doorbelastingen van) rente, kapitaallasten, uren en overhead, reinigings- en rioolheffing, het meerjarenonderhoudsplan en de reserves en voorzieningen. Deze actualisaties leiden tot (kleine) resultaat-effecten en verschuivingen tussen programma's en jaren.

² De richtlijn is te vinden als bijlage in de gemeentefondsrubriek van de meicirculaire 2019.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2019/05/31/meicirculaire-gemeentefonds-2019>

³ Het betreft het amendement 20 en de motie 180, over STPW en herstructurering sociaal domein.

Bedragen in €, min is nadeel				
9. Overige aanpassingen	2020	2021	2022	2023
Kosten van financiering	-98.800	-92.300	-111.540	-99.320
Actualisatie reserve afvalstoffen	20.000	27.000	26.000	21.000
Totaal overige aanpassingen	-78.800	-65.300	-85.540	-78.320

De kosten van financiering betreffen de rentekosten van de aanvullende externe financiering die nodig is geworden en waarvoor wij verwijzen naar paragraaf D Financiering naar de prognose balans.

Financiële beleidslijn sociaal domein

Als het om reëel en scherp budgetteren gaat, is een beoordeling van welke financiële gedragslijn we ten aanzien van de middeleninzet voor het sociaal domein willen volgen noodzakelijk. Terugkijkend naar het beeld van de Voorjaarsrapportage 2019⁴ koersen we in dit beleidsveld, zonder tegenmaatregelen, af op een structurele uitzetting van de begroting van circa € 1,0 miljoen. Zorgtaken dreigen zo andere gemeentelijke taken te verdringen. Tegen die achtergrond hebben wij ons in de voorbereiding van de begroting voor 2020 opnieuw beraden op de koers die we de komende jaren moeten gaan volgen om die ontwikkeling en de daaruit voor de financiën van de gemeente als geheel voortvloeiende problematiek beheersbaar te houden en in control te brengen.

Uitkomst van de afwegingen die we in dit verband gemaakt hebben is dat we vooralsnog vasthouden aan de gedragslijn waarbij we maximaal € 2,0 miljoen uit de algemene middelen aanwenden bovenop de (voorheen) integratie-uitkering uit het gemeentefonds. We streven naar een totale besteding in het sociaal domein van maximaal rond de € 13,3 miljoen⁵. Door toekomstig te verkrijgen extra middelen kan dit maximum anders wordt bepaald dan wel vastgesteld.

Het feit dat we vasthouden aan deze budgettaire lijn betekent niet dat we zelf stil zitten. We zijn actief op zoek naar mogelijkheden om zelf de kosten in dit domein te beperken. In deze begroting geven we een nadere uitwerking van de mogelijkheden van een transitie in de uitvoering van zorgtaken. In een aparte notitie 'ombuigingen sociaal domein' geven wij concreet wat we gaan doen en hoe wat dat willen realiseren. Deze notitie is gelijktijdig met deze begroting beschikbaar voor u ter informatie. In de volgende paragraaf is het financiële resultaat daarvan opgenomen. De transitie vraagt tijd, zoals de raad terecht in haar motie heeft geconstateerd, we stellen daarom voor om in plaats van te werken met een bestemmingsreserve een structureel transitiebudget van € 100.000 op te nemen voor de periode 2020-2023. Daarmee handelen we in de geest van de motie.

Bij de voorbereiding van de Voorjaarsrapportage 2020 inventariseren we waar we staan en of we op schema liggen. Zo nodig volgen bijstellingen in overleg met uw raad. De nog in 2019 optredende meerkosten willen we in afwachting hiervan ten laste brengen van de algemene reserve.

Bespreking amendementen

Door uw raad zijn een drietal amendementen aangenomen.

1. Amendement onderzoek N855

Dit amendement is in de begroting 2019 verwerkt. De geraamde bijdrage voor het onderzoek is geschrapt en is thans toegevoegd aan het budget dat geraamd staat voor de bestrijding van de eikenprocessierups. Voor zover dit bedrag in 2019 niet wordt benut, zal het eventuele restant worden overgezet naar 2020. Wij komen daar bij de Najaarsrapportage op terug.

2. Amendement STPW en reserve herstructurering sociaal domein

Het amendement spreekt over 'meer en grotere bouwvragen' wat leidt tot hogere inkomsten uit bouwleges, en draagt daarom het college op € 45.000 structureel bij te ramen op de post bouwleges. Daarin schuilt een risico omdat bij de invoering van de omgevingswet de tarievenstructuur en de hoogte van tarieven zal wijzigen en er een kans bestaat dat minder leges binnenkomen. Daarnaast spreekt het amendement over 'de lasten van SSC-ONS te verlagen met € 90.000'. Dit laatste betreft een correctie op een besparing die nog niet was verwerkt in de Voorjaarsrapportage 2019. Hoewel dit bedrag dient ter dekking van de kosten SSC-ONS, wordt het door dit amendement opnieuw ingezet als

⁴ Zie paragraaf 2.4 Thema: Sociaal domein

⁵ Stand op basis van de huidige inzichten, zonder rekening te houden met de extra middelen jeugd.

dekkingsmiddel. Deze vrijkomende middelen draagt uw raad op te besteden aan een structurele ruimte voor de extra kosten van de herstructurering in het sociale domein te kunnen opvangen. Uw raad noemt het instellen van een bestemmingsreserve daarvoor.

Behalve het feit dat uw raad zich niet heeft uitgesproken over duur van de reservering, de hoogte van de bestemmingsreserve en de wijze van onttrekking, stellen wij voor niet te gaan werken met een bestemmingsreserves. Structurele baten en lasten, waaronder deze frictiekosten kunnen vallen binnen de exploitatie. Het gaat in onze ogen om een transitie die op termijn zal leiden tot structureel lagere lasten in het sociale domein. Wij zijn het met u eens dat in de aanloop daartoe extra kosten gemaakt kunnen worden voor frictiekosten, tijdelijke inhuur en onderzoeken. We stellen daarom voor in de 'geest' van het amendement structureel € 100.000 bij te ramen als frictiekosten voor de duur van vier jaar in de begroting 2020 t/m 2023. Het instellen van een bestemmingsreserve is dan niet nodig.

Het amendement legt een relatie met motie voor professionalisering van de Stichting Toeristische Promotie Westerveld (STPW). In de motie wordt gesproken over een eenmalig bedrag van € 35.000 voor verder professionalisering van de organisatie STPW in 2020 en daarnaast in datzelfde kader voor compensatie van de terugloop van de ambassadeurs nog eens structureel € 15.000 extra te begroten vanaf 2021.

3. Amendement toeristenbelasting

Het amendement is verwerkt in deze begroting. De bij de Voorjaarsrapportage voorgestelde aanvullende opbrengst van € 305.000 is door u als raad geamendeerd. Uiteindelijk is besloten om de toeristenbelasting te verhogen van € 1,10 naar € 1,25 per persoon per overnachting. De extra inkomsten zijn nu begroot op € 114.400. Dit zal worden verwerkt in de aanpassing van de tarieven zoals die voor het volgend jaar gaan gelden.

Alle recreatieondernemers zijn medio juli jl. aangeschreven over deze aanpassing. Hierdoor kunnen zij deze tariefswijziging tijdig communiceren met hun (toekomstige) klanten.

Bespreking moties

Verder zijn de volgende moties aangenomen met daarin verzoeken aan het college. We beschrijven hierna hoe wij daarmee om willen gaan.

1. Motie Global Goals gemeente

Er zijn geen minimale vereisten om Global Goals Gemeente te worden. De campagne 'Gemeente4 GlobalGoals' biedt ruimte voor eigen initiatief en keuzes. De gemeente kan per Global Goals een rol aannemen als bijvoorbeeld aanjager, verbinder of facilitator. Een gemeente kan bijvoorbeeld een campagne opstarten of ervoor kiezen beleidsinhoudelijk de goals te laten aansluiten. De VNG heeft een handreiking voor gemeenten ontwikkeld die goed geschikt is om als basis te nemen voor de op te stellen strategische visie. Deze visie is toekomstgericht en past bij het niveau van de Global Goals. Bij het opstellen van deze visie zal inzichtelijk worden gemaakt in welke mate de gemeente bijdraagt aan de afzonderlijke Global Goals.

Met betrekking tot de uitvoering van deze motie zal een raadsvoorstel (besluitvorming 3e kwartaal 2019) worden voorbereid met als strekking dat we graag - binnen de huidige financiële middelen en perspectief - uitvoering willen geven aan de motie en Westerveld aanmelden als Global Goals Gemeente.

We stellen voor om Global Goals te koppelen aan de op te stellen strategische visie, omgevingsvisie en de samenlevingsakkoorden met als stap 2: waar de gemeentelijke inzet aansluit bij de Global Goals en waar deze aansluit bij de doelen binnen de strategische visie. Aandachtspunt bij de uitvoering van deze motie is de ambtelijke inzet.

2. Motie eikenprocessierups

Wij kiezen voor bestrijding van de eikenprocessierups voor een duurzame oplossing: door het vergroten van de biodiversiteit verwachten we betere omstandigheden voor de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups zoals sluipwesten en -vliegen. Het vergroten van de biodiversiteit is toekomstgericht en op korte termijn ontoereikend. Daarom volgen we aanvullend de 'Leidraad beheersing eikenprocessierups' van de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA), waarbij we bestrijden in risicogebieden. Dit zijn (openbare) plekken waar veel mensen samenkomen of langdurig verblijven. De bestrijding in de risicogebieden is zowel preventief (in het vroege voorjaar) als curatief (aan de hand van signalering en meldingen van nesten). Door monitoring verwachten we de 'hotspots' voor komend jaar tijdig in beeld te krijgen. Deze vorm van bestrijding sluit aan bij het advies van de GGD.

De beschikbare middelen zijn wellicht voor de komende jaren onvoldoende. Momenteel is dit echter nog niet in te schatten.

3. Motie bermenschouw

Ons uitgangspunt is om zo veel mogelijk bermen op een natuurvriendelijke manier te beheren. Door het bermmaaisel af te voeren blijft de bodem schraal waardoor inheemse bloeiende plantensoorten na enige tijd terugkeren in de berm. Met het terugkeren van bepaalde plantensoorten vinden ook diverse diersoorten hun weg naar de bermen zoals vlinders, insecten, reptielen, vogels en kleine zoogdieren. In 2017 zijn onze bermen geïnventariseerd en is een natuur bevorderend maaibeheer opgesteld. We gaan met vrijwilligers van het IVN en Landschapsbeheer Drenthe in overleg over het inventariseren/monitoren van (een groot deel) van de in de gemeente ecologisch beheerde bermen en het mogelijk ontwikkelen van 'bermbeheersplan' ontwikkeld wordt. De voorbereidende werkzaamheden starten in november 2019.

4. Motie duurzame en circulaire inkoop "Fair Deal"

Fair Trade maakt onderdeel uit van een breder gedachtegoed omtrent maatschappelijk verantwoord ondernemen/inkopen, inclusief duurzaamheid. Hiervoor is dan ook specifiek aandacht in het inkoopbeleid en het vast te stellen duurzaamheidsbeleid van de gemeente. Overigens worden er organisatie breed al veel duurzame initiatieven ontplooid zoals het herwaarderen van bermgras als grondstof voor meubelplaten, de aanbesteding circulaire kantoorinrichting en de aanbesteding voor warme drankenautomaten met fair trade producten.

Vanuit de aanbestedingswetgeving is het niet mogelijk om ondernemers te bevoordelen, omdat ze lokaal zijn. Wel kan het zo zijn dat bij een zware weging van duurzaamheidsaspecten een lokale ondernemer de meest duurzame oplossing kan bieden en daardoor de opdracht krijgt.

We zien het belang van elkaar informeren en inspireren. In dat kader staat een bijeenkomst circulair ondernemen gepland met de Ondernemerskoepel waarin onze gemeente ook partij is vanuit de voorbeeldfunctie die we willen vervullen. Zo kunnen dan ervaringen gedeeld worden.

Per aanbesteding wordt gezien welke criteria passend zijn en hoe deze ingevuld kunnen worden, maatwerk is hierbij van belang.

Rapportage vindt binnen de reguliere planning & controlcyclus plaats in de paragraaf Bedrijfsvoering.

5. Motie jongeren en politiek

Deze motie wordt door de raadsgriffie opgepakt.

6. Moties OZB

De eerste motie luidt om de verhoging van de OZB-inkomsten zodanig te matigen dat de totale woonlasten met maximaal € 25 worden verhoogd. De Voorjaarsrapportage 2019 gaat uit van een stijging met € 43, dat extra OZB-inkomsten geeft van € 681.000. Om het voorstel van de motie te realiseren zal de afweging gemaakt moeten worden tussen enerzijds de gewenste extra OZB-inkomsten en anderzijds een gemeentelijke huishouding die in meerjarig perspectief sluitend en gezond is. Wij ontraden de motie om die reden en zijn verder van mening dat er extra aanvullende dekkingsmiddelen nodig zijn. Daarop komen wij hierna terug.

De tweede motie luidt om voor de sociaal belang behartigende instellingen het OZB woningtarief te hanteren in plaats van de niet-woning tarieven. Dit betekent voor de gemeente een lagere OZB opbrengst. Er zal een onderzoek hiernaar worden verricht, waarmee inmiddels een start is gemaakt.

7. Motie STPW

De motie is door ons overgenomen en verwerkt in de begroting 2020, zie hiervoor bij amendementen onder 2.

8. Motie jongerenhuisvesting

Voorgesteld wordt de motie mee te nemen bij de vaststelling van de Woonvisie in november 2019. In die woonvisie is een onderzoek naar jongerenhuisvesting niet genoemd als actiepunten. Aandachtspunten hierbij zijn de verwachte geringe behoefte onder de jongeren uit Westerveld voor de zgn. 'tiny houses', de grondprijs voor goedkope nieuwbouw, een anti-speculatiebeding en extra kosten als gevolg van gasloos bouwen.

De startersleningen zijn er nog steeds. Hier wordt mondigesmaat gebruik van gemaakt. Bij de vaststelling van de Woonvisie zal worden ingegaan op jongerenhuisvesting en hoe we verder willen en kunnen gaan met leningsvormen en de financiële gevolgen hiervan.

Aangehouden moties:

9. Motie energietransitie

Deze motie is samen met een aantal andere moties aangehouden in afwachting van de behandeling van de startnotitie duurzaamheid, het beleidskader kleinschalige hernieuwbare energiebronnen en de startnotitie Regionale Energie Strategie.

10. Motie herinvoeren klankbordgroep sociaal domein

Deze motie is aangehouden voor nadere bespreking in het presidium.

11. Motie spuitvrije zones

Op 11 juli 2019 heeft tussen de provincies Drenthe en Overijssel, de gemeente Westerveld en het ministerie van LNV een gesprek over het onderwerp gewasbeschermingsmiddelen plaats gevonden. Er hebben inmiddels gesprekken met partijen plaats gevonden over hoe betrokkenen weer met elkaar in gesprek kunnen komen over de oplossingen en welke rol ze daarbij voor zichzelf zien.

Na afloop zal (een samenvatting van) een presentatie van de resultaten worden gemaakt die wij zullen delen met de raad. De raad is hierover bij brief van 9 september jl. geïnformeerd.

Samenvatting taakstellingen / ombuigingen

In onderstaand overzicht worden de ombuigingen per onderwerp gepresenteerd.

In de Voorjaarsrapportage 2019 hebben wij inzicht gegeven in de wijze waarop wij denken het meerjarig begrotingstekort te kunnen herstellen. We hebben daarbij voorgesteld om de globaal beschreven taakstellingen nader uit te werken, van een onderbouwing te voorzien en te verwerken in de begroting 2020. Voor een onderbouwing wordt tevens verwezen naar het Knoppenvoorstel openbare ruimte en de notitie Ombuigingen sociaal domein. Het staat u als raad vrij andere keuzen te maken die passen in een structureel gezond meerjarenperspectief.

Onderstaande tabel kent geactualiseerde bedragen voor zover van toepassing en is daarom minder goed vergelijkbaar met de bij de Voorjaarsrapportage getoonde bedragen. Het zijn deze bedragen die zijn verwerkt in de voorliggende begroting. Elke ombuiging/taakstelling is voorzien van een letter.

Sociaal domein

Bedragen in €, min is nadeel					
Ombuigingen sociaal domein	nr.	2020	2021	2022	2023
<u>Sociaal domein optimaliseren (bevoegdheid college)</u>					
Diverse maatregelen cf. voorstel					
Ombuigingen Sociaal Domein	a	561.618	700.568	814.218	814.218
<u>Sociaal domein hervormen/herstructureren (bevoegdheid raad)</u>					
Schrappen budget verruimen armoedebeleid	b	-	40.000	40.000	40.000
Schrappen armoede regisseur	c	-	15.000	15.000	15.000
Subtotaal Transitie Sociaal domein (A)		561.618	755.568	869.218	869.218

Toelichting:

Sociaal Domein

De notitie 'Ombuiging sociaal domein' ligt voor u bij de begroting 2020 ter inzage. Daarin wordt een onderbouwing gegeven van de voorgestelde maatregelen en hun impact.

Taakstellingen en ombuigingen

Bedragen in €, min is nadeel					
Taakstellingen /ombuigingen	nr.	2020	2021	2022	2023
<u>BrinQ</u>					
Maximale aanvraag Knoppenvoorstel	d	-515.200	-470.200	-470.200	-470.200
Besparingen	d	215.138	195.138	195.138	220.138
<u>Actualisatie wegen beheer</u>					
Maximale aanvraag uitvoeringsplan	e	-605.000	-605.000	-605.000	-605.000
Besparingen	e	225.000	225.000	225.000	225.000
<u>Ruimtelijk actieplan Havelte</u>					
Kapitaallasten investering	f	-	-	15.750	31.430
<u>Ondernemersfonds</u>					
Bijstelling afdracht aan het fonds	g	9.000	9.000	9.000	9.000
<u>Beperken subsidies</u>	h	pm	pm	pm	pm
<u>Sportvoorzieningen</u>	i	pm	pm	pm	pm
<u>Rioleringen</u>					
Beperken dotatie voorzieningen	j	100.000	100.000	100.000	100.000
Subtotaal taakstellingen / ombuigingen (B)		-571.062	-546.062	-530.312	-489.632

Toelichting:

BrinQ

Met de BrinQ-visie hebt u als raad eerder (voorjaar 2018) ingestemd. Wij vinden het van belang door te gaan met wensen die door inwoners zijn ingebracht in het kader van deze visie. We geven niet volledig invulling aan de uitvoering van dit beheersplan door te temporiseren, te faseren en door de inzet van vrijwilligers. In de commissievergadering van 8 oktober jl. bent u geïnformeerd over het realiseren van deze taakstelling. De zgn. knoppennotitie Openbare Ruimte bevat een uitvoerige onderbouwing⁶.

Actualisatie wegenbeheer

Ook hierover hebben wij u geïnformeerd in de Voorjaarsrapportage. Door niet volledig invulling te geven aan de uitvoering van het beheersplan wegen zijn besparingen te realiseren door het doen van aanpassingen in het kwaliteitsniveau of in de fysieke ruimte. In de commissievergadering van 8 oktober jl. bent u geïnformeerd over het realiseren van deze taakstelling. De zgn. knoppennotitie Openbare Ruimte bevat een uitvoerige onderbouwing.

Sociaal Domein

De notitie 'Ombuiging sociaal domein' ligt voor u bij de begroting 2020 ter inzage. Daarin wordt een onderbouwing gegeven van de voorgestelde maatregelen en hun impact.

Ruimtelijk actieplan Havelte

Het beperken van investeringen in het ruimtelijk actieplan Havelte (lagere kapitaallasten van circa € 30.000 vanaf 2022)

In 2017 is het Ruimtelijk Actieplan Havelte (RAH) omarmd en is voor de jaren 2018, 2019 en 2020 in totaal € 2.200.000,-- (excl. BTW) beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Dit is circa de helft van de kosten voor een totale uitvoering van het plan dat door inwoners van Havelte, ondernemers en Dorpsgemeenschap Havelte is ontwikkeld. De deelprojecten Piet Soerplein en de Brink zijn gerealiseerd

⁶ Knoppenvoorstel openbare ruimte, versie 2 mei 2019.

en de herinrichting van het gebied Hofweg, Beukenlaan en Molenkampweg is in volle gang. Het getemporiseerd uitvoeren van het RAH vraagt om een aanpassing van de planning, in samenspraak met de initiatiefnemers.

Ondernemersfonds

In de Voorjaarsrapportage is uitgegaan van het schrappen van de gemeentelijke bijdrage van € 70.000 aan het Ondernemersfonds vanaf 2021. Het schrappen van deze bijdrage zoals benoemd in de Voorjaarsrapportage is niet meer van toepassing, c.q. achterhaald. Vanaf 2020 is de werkelijk gerealiseerde OZB-opbrengst (evt. na bezwaar en beroep) leidend voor de bijdrage aan het Ondernemersfonds. Hierbij wordt dan uitgegaan van € 70 per € 100.000 WOZ-waarde bij eigendom en gebruik. Op basis van de voor 2020 geldende tarieven leidt dit tot een bijstelling in de begroting van afgerond € 9.000.

Subsidies

Dit onderwerp is thans niet nader ingevuld. De beoogde besparing zou gelden vanaf 2021.

In de Voorjaarsrapportage 2020 wordt een ombuigingsvoorstel gedaan door bijvoorbeeld de bijdrage aan evenementen te verminderen en/of subsidies te maximaliseren.

Sportvoorzieningen

In de tweede helft van 2019 wordt een onderzoek naar de sportvoorziening Vledder en de mogelijkheden tot verduurzaming gestart. In dit onderzoek wordt ook gekeken naar een bredere inzet van de huidige binnensportvoorzieningen. Door een zo optimaal mogelijke inzet van de huidige voorzieningen proberen we de kosten zo laag mogelijk te houden. Een eventuele bezuiniging is echter nu nog niet te kwantificeren.

Rioleringen

Het betreft het verlagen van de dotatie aan de voorziening riolering met € 100.000. Deze vermindering van de kosten werkt door in een lagere rioolheffing aan inwoners. Deze wijziging is daarom ook verwerkt in de tarieven van rioolheffing voor 2020.

Lokale lasten

De inflatiecorrectie, indien van toepassing, is voor de onderstaande belastingen en heffingen meegenomen in de Kaderstelling van de Voorjaarsrapportage 2019. Het gaat in deze ombuiging dus uitsluitend om de hogere (of lagere) lokale lasten.

		Bedragen in €, min is nadeel			
Verhogen lokale lasten		2020	2021	2022	2023
<u>Lokale lasten (excl. inflatie)</u>					
OZB gebruikers niet-woningen	k	71.000	71.000	71.000	71.000
OZB eigenaren niet-woningen	l	137.000	137.000	137.000	137.000
OZB eigenaren woningen	m	473.000	473.000	473.000	473.000
Toeristenbelasting	n	114.400	114.400	114.400	114.400
Rioolheffing	o	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Sobtotaal verhogen lokale lasten (C)		695.400	695.400	695.400	695.400

Toelichting

OZB

We stellen voor de OZB te verhogen met € 681.000, welk bedrag is verdeeld over eigenaren woningen en niet woningen en over gebruikers niet woningen. Op basis van deze extra geraamde baten en de ontwikkeling van de WOZ-waarden zijn de tarieven bepaald. Daarvoor wordt verder verwezen naar paragraaf A lokale heffingen.

De motie die oproept om deze verhoging deels terug te draaien, gezien de uitkomsten van de meicirculaire, volgen wij niet op. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar de bespreking van de moties onder punt 6. Daarnaast achten wij het van belang het eigen vermogen te kunnen versterken.

Toeristenbelasting

De bij de Voorjaarsrapportage voorgestelde aanvullende opbrengst van € 305.000 is door de raad geamendeerd. Uiteindelijk is besloten om de toeristenbelasting te verhogen van € 1,10 naar € 1,25 per persoon per overnachting. De extra inkomsten zijn nu begroot op € 114.400.

Rioolheffing

In de Voorjaarsrapportage 2019 wordt de lagere dotatie van € 100.000 aan de voorziening riolering verwerkt in de tariefstelling, wat leidt tot een lager tarief voor de inwoners.

Aanvullend dekkingsvoorstel

In het voorgaande hebben wij vooral aangesloten bij hetgeen in de Voorjaarsrapportage 2019 met u is gedeeld. We constateren dat met deze maatregelen de begroting weliswaar sluitend is en meerjarig een positief beeld laat zien, maar ook dat de exploitatie risico's kent, het eigen vermogen onder druk staat en de solvabiliteit daalt. Wij vinden het van belang dat we als gemeente ruimte hebben om risico's beter op te kunnen vangen en weer 'wat vet op de botten' krijgen. We stellen daarom de volgende aanvullende dekkingsmiddelen voor. Deze dekkingsmiddelen zijn reeds verwerkt in de voorliggende begroting.

Bedragen in €, min is nadeel					
Aanvullend dekkingsplan		2020	2021	2022	2023
<u>Lokale lasten</u>					
OZB eigenaren woningen	p	188.000	188.000	188.000	188.000
Toeristenbelasting	q	-	76.300	152.600	190.750
Forensenbelasting	r	250.000	250.000	250.000	250.000
Sobtotaal aanvullende dekking (D)		438.000	514.300	590.600	628.750

Toelichting

OZB eigenaren woningen

De OZB voor eigenaren woningen neemt toe waardoor de woonlasten stijging uitkomt op een bedrag van circa € 56,-. Ook met deze extra stijging blijven de woonlasten van de gemeente Westerveld in vergelijking met de meeste omliggende gemeenten de laagste. Zie paragraaf A lokale heffingen.

Toeristenbelasting

We stellen voor de toeristenbelasting met € 0,10 p.p.p.n. jaarlijks⁷ te verhogen van 2021 t/m 2023. Daardoor wordt het tarief in 2023 € 1,50 p.p.p.n. We zetten relatief gezien veel middelen in om onze gemeente toeristisch attractief te houden. Veel meer dan andere gemeenten in Drenthe. Een passende vergoeding vinden wij vanuit dat oogpunt te verdedigen.

Forensenbelasting

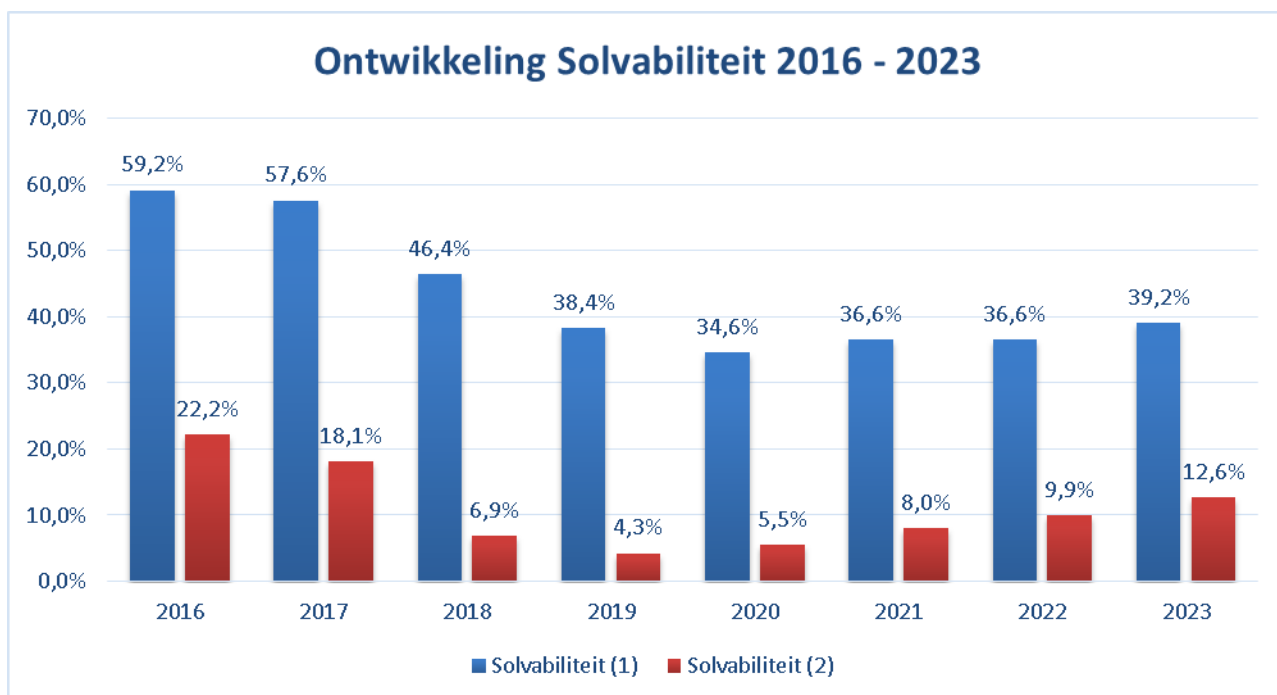
Forensen maken meer dan gemiddeld gebruik van voorzieningen binnen onze gemeente, zoals Wmo, in vergelijking met omliggende gemeenten. Forensen betalen geen OZB. Gezien het hiervoor bedoelde gebruik van voorzieningen is een stijging van de lasten voor forensen redelijk in de context van de beoogde lastenstijging voor inwoners.

De procentuele stijging is 39%. De opbrengst neemt toe naar € 909.000.

⁷ € 0,10 p.p.p.n. in 2021 en 2022 en € 0,05 p.p.p.n. in 2023.

De ontwikkeling van de solvabiliteit⁸

De solvabiliteit daalt sinds 2016. Dat komt door negatieve resultaten in 2018 en (naar verwachting) in 2019 en door onttrekkingen aan de bestemmingsreserves en voorzieningen. Het eigen vermogen daalt. En door verdere uitzetting door investeringen neemt de financieringsbehoefte toe.

Er worden maatregelen genomen in deze begroting door o.a. een transitie in het sociale domein, andere ombuigingen en zijn wij genoodzaakt de lasten voor onze inwoners te laten toenemen. We geven daarmee uitvoering aan onze ambities op basis van het coalitie akkoord 'Grensverleggend Besturen', en doen van investeringen in de publieke ruimte op basis van samenlevingsakkoorden. Dat alles passend binnen een zorgvuldig gewogen en op langere termijn houdbare gezonde financiële situatie.

Financiële samenvatting van ombuigingen, taakstelling en het eindsaldo meerjarenbegroting

Onder de actualisatie van de voorjaarsrapportage (zie hiervoor) hebben wij inzicht gegeven met een 'Tussenstand aanvaard beleid voor taakstellingen (X)'. Dat meerjarenperspectief vereist een aanvullend dekkingsplan. Met de ombuigingen, taakstellingen en wijzigingen van de lokale lasten denken wij daaraan te kunnen voldoen. Dat geeft het volgende beeld, waarbij het eindsaldo tevens het begrote meerjarenresultaat betreft.

Bedragen in €, min is nadeel

	2020	2021	2022	2023
Tussenstand aanvaard beleid vóór taakstellingen (X)	-427.523	-517.385	-813.098	-698.498
Dekkingsplan 2020-2023				
A. Transitie sociaal domein	561.618	755.568	869.218	869.218
B. Taakstellingen en ombuigingen	-571.062	-546.062	-530.312	-489.632
C. Lokale lasten aanpassingen (excl.inflatie)	695.400	695.400	695.400	695.400
D. Aanvullende dekkingsmiddelen	438.000	514.300	590.600	628.750
Subtotaal	1.123.956	1.419.206	1.624.906	1.703.736
Saldo begroting 2020	696.433	901.821	811.808	1.005.238

⁸ Solvabiliteit 1 is eigen vermogen inclusief bestemmingsreserves gedeeld door balans totaal en solvabiliteit 2 is eigenvermogen exclusief bestemmingsreserves gedeeld door balanstotaal.

Het dekkingsplan A t/m D is verwerkt in deze begroting.

Septembercirculaire 2019

We hebben de kort voor de afronding van de begroting 2020 door het kabinet gepresenteerde septembercirculaire over de uitkeringen uit het gemeentefonds op hoofdlijnen beoordeeld. Daaruit ontstaat voorlopig het volgende beeld. Voor 2019 daalt de algemene uitkering door lagere overheidsbestedingen met circa € 234.000. Door hogere overheidsbestedingen in de jaren 2020 t/m 2023 is er sprake van een uitzetting van de algemene uitkeringen van circa € 200.000 in 2020 oplopend naar € 400.000 in de jaren daarna. Deze voorlopige uitkomsten worden nu meer in detail doorgerekend. Wij zullen u daarover tijdig informeren. Voor de begroting 2020 leidt de uitkomst niet tot aanpassingen in de door u als raad vast te stellen begroting 2020. De door ons opgenomen raming in de meerjarenprognose wordt positief beïnvloed waarmee we nog beter in staat zijn risico's op te vangen en/of ons eigen vermogen te versterken.

Voor het overige bevat de circulaire een aantal marginale aanpassingen die nauwelijks van invloed zijn op de einduitkomsten van de begroting 2020 en de bijbehorende meerjarenprognose.

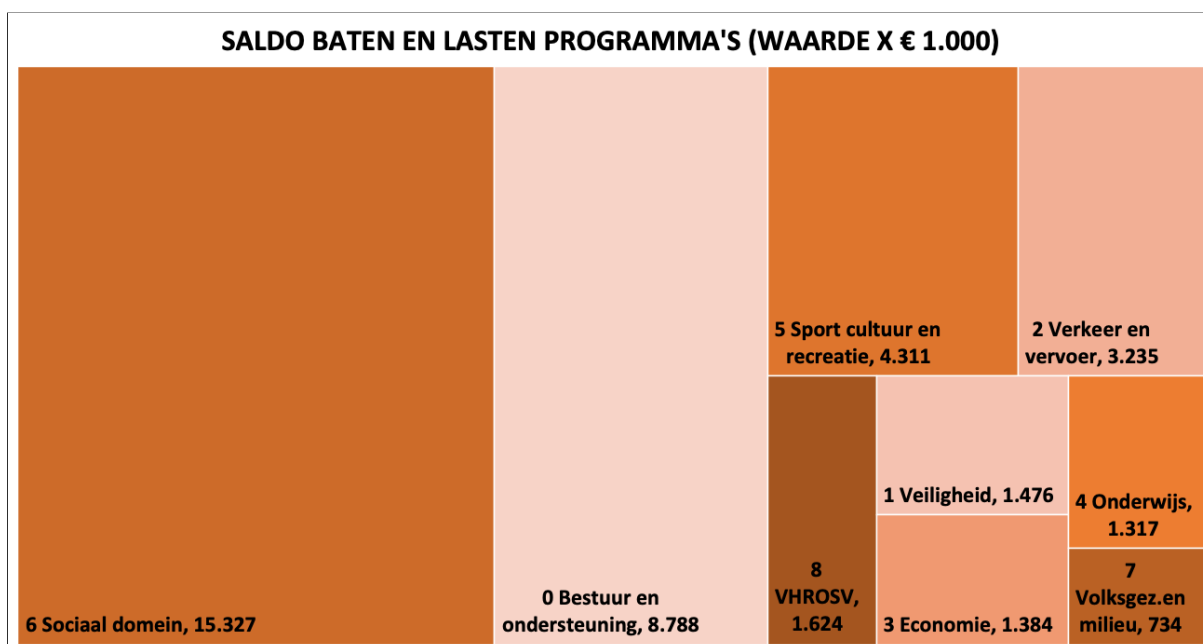
Financiële eindresultaten 2020 – 2023

Samenvattend wordt in onderstaand overzicht het totaal van de beleidsprogramma's en de dekkingsmaatregelen voor de begroting 2020 en de meerjarenprognose 2021-2023 weergegeven. Hieruit blijkt dat de begroting 2020 sluitend is en dat de meerjarenprognose 2021-2023 een positief beeld laat zien. We leggen daarom deze begroting 2020 ter afweging en vaststelling aan de raad voor.

Bedragen in € 1.000, min is nadeel

Pogramma's	2020	2021	2022	2023
0 Bestuur en ondersteuning	8.788	8.819	8.834	8.801
1 Veiligheid	1.476	1.520	1.556	1.555
2 Verkeer en vervoer	3.235	3.174	3.235	3.270
3 Economie	1.384	1.193	1.195	1.196
4 Onderwijs	1.317	1.306	1.288	1.268
5 Sport cultuur en recreatie	4.311	3.894	3.802	3.758
6 Sociaal domein	15.327	15.492	15.454	15.534
7 Volksgezondheid en milieu	734	756	716	791
8 VHROSV	1.624	1.625	1.718	1.718
Saldo baten en lasten programma's	38.196	37.779	37.798	37.891
Dekkingsmiddelen				
Onvoorzien	-20	-20	-20	-20
Algemene dekkingsmiddelen	37.408	37.595	37.739	38.085
Mutatie reserves	1.504	1.106	889	831
Totaal dekkingsmiddelen	38.892	38.681	38.608	38.896
Resultaat	696	902	810	1.005

Saldo Baten en Lasten Programma's begroting 2020 € 38,2 miljoen

Dekkingsmiddelen begroting 2020 € 38,9 miljoen

2. Programmaplan

- 0 Bestuur en ondersteuning**
- 1 Veiligheid**
- 2 Verkeer en vervoer**
- 3 Economie**
- 4 Onderwijs**
- 5 Sport, cultuur en recreatie**
- 6 Sociaal domein**
- 7 Volksgezondheid en milieu**
- 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV)**

**Programma 0
Portefeuillehouder**

**Bestuur en ondersteuning
R. Jager**

Taakvelden

1. Bestuur
2. Burgerzaken
3. Beheer overige gebouwen en gronden
4. Ondersteuning organisatie
5. Treasury
6. Belastingen
7. Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
8. Overige baten en lasten

Wat willen we bereiken?

Voortbordurend op 'Zo Buiten Zo Binnen' betrekken we steeds vaker, eerder en intenser de samenleving bij beleid. We willen met inwoners, ondernemers, deskundigen, raads- en collegeleden om de tafel om met zijn allen beleid te ontwikkelen. We leggen de precieze vorm daarvan niet vast, omdat we ook de vorm en de werkwijze samen willen bedenken. Het doel is het opstellen van samenlevingsakkoorden die concreet worden ingevuld bij de programma's 3, 5, 6, 7 en 8.

We gaan verder bouwen aan veilige en toekomstbestendige informatievoorziening, waarbij we gebruik maken van de mogelijkheden die nieuwe technologieën ons bieden.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	8,98	n.n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	8,53	n.n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	462,01	n.n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	7,58	n.n.b.
Overhead	% van de totale lasten	11,26	n.n.b.

Bron: Kengetallen berekend op basis begroting 2020.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Meer betrekken van de samenleving. In 2020 gaan we samen met de samenleving samenlevingsakkoorden opstellen.	Het opstellen van kaders waarbinnen de thema's uitgewerkt kunnen worden. De samenlevingsakkoorden zullen de basis vormen voor de strategische visie en de omgevingsvisie.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Betrekken van jongeren. Vaststellen of er voldoende draagvlak is voor het instellen van een jongerenraad.	Bij één van de samenlevingsakkoorden zal worden besproken hoe jongeren betrokken willen worden.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Toekomstbestendige informatievoorziening. <i>In samenhang realiseren van onderdelen uit het dynamische realisatieprogramma.</i>	Uitvoering geven aan een dynamisch meerjarig realisatieprogramma informatievoorziening Westerveld 2020.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
0.1 Bestuur	Lasten	3.101	1.794	1.828	1.755	1.688	1.689
	Baten	209	275	279	226	160	161
	Saldo	2.892	1.519	1.549	1.529	1.528	1.528
0.2 Burgerzaken	Lasten	500	543	490	513	513	513
	Baten	374	373	373	373	373	373
	Saldo	126	170	117	140	140	140
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	512	229	261	234	229	245
	Baten	437	75	81	70	64	81
	Saldo	75	154	180	164	165	164
0.4 Overhead	Lasten	6.855	7.396	7.092	7.098	7.086	7.113
	Baten	136	126	149	113	85	144
	Saldo	6.719	7.270	6.943	6.985	7.001	6.969
0.5 Treasury	Lasten	50	8	89	52	48	43
	Baten	975	891	866	881	881	881
	Saldo	-925	-883	-777	-829	-833	-838
0.61 OZB Woningen	Lasten	289	295	276	276	246	246
	Baten	2.251	2.160	2.821	2.821	2.821	2.821
	Saldo	-1.962	-1.865	-2.545	-2.545	-2.575	-2.575
0.62 OZB niet-woningen	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Baten	846	1.080	1.288	1.288	1.288	1.288
	Saldo	-846	-1.080	-1.288	-1.288	-1.288	-1.288
0.64 Belastingen overig	Lasten	126	148	150	150	150	150
	Baten	43	31	31	31	31	31
	Saldo	83	117	119	119	119	119
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Baten	28.649	30.287	31.087	31.146	31.179	31.483
	Saldo	-28.649	-30.287	-31.087	-31.146	-31.179	-31.483
0.8 Overige baten en lasten	Lasten	-8	20	20	20	20	20
	Baten	117	-	-	-	-	-
	Saldo	-125	20	20	20	20	20
0.10 Mutaties Reserves	Lasten	4.692	4.212	110	43	86	75
	Baten	5.893	7.026	1.614	1.149	975	906
	Saldo	-1.201	-2.814	-1.504	-1.106	-889	-831
Saldo programma 0		-23.813	-27.679	-28.273	-27.957	-27.791	-28.075

Toelichting

0.2 Burgerzaken: afname van per saldo € 53.000 aan lasten te verklaren

Er zijn geen verkiezingen begroot. Dat leidt tot een minder inhuur van mensen voor de bezetting van de stembureaus.

0.4 Overhead: afname van per saldo € 327.000 aan lasten te verklaren

In deze afname zitten de meerkosten voor deelname aan de gemeenschappelijke regeling SSC-ONS voor het technisch beheer ICT en de personeel- en salarisadministratie. De eenmalige kosten voor de overgang van technische beheer en salarisadministratie naar SSC-ONS van € 343.000 vervalt in 2020. Verder is in deze post verwerkt de extra kosten voortvloeiende uit de nieuwe Cao gemeenten.

Er is voor de begroting 2020 gekeken hoe de uren van medewerkers aan de producten moeten worden toegerekend. Dit kan leiden tot een andere toerekening aan programma's, zoals burgerzaken. Ook voor de uitvoering van de participatiewet na overname van personeel van de IGSD is de overhead daarvan hier meegenomen. De totale loonsom neemt toe met circa 2 miljoen en de doorbelasting aan de programma's neemt met hetzelfde bedrag toe.

0.5 Treasury: toename van per saldo € 106.000 aan lasten te verklaren

Er is sprake van een toename van de rentekosten door een naar verwachting aan te trekken langlopende geldlening per ultimo 2019 en in 2020.

0.61 OZB Woningen: toename van per saldo € 680.000 aan baten te verklaren

Deze toename bestaat uit de aangekondigde verhoging in de Kaderstelling voor 2020 in de Voorjaarsrapportage 2019. Daarnaast is als aanvullende dekkingsmiddel € 188.000 verwerkt.

0.62 OZB niet-Woningen: toename van per saldo € 208.000 aan baten te verklaren

Deze toename bestaat uit de aangekondigde verhoging in de Kaderstelling voor 2020 in de Voorjaarsrapportage 2019.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds: toename van per saldo € 800.000 aan baten te verklaren

De algemene uitkering van 2020 is in overeenstemming met de meicirculaire. De toename is ontstaan door de veranderende maatstaven en de totale hoogte van de algemene uitkering.

0.10 Mutaties Reserves: afname van per saldo € 1.310.000 aan baten te verklaren

In 2019 zijn er een aantal incidentele onttrekkingen aan de reserves waaronder die voor het Dingspilhuus die in 2020 niet aan de orde zijn. De mutaties bestemmingsreserves zijn geactualiseerd. Voor een compleet inzicht wordt verwezen naar het Verloop van de reserves en voorzieningen'.

**Programma 1
Portefeuillehouder**

**Veiligheid
H. Jager**

Taakvelden

1. Crisisbeheersing en Brandweer
2. Openbare orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wij zetten ons in voor verdere samenwerking met gemeenten in de regio, veiligheids- en zorgpartners en andere overheden om de veiligheid in onze gemeente te waarborgen. Landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, regionale afspraken en wijzigingen in wet- en regelgevingen hebben ertoe geleid, dat de lokale overheid zich in de komende periode nadrukkelijk bezig moet houden met ondermijnende criminaliteit, woonoverlast en problematiek van mensen met verward gedrag.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	70,00	82,00
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	-	1,10
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,30	1,50
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,90	4,40
Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2,10	2,50
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2,10	4,10

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het zorgen voor maatwerk aan cliënten door te voldoen aan de nieuwe wet verplichte GGZ.	Uitvoering geven aan de wet verplichte GGZ. Input leveren voor het opstellen van een plan van aanpak voor de nieuwe wet verplichte GGZ (WVGGZ).
Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het terugdringen van ondermijnende criminaliteit binnen de gemeente Westerveld.	Het leveren van een bijdrage aan het project vitale vakantieparken. Samenwerken met handhaving, het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum), het sociaal team en andere ketenpartners om de criminaliteit, zowel sociaal als fysiek, inzichtelijk te maken en terug te dringen.
Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Regionaal eenduidig integraal veiligheidsbeleid formuleren en realiseren.	Opleveren van een integraal veiligheidsplan, inclusief uitvoeringsplan.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	1.147	1.257	1.266	1.293	1.325	1.325
	Baten	7	63	38	22	19	19
	Saldo	1.140	1.194	1.228	1.271	1.306	1.306
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	172	195	256	256	256	256
	Baten	11	7	7	7	7	7
	Saldo	161	188	249	249	249	249
Saldo programma 1		1.301	1.382	1.477	1.520	1.555	1.555

Toelichting

1.2 Openbare orde en veiligheid: toename van per saldo € 61.000 aan lasten te verklaren

Voor de begroting 2020 is gekeken welke uren van medewerkers aan welk product moeten worden toegerekend. Dit heeft geleid tot een toename van de inzet bij dit taakveld.

**Programma 2
Portefeuillehouder**

**Verkeer en vervoer
H. Doeven**

Taakvelden

1. Verkeer en vervoer
2. Parkeren
3. Recreatieve Havens
4. Economische Havens en waterwegen
5. Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

Wij willen samen met de inwoners en andere stakeholders een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren. De basis hiervoor is gelegd in het visiedocument BrinQ.

Het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP), dat begin 2020 aan de raad wordt aangeboden, zal de komende periode richting geven aan het beleid voor Verkeer en vervoer.

De fiets is van zo groot belang voor de gemeente Westerveld, met name toeristisch-recreatief gezien, dat het fietsen een eigen visie verdient. Ook snelfietsroutes en elektrisch fietsen maken hier onderdeel van uit. In het GVVP wordt dan ook een visie met betrekking tot fietsen in Westerveld verwoord. Bij deze plannen staan wij open voor nieuwe initiatieven en suggesties vanuit de samenleving.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2,00	6,00
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met fietser	%	5,00	9,00

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Samen met de inwoners en andere stakeholders een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren. <i>We hebben de hiernaast genoemde plannen opgestart en/of gerealiseerd.</i>	Herinrichting openbare ruimte: - Ruimtelijk Actieplan Havelte - Heuvelenweg Dwingeloo - Brinkenplan Diever - Herinrichting locatie Dingspilhuus Diever - Herinrichting dorpskern Lhee Uitvoering geven aan het BrinQ-plan ⁹ (wegen, groen, water en kunstwerken)

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verbeteren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersdoorstroming. <i>Het aantal klachten / meldingen ten aanzien van verkeersaangelegenheden en het aantal verkeersslachtoffers is afgenomen.</i>	Vaststellen GVVP waarin opgenomen het uitvoeringsprogramma. Uitvoering geven aan het GVVP.

⁹ Hiervoor wordt verwezen naar de Knoppenvoorstel van 2 mei 2019.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het aantrekkelijk houden van de gemeente Westerveld voor fietsverkeer.	Het opstellen van een uitvoeringsplan 'fiets'.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Duurzame vervanging van openbare verlichting (CO2-reductie en energiebesparing).	Het vervangen van armaturen in het gebied van Havelte, Uffelte en Wapserveen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	4.036	4.043	5.559	5.775	4.598	3.959
	Baten	1.421	1.384	2.324	2.601	1.363	689
	Saldo	2.615	2.659	3.235	3.174	3.235	3.270
Saldo programma 2		2.615	2.659	3.235	3.174	3.235	3.270

Toelichting

2.1 Verkeer en vervoer: toename van per saldo € 576.000 aan lasten te verklaren

Door investeringen in voorgaande jaren stijgen de kapitaallasten (rente en afschrijvingen in 2020 met € 273.000. Conform het beheersplan wegen, zoals nader uiteengezet in het 'Knoppenvoorstel', wordt vanaf 2020 € 380.000 per jaar extra toegevoegd aan de voorzieningen.

Het GVVP wordt opgesteld in 2019 en er worden geen kosten geraamd in 2020 voor actualisatie wegenlegger en het verkeers- en vervoersplan. Een afname ten opzichte van 2019 met € 95.000.

**Programma 3
Portefeuillehouder**

**Economie
J.Y.A. de Haas**

Taakvelden

1. Economische ontwikkeling
2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3. Bedrijfsloket en regelingen
4. Economische promotie

Wat willen we bereiken?

Wij blijven werken aan het versterken van de concurrentiepositie van de gemeente door het toeristisch-recreatieve bedrijfsleven te stimuleren en ondersteunen bij het behouden en uitbreiden van recreatieve voorzieningen, voor zowel de eigen inwoners als de toeristen. Dit willen wij onder andere doen door de aanleg van het wandelknooppuntennetwerk en te blijven werken aan het project Vitale Vakantieparken. Wij ondersteunen initiatieven op het gebied van lokale werkgelegenheid. Dit doen wij onder andere via de Human Capital Agenda van de Regio Zwolle en het stimuleren van innovatie. Om het buitengebied leefbaar te houden moet er evenwicht zijn tussen landbouw en natuur. We willen daarom actieve steun geven aan duurzame, natuur inclusieve landbouw.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Functiemenging	Verhouding tussen banen en woningen in %	52,60	49,60
Bruto gemeentelijk product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	84,00	103,00
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	178,60	130,80

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het versterken van de toeristische/recreatieve infrastructuur. <i>Start uitvoering in 2^e helft van 2020.</i>	Het aanleggen van de tweede fase van het Wandelknooppuntnetwerk Dwingeloo en omgeving.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Een door de samenleving gedragen economische ontwikkeling. <i>Er is een samenlevingsakkoord.</i>	Dialogsessies opzetten met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Stimuleren van lokale economie en werkgelegenheid.	Aansluiten bij de uitvoering van de Human Capital Agenda van de Regio Zwolle Het instellen van een innovatiefonds.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Kwaliteitsverbetering van de vakantieparken. <i>Met de ambitie uiterlijk in 2024 minimaal 5 van de 11 rode vakantieparken saneren of transformeren en 3 groene parken laten excelleren.</i>	Ondersteuning bieden aan ondernemers in de uitvoering van de kwaliteitsverbetering. Uitvoering geven aan het gemeentelijk plan dat aansluit op de Drentse aanpak vitale vakantieparken.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	701	421	338	314	315	317
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	701	421	338	314	315	317
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	46	49	48	48	48	48
	Baten	5	21	21	21	21	21
	Saldo	41	28	27	27	27	27
3.4 Economische promotie	Lasten	817	846	1.054	889	887	888
	Baten	1.478	1.490	1.865	1.941	2.016	2.055
	Saldo	-661	-644	-811	-1.052	-1.129	-1.167
Saldo programma 3		81	-195	-446	-711	-787	-823

Toelichting

3.1 Economische ontwikkeling: afname van per saldo € 83.000 aan lasten te verklaren

Voor de begroting 2020 is gekeken welke uren van medewerkers aan welk product toegerekend moeten worden. Daarnaast wordt voor personeel van derden € 50.000 minder geraamd.

3.4 Economische promotie: toename van per saldo € 167.000 aan baten te verklaren

Door het verhogen van de toeristenbelasting naar € 1,25 in 2020 nemen de baten toe met € 114.400. Voor de forensenbelasting zijn de extra baten € 259.000. Dat betreft de aanvullende dekkingsmiddelen. Voor het professionaliseren van het toeristisch platform wordt € 35.000 aan extra middelen ingezet. De afschrijvingslasten nemen toe met € 34.000. Voor de begroting 2020 is gekeken welke uren van medewerkers aan welk product toegerekend moeten worden en er wordt € 200.000 aan personele kosten meer toegerekend dan in 2019.

**Programma 4
Portefeuillehouder**

**Onderwijs
H. Doeven**

Taakvelden

1. Openbaar basisonderwijs
2. Onderwijshuisvesting
3. Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat willen we bereiken?

Wij willen het ingezette beleid bestendigen en staan daarbij open voor nieuwe initiatieven en suggesties vanuit de samenleving

Met de onderwijsinstellingen wordt een nieuw integraal onderwijshuisvestingsplan 2020-2024 besproken in het OOGO¹⁰, waardoor onderwijsinstellingen goed toegerust blijven voor het geven van onderwijs.

Het bestaande VVE¹¹ beleid wordt geïntensiveerd (van 12 naar 16 uur per week per geïndiceerde peuter) en aangepast op basis van nieuwe wet en regelgeving, zodat peuters zonder achterstanden het basisonderwijs instromen en de doorgaande lijn (0-12 jaar) wordt geborgd.

Er is een bondgenootschap 'voor een geletterd Drenthe' getekend om meer laaggeletterde mensen taallessen en digitale vaardigheden aan te bieden.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	-	0,61
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	20,7	20,2
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,60	1,90

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Peuters stromen zonder achterstanden het basis onderwijs in.	Het waarborgen van de doorgaande leerlijn 0-12 jaar waarbij het bestaande VVE beleid wordt geïntensiveerd en aangepast op basis van nieuwe wet en regelgeving.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Betere aansluiting, verbinding tussen passend onderwijs en jeugdzorg.	Inzetten op meer integrale samenwerking tussen jeugdzorg en passend onderwijs.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Signaleren en terugdringen laaggeletterdheid.	Integrale aanpak tussen bibliotheken, onderwijs en welzijnsinstellingen.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het adequaat blijven huisvesten van onderwijsinstellingen voor het geven van onderwijs.	Het opstellen van een nieuw IHP ¹² , welke wordt besproken met de onderwijsinstellingen in het OOGO.

¹⁰ Op Overeenstemming Gericht Overleg.

¹¹ VVE = Voor- en Vroegschoolse Educatie

¹² Integraal Huisvestings Plan. Dit wordt een wettelijke verplichting om in overleg dit plan tot stand te brengen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	10	5	20	20	20	20
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	10	5	20	20	20	20
4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	719	742	702	691	673	654
	Baten	35	66	66	66	66	66
	Saldo	684	676	636	625	607	588
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	697	786	781	781	780	780
	Baten	138	119	119	119	119	119
	Saldo	559	667	662	662	661	661
Saldo programma 4		1.253	1.348	1.318	1.307	1.288	1.269

Toelichting:

Programma 5
Portefeuillehouder

Sport, cultuur en recreatie
H. Doeven en J.Y.A de Haas

Taakvelden

1. Sportbeleid en activering
2. Sportaccommodaties
3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
4. Musea
5. Cultureel erfgoed
6. Media
7. Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken?

Voor de maatschappelijke voorzieningen richten wij ons op de aanwezigheid van functies in dorpen. Maatschappelijke voorzieningen worden integraal ingericht. Sport, cultuur en recreatie worden ingezet ten dienste van maatschappelijke behoeftes, waarbij we rekening houden met maatschappelijk rendement. We zetten in op preventieve en integrale aanpak voor alle inwoners. Een onderdeel hiervan is het sportakkoord. Wanneer het gaat over het beheer van openbaar groen dan zal duurzaamheid een prominente rol hebben.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Niet sporters	%	54,80	55,10

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Sport en bewegen toegankelijker te maken voor kwetsbare doelgroepen. <i>Afname van het percentage niet sporters.</i>	Het voortgaan met van de vier lokale werkgroepen onder begeleiding van de beweegcoaches met specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen zoals senioren. Het opstellen van een sportakkoord.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het behoud van erfgoed.	Het opstellen en uitwerken van een erfgoedvisie.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Toekomstbestendige binnensport accommodaties.	Het opstellen van een plan van aanpak.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Stilstaan bij 75 jaar bevrijding.	Het faciliteren van festiviteiten door inwoners.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	219	201	201	201	201	201
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	219	201	201	201	201	201
5.2 Sportaccommodaties	Lasten	870	1.150	851	822	809	871
	Baten	118	274	165	139	137	215
	Saldo	752	876	686	683	672	656
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	384	307	325	301	301	301
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	384	307	325	301	301	301
5.4 Musea	Lasten	27	42	42	42	42	42
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	27	42	42	42	42	42
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	434	348	297	275	299	272
	Baten	19	76	56	34	58	32
	Saldo	415	272	241	241	241	240
5.6 Media	Lasten	380	478	476	476	476	376
	Baten	-	100	100	100	100	-
	Saldo	380	378	376	376	376	376
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	Lasten	2.217	2.400	2.471	2.081	2.000	1.974
	Baten	17	32	32	32	32	32
	Saldo	2.200	2.368	2.439	2.049	1.968	1.942
Saldo programma 5		4.377	4.444	4.310	3.893	3.801	3.758

Toelichting

5.2 Sportaccommodaties: afname van per saldo € 190.000 aan lasten te verklaren

De afname ontstaat doordat in 2020 minder personeel van buiten wordt ingezet voor advies en er minder is begroot voor het verstrekken van subsidies voor activiteiten. De investeringsbijdrage voor sportaccommodaties is lager dan in 2019. Verder zijn de kapitaallasten en de schoonmaakkosten lager dan in 2019.

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie: toename van per saldo € 71.000 aan lasten te verklaren

De uitvoering van het onderhoudsbeheerplan leidt hier tot extra kosten. Verder vervalt de eenmalige ophoging uit 2019 ter bestrijding van de eikenprocessierups in 2020.

**Programma 6
Portefeuillehouder**

**Sociaal domein
J.Y.A. de Haas en H. Doeven**

Taakvelden

1. Samenkracht en burgerparticipatie
2. Wijkteams
3. Inkomensregelingen
4. Begeleide participatie
5. Arbeidsparticipatie
6. Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
71. Maatwerkdienstverlening 18+
72. Maatwerkdienstverlening 18-
81. Geëscaleerde zorg 18+
82. Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen we bereiken?

We willen de sociale cohesie en leefbaarheid in de gemeente versterken door meer aan te sluiten bij enerzijds de ondersteunings- en zorgbehoefte van inwoners en anderzijds bij maatschappelijke en sociale initiatieven die vanuit de samenleving naar voren komen. Hiermee vergroten we de participatie van inwoners.

Binnen het sociaal domein ligt de focus op handhaving van de bestaande kwaliteit, efficiënte inzet van bestaande middelen en goede monitoring, ten einde uitvoering te kunnen geven aan de ombuigingen sociaal domein.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	0,88	1,29
Kinderen in uitkeringsgezinnen	%	3,69	5,73
Melding kindermishandeling	%	0,68	0,88
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de totale beroepsbevolking	63,5	65,2
Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	6,12	10
Werkloze jongeren	% 16 t/m 24 jarigen	1,54	1,80
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp	%	9,60	11,60
Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	%	0,60	1,00
Jongeren (12 tot 23 jaar) met jeugdreclassering	%	0,50	0,40
Banen	Aantal per 1.000 inwoners	824,00	706,40
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	20,40	38,70
Personen met een lopend re- integratietraject	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	23,90	25,80
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	62,00	63,00

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Inzetten op armoedepreventie. <i>Afname van het aantal inwoners van de gemeente Westerveld dat in armoede leeft.</i>	Verder uitwerking geven aan de armoede agenda.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Versterken van sociale cohesie. <i>Model Positieve gezondheid.</i>	Door meer aan te sluiten bij innovatieve maatschappelijke initiatieven en sociale experimenten. Meer diversiteit, meer bekendheid en meer kwaliteit.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het tegengaan van Eenzaamheid. <i>Model Positieve gezondheid.</i>	Verdere uitvoering geven aan het plan van aanpak Eenzaamheid.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Samenhang in de uitvoering van de verschillende wetten binnen het sociale domein.	Realiseren integrale toegang binnen het sociale domein.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Een door de samenleving gedragen sociale ontwikkeling. <i>Er is een samenlevingsakkoord.</i>	Dialogsessies opzetten met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	2.999	3.607	2.948	2.919	2.922	2.917
	Baten	190	281	255	28	32	27
	Saldo	2.809	3.326	2.693	2.891	2.890	2.890
6.2 Wijkteams	Lasten	184	148	148	148	148	148
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	184	148	148	148	148	148
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	5.064	5.325	5.043	4.988	4.988	4.988
	Baten	3.711	3.269	3.216	3.216	3.216	3.216
	Saldo	1.353	2.056	1.827	1.772	1.772	1.772
6.4 Begeleide participatie	Lasten	2.866	2.893	2.744	2.802	2.864	2.944
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	2.866	2.893	2.744	2.802	2.864	2.944
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	722	1.671	572	572	537	537
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	722	1.671	572	572	537	537
6.6 Maatwerkvoorzieningen	Lasten	751	3.651	3.519	3.533	3.494	3.494
	Baten	6	106	106	106	106	106
	Saldo	745	3.545	3.413	3.427	3.388	3.388
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	4.096	640	977	977	977	977
	Baten	332	-	-	-	-	-
	Saldo	3.764	640	977	977	977	977
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	2.755	2.560	2.587	2.537	2.512	2.512
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	2.755	2.560	2.587	2.537	2.512	2.512
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Baten	197	-	-	-	-	-
	Saldo	-197	-	-	-	-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Lasten	822	365	365	365	365	365
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	822	365	365	365	365	365
Saldo programma 6		15.823	17.204	15.326	15.491	15.453	15.533

Toelichting

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie: afname van per saldo € 633.000 aan lasten te verklaren

Vitaal platteland wordt in 2019 uitgevoerd indien de subsidie van de provincie wordt ontvangen. En het beschikbare budget van € 150.000 voor het terugdringen van eenzaamheid was een incidentele uitgave in 2019. Er is een afname in de lasten (circa € 450.000) door de ombuigingen in het sociale domein, daarvoor wordt verwezen naar de notitie 'Ombuigingen sociaal domein'.

6.3 Inkomensregelingen: afname van per saldo € 229.000 aan lasten te verklaren

Dit ontstaat door het weer in eigen beheer nemen van de uitvoering participatiewet zoals die tot 1 januari 2020 gezamenlijk met de gemeente Steenwijkerland werd uitgevoerd in de gemeenschappelijke regeling IGSD. Zie daarvoor de onderstaande tabel over de herschikking van de lasten IGSD. Zoals gezegd staat daar een toename van de loonkosten van de medewerkers die nu bij de gemeente Westerveld in dienst zijn tegenover. De loonkosten overhead zijn begroot onder programma 0.

6.4 Begeleide participatie: afname van per saldo € 149.000 aan lasten te verklaren

Er is een afname in de lasten door de ombuigingen in het sociale domein, waarvoor wordt verwezen naar de notitie 'Ombuigingen sociaal domein'. Het betreft afname van het aantal uitkeringen met een bedrag van € 130.000.

6.5 Arbeidsparticipatie: afname van per saldo € 1.099.000 aan lasten te verklaren

Dit ontstaat door het weer in eigen beheer nemen van de uitvoering participatiewet zoals die tot 1 januari 2020 gezamenlijk met de gemeente Steenwijkerland werd uitgevoerd in de gemeenschappelijke regeling IGSD. De uitvoeringskosten van de IGSD dalen met € 795.000. Zoals gezegd staat daar een toename van loonkosten van de medewerkers die nu bij de gemeente Westerveld in dienst zijn tegenover.

Er is een afname in de lasten door de ombuigingen in het sociale domein, waarvoor wordt verwezen naar de notitie 'Ombuigingen sociaal domein'. Het betreft afname door het schrappen van het participatie budget met een bedrag van € 45.000.

6.6 Maatwerkvoorzieningen: afname van per saldo € 132.000 aan lasten te verklaren

Er is een afname in de lasten door de ombuigingen in het sociale domein, waarvoor wordt verwezen naar de notitie ombuigingen sociaal domein. Het betreft afname door scherpere afbakening van verleende zorg (€ 100.000), door collectieve voorzieningen in te zetten bij lichte groepsbegeleiding (€ 26.700) en algemene voorzieningen (€ 55.000).

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+: toename van per saldo € 337.000 aan lasten te verklaren

Voor de begroting 2020 is gekeken welke uren van medewerkers aan welk product toegerekend moeten worden. Dit leidt tot een afname van de inzet bij dit taakveld. Er is extra inzet voor een Wmo consulent, totaal € 89.000.

Op basis van ontwikkelingen in de zorgvraag wordt voor maatwerk Wmo (€ 166.000) en voor huishoudelijke zorg (€ 83.000) een toename van de lasten verwacht.

IGSD door de programma's en taakvelden heen

Ter extra toelichting hieronder betreft de mutatie van lasten - door het in eigen beheer uitvoeren van taken die voorheen door de gemeenschappelijk regeling IGSD werden gedaan - en de verschuiving tussen de programma's en tussen taakvelden. De bij de Voorjaarsrapportage 2019 opgenomen meerkosten¹³ bedragen € 116.000 (in 2020).

Programma	Product	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
0. Bestuur en ondersteuning	0.4 Overhead	Ind. kosten in expl. budget	167.700	167.700	167.700	167.700
		Salariskosten personeel	276.980	276.980	276.980	276.980
	0.5 Treasury	Ind. kosten in expl. budget	750	750	750	750
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning			445.430	445.430	445.430	445.430
6. Sociaal domein	6.3 Inkomensregl.	Dir. kosten in expl. budget	3.821.250	3.821.250	3.821.250	3.821.250
		Vervallen IGSD bijdrage	-4.706.671	-4.705.714	-4.702.853	-4.702.853
		Salariskosten personeel	547.150	547.150	547.150	547.150
	Subtotaal 6.3 Inkomensregelingen		-338.271	-337.314	-334.453	-334.453
	6.5 Arbeidspart.	Dir. kosten in expl. budget	420.250	420.250	420.250	420.250
		Vervallen IGSD bijdrage	-527.924	-532.881	-547.742	-547.742
		Salariskosten personeel	116.620	116.620	116.620	116.620
Subtotaal 6.5 Arbeidsparticipatie		8.946	3.989	-10.872	-10.872	
Totaal 6. Sociaal domein			-329.325	-333.325	-345.325	-345.325
Totale meerkosten			116.105	112.105	100.105	100.105

¹³ Salariskosten personeel in deze opstelling is exclusief de Cao-ontwikkeling. Deze laatste wordt wel meegenomen in de begroting voor 2020.

**Programma 7
Portefeuillehouder**

**Volksgezondheid en milieu
H. Doeven en J.Y.A de Haas**

Taakvelden

1. Volksgezondheid
2. Riolering
3. Afval
4. Milieubeheer
5. Begraafplaatsen

Wat willen we bereiken?

Om risico's door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te beperken, blijven we ons inzetten om te komen tot het maken van afspraken met de betrokkenen.

De in 2019 in beeld gebrachte kwetsbaarheden ten gevolge van klimaatverandering worden in 2020 uitgewerkt in risicodialogen met stakeholders om te komen tot een gezamenlijk maatregelenprogramma.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Omvang huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	164,00	155,00
Hernieuwbare elektriciteit	%	5,70	19,10

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Mogelijke risico's betreffende gezondheid, milieu en natuur zoveel mogelijk voorkomen. <i>Er zijn stappen gezet in het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.</i>	In navolging van het onderzoek in samenspraak met provincie en Rijk in gesprek blijven met betrokkenen en stappen zetten om te komen tot gedragen oplossingen. Samen met provincie en Rijk de mogelijkheden te onderzoeken binnen het ruimtelijk spoor ¹⁴ .

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Verbeteren van de biodiversiteit. <i>Er zijn een aantal kennisbijeenkomsten geweest. Er zijn afspraken met de provincie over duurzame landbouw. De ecologische kwaliteit is toegenomen.</i>	Het in samenwerking met de provincie opstellen van een regeling met betrekking tot duurzame landbouw. Het organiseren van kennisbijeenkomsten / educatie. Het verbeteren van de ecologische waarden van het gemeentelijk groen, w.o. bermen.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Het verminderen van 'restafval'. <i>Minder dan 100 kg per huishouding per jaar¹⁵.</i>	Evalueren huidige inzamelwijze en op basis van de uitkomsten en VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstoffen) de strategie t.a.v. inzameling bepalen;

¹⁴ Ruimtelijk spoor betreft alles met betrekking tot de wetgeving Ruimtelijke ordening.

¹⁵ Het wensbeeld uit het Publiek Kader Huishoudelijk Afval 2025 is 30 kg. In 2025. <https://www.vang-hha.nl/programma/>

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Transitie naar hernieuwbare energiebronnen en klimaat robuuste omgeving. <i>Voldoen aan onze bijdrage in het nationaal klimaat- en energieakkoord en Deltaplan klimaatadaptatie.</i>	Het mede-opstellen van een regionale energiestrategie (RES) waarin het grondgebied van de gemeente Westerveld is opgenomen. Het opstellen van een duurzaamheidsbeleid en duurzaamheidsakkoord. Op basis van de uitkomsten van de risicodialogen wordt bij de inrichting van de fysieke ruimte rekening gehouden met ruimte voor waterberging en maatregelen tegen hittestress c.q. versterking.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
7.1 Volksgezondheid	Lasten	599	686	744	764	789	810
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	599	686	744	764	789	810
7.2 Riolering	Lasten	2.128	2.726	2.758	2.743	3.033	2.771
	Baten	2.184	2.900	2.634	2.616	2.969	2.652
	Saldo	-56	-174	124	127	64	119
7.3 Afval	Lasten	1.801	1.785	1.936	1.942	1.941	1.936
	Baten	2.291	2.164	2.319	2.325	2.324	2.319
	Saldo	-490	-379	-383	-383	-383	-383
7.4 Milieubeheer	Lasten	86	321	137	137	137	137
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	86	321	137	137	137	137
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	470	434	374	369	370	385
	Baten	281	255	261	257	260	275
	Saldo	189	179	113	112	110	110
Saldo programma 7		328	633	735	757	717	793

Toelichting

7.1 Volksgezondheid: toename van per saldo € 58.000 aan lasten te verklaren

Een toename in de kosten van de gemeenschappelijke regeling voor de uitvoering van jeugdzorg.

7.2 Riolering: toename van per saldo € 298.000 aan te verklaren

Conform de Kaderstelling voor 2020 daalt de toevoeging aan de voorziening voor de riolering met € 100.000. Tegelijk dalen de inkomsten uit de rioolheffing met hetzelfde bedrag. Op de rioolheffing wordt wel inflatiecorrectie toegepast. Verder vertaalt het uitvoeringsplan BrinQ zich in een toename van de lasten voor o.a. het maaien van de bermten met € 178.000

7.4 Milieubeheer: afname van per saldo € 184.000 aan lasten te verklaren

Tot en met 2019 was er vanuit het vorige collegeprogramma nog een budget voor duurzaamheid. Dat wordt niet opnieuw geraamd voor 2020.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria: afname van per saldo € 66.000 aan lasten te verklaren

Een afname in de kapitaallasten.

Programma 8
Portefeuillehouder

VHROSV
J.Y.A. de Haas

VHROSV staat voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing.

Taakvelden

1. Ruimtelijke Ordening
2. Grondexploitatie
3. Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?

We willen een aantrekkelijke woongemeente zijn en blijven. We stimuleren inwoners op het gebied van verduurzaming en levensloopbestendigheid van woningen.

De invoering van de Omgevingswet is deze bestuursperiode van groot belang. De wet kent niet alleen inhoudelijke vergaande veranderingen, maar zal ook een omslag in rol en houding van de gemeente betekenen. In lijn met de samenlevingsakkoorden betrekken wij bij dit proces organisaties en inwoners.

Naam indicator	Eenheid	Gemeente Westerveld	Provincie Drenthe
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	245,00	185,00
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,70	4,70
Demografische druk	%	88,40	80,00
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Euro	579,00	658,00
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	654,00	706,00

Wat gaan we daarvoor doen?

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Vorbereid zijn op maatregelen uit RES ¹⁶ .	Het opstellen van (duurzaamheid) beleid in samenhang met programma zeven. Het maken van meerjarige prestatie afspraken met woningcorporatie.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Vorbereid zijn op de invoering van de omgevingswet. <i>In 2020, met de bij de inwoners opgehaalde input, een start maken met het opstellen van de omgevingsvisie.</i>	De opbrengst vanuit de participatie campagne Westerveld Natuurlijk 2019 wordt gebruikt voor de te ontwikkelen omgevingsvisie. Deze omgevingsvisie wordt uiterlijk Q1 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

¹⁶ RES is Regionale Energie Strategie waaruit energieopgaven voortkomen.

Doel	Wat gaan we daarvoor doen
Voorbereid zijn op de invoering van de omgevingswet. <i>In 2020 uitvoering geven aan het projectplan invoering Omgevingswet.</i>	ICT systemen gereed maken voor aansluiting op het nieuwe loket DSO ¹⁷ . Bestaand beleid wordt geanalyseerd en digitaal geschikt gemaakt voor het DSO loket. Impactanalyse van de interne organisatie wordt afgerond. Inrichting vergunningverleningsproces wordt ingericht volgens de eisen van de Omgevingswet.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Product		Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
8.1 Ruimtelijke ordening	Lasten	429	698	864	864	957	957
	Baten	33	20	20	20	20	20
	Saldo	396	678	844	844	937	937
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Lasten	1.841	2.168	1.842	1.402	1.038	775
	Baten	2.249	2.168	1.838	1.398	1.034	771
	Saldo	-408	-	4	4	4	4
8.3 Wonen en bouwen	Lasten	1.075	1.100	1.181	1.181	1.181	1.181
	Baten	634	354	404	404	404	404
	Saldo	441	746	777	777	777	777
Saldo programma 8		429	1.424	1.625	1.625	1.718	1.718

Toelichting

8.1 Ruimtelijke ordening: toename van per saldo € 166.000 aan lasten te verklaren

De inzet van personeel op het bestemmingsplan buitengebied neemt toe met € 63.000. In 2019 is er een bedrag van € 400.000 beschikbaar voor de invoering omgevingswet. De inzet van personeel op dit onderdeel neemt toe met € 176.000. Waar een dekking vanuit de Voorzieningen omgevingswet tegenover staat. Voor overige diensten dalen de verwachte lasten met € 57.000.

¹⁷ Digitaal Stelsel Omgevingswet. Alle digitale informatie is straks op 1 plek te vinden: het omgevingsloket. Via dat loket kan iedereen snel zien wat mag en niet mag volgens de omgevingswet.

Overige onderdelen programmaplan

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen worden gevormd uit een aantal structurele niet aan taakvelden gekoppelde inkomsten. Deze dekkingsmiddelen worden of van het Rijk (in de vorm van de algemene uitkering), van inwoners (in de vorm van heffingen) dan wel uit beleggingen verkregen.

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting	Meerjaren begroting			
	2020	2021	2022	2023	
Baten					
Algemene heffingen					
OZB-gebruikers	431	431	431	431	
OZB eigenaren	3.678	3.678	3.678	3.678	
Forensenbelasting	909	909	909	909	
Toeristenbelasting	954	1.031	1.107	1.145	
Subtotaal algemene heffingen	5.972	6.049	6.125	6.163	
Uitkeringen gemeentefonds	31.087	31.146	31.179	31.483	
Dividend (BNG en Nutsbedrijf)	861	861	861	861	
Overige (toevallige) baten en lasten	36	51	51	51	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	37.957	38.107	38.217	38.558	

Kosten van overhead

De kosten voor overhead bestaan uit huisvestingskosten, personeelskosten, kosten voor informatievoorziening en faciliteiten. Deze kosten zijn verantwoord in programma 0.

Bedragen in €

	Begroting 2019		Begroting 2020	
Huivestingskosten	471.000		554.000	
Personeel	4.372.000		4.096.000	
Informatievoorziening	807.000		1.313.000	
Faciliteiten	374.000		370.000	
Totale overhead	6.024.000		6.333.000	
Percentage overhead	59%		54%	
	Binnendienst	Buitendienst	Binnendienst	Buitendienst
Tarief exclusief opslag	40	33	46	33
Opslag voor overhead	49	17	40	16
Tarief inclusief opslag	89	50	86	49

De overhead is toegelicht in programma 0. Er is een verschuiving van personele lasten naar kosten informatievoorziening door de deelname in de gemeenschappelijke regeling SSC-ONS. De totale overhead neemt toe. Het percentage overhead daalt¹⁸ door grotere totalen loonsom van circa € 2 miljoen welke volledig aan de programma's wordt toegerekend.

¹⁸ A (overhead) / B (loonkosten programma's) is kleiner dan in 2019. A (de overhead) is ongeveer gelijk en B (de loonkosten binnen de programma's) stijgt, waardoor de deling A/B daalt.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Hierbij gaat het uitsluitend om winstgevende activiteiten waarbij in algemene zin sprake is van een onderneming. Voor de gemeente Westerveld gaat het alleen om de grondexploitaties. Voor zover we dat op basis van de nu bekende regelgeving in kunnen schatten zijn deze activiteiten fiscaal gezien niet winstgevend. Een voorlopige externe toetsing bevestigt dat. We kiezen er daarom voor in het boekjaar 2020 en verder geen last voor de vennootschapsbelasting te verantwoorden. We verzenden de aangifte voor 2017 en 2018 voor 1 december 2019. Daarin is een pro-forma aangifte voor baten uit de verwerking van restafval opgenomen. Daarna weten we definitief of de belastingdienst ons uitgangspunt van niet winstgevend zal delen.

In de beoordeling wordt meegenomen de positieve van de gemeente 'voor het zich ontdoen van restafval. Gelet op het gegeven dat met deze activiteit wordt voldaan aan de voorwaarden van het drijven van een onderneming wordt voldaan, is er sprake van een Vpb belaste activiteit. We onderzoeken of daarvan voor de gemeente sprake is.

Onvoorzien

In de begroting 2020 is een post voor onvoorzien van € 20.000 (€ 1 per inwoner) opgenomen. Dit bedrag is bestemd om eventuele tegenvallers op te vangen en nog niet te kwantificeren uitgaven die zich in de loop van het verslagjaar voor doen.

3. Paragrafen

- A. Lokale heffingen**
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing**
- C. Onderhoud Kapitaalgoederen**
- D. Financiering**
- E. Bedrijfsvoering**
- F. Verbonden Partijen**
- G. Grondbeleid**

Paragraaf A Portefeuillehouder

Lokale Heffingen J.Y.A. de Haas

De paragraaf lokale heffingen beschrijft de geraamde inkomsten en het beleid, geeft een overzicht van de diverse heffingen, lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid. De volgende belastingen, heffingen en leges komen aan bod:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht
- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Geraamde inkomsten

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Vershil
Belastingen				
OZB gebruikers niet-woningen	296	360	431	71
OZB eigenaren niet-woningen	550	720	857	137
OZB eigenaren woningen	2.251	2.160	2.821	661
Toeristenbelasting	839	840	954	114
Forensenbelasting	636	650	909	259
Heffingen				
Rioolheffing *	2.159	2.154	2.070	-84
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht *	1.935	1.854	2.016	162
Leges				
Leges burgerzaken	372	368	368	-
Leges markten	5	21	21	-
Lijkbezorgingsrechten	267	250	254	4
Leges bestemmingsplannen	33	20	20	-
Leges vergunningen	627	353	403	50
Totaal	9.970	9.749	11.124	1.375

*) De gerealiseerde inkomsten bestaan uit de heffing en overige inkomsten en kunnen daarmee afwijken van andere berekeningen.

In deze tabel wordt uitgegaan van de inkomsten uit de lokale heffingen, hierin zijn de kosten die de gemeente moet maken niet meegenomen.

Belastingen

De gemeente Westerveld kent een drietal belastingen:

- Onroerende zaakbelastingen
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting

Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de burger draagt bij aan de algemene kas van de gemeente, waaruit een deel van de uitgaven betaald worden.

Onroerende zaakbelastingen

Beleid

Het percentage voor de OZB-tarieven worden berekend door de gewenste OZB-opbrengst te delen door de nieuwe modelwaarden. Uitgangspunt bij de tariefberekening is dat de OZB-opbrengst met een inflatiecorrectie ten aanzien van het vorig jaar wordt verhoogd. Voor 2020 wordt deze inflatiecorrectie niet toegepast, omdat er een aanzienlijke stijging uit de inkomsten OZB wordt voorzien ter dekking van de exploitatie. De extra geraamde baten OZB zijn € 869.000.

Kostendekkendheid

Van kostendekkendheid is geen sprake. De opbrengst OZB betreft een algemeen dekkingsmiddel. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. De inkomsten uit de OZB zijn voor 2020 geraamd op € 4.109.000.

Tarieven

In de onderstaande tabel vindt u een overzicht van de OZB-tarieven voor de jaren 2018, 2019 en 2020. De hoogte van de OZB op de aanslag wordt bepaald door het percentage te vermenigvuldigen met de WOZ-waarde die voor een onroerende zaak is vastgesteld.

Tarieven onroerende zaakbelastingen	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
OZB-eigenaar woningen, in percentage WOZ-waarde	0,1031%	0,0945%	0,1179%
OZB-eigenaar niet-woningen in, percentage WOZ-waarde	0,1414%	0,1645%	0,2095%
OZB-gebruiker niet-woningen in, percentage WOZ-waarde	0,1122%	0,1143%	0,1456%

Toeristenbelasting

Beleid

Het aantal overnachtingen is licht stijgend. Wel blijft de ontwikkeling van de vrije-tijdseconomie in Westerveld een belangrijk aandachtspunt. De afgelopen jaren heeft de gemeente geïnvesteerd om de publieke ruimte in Westerveld te verbeteren ten behoeve een goede faciliteiten voor (dag)toerisme die bijdraagt een aan optimale beleving van de recreant. Reeds een aantal jaren is het tarief ongewijzigd gebleven. Bij de behandeling van de Voorjaarsrapportage heeft de gemeenteraad door het aannemen van een amendement besloten de toeristenbelasting te verhogen met € 0,15 ten opzichte van voorgaande jaren naar € 1,25.

Kostendekkendheid

Van kostendekkendheid is geen sprake. De opbrengst toeristenbelasting betreft een algemeen dekkingsmiddel. De gemeenteraad is vrij in het bepalen van de hoogte van de tarieven. De inkomsten uit de Toeristenbelasting zijn voor 2020 geraamd op € 954.400.

Tarieven

Tarieven toeristenbelasting	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Toeristenbelasting per nacht tarief in €	1,10	1,10	1,25

Forensenbelasting

Beleid

Voor de forensenbelasting wordt een heffingsgrondslag gehanteerd naar brandverzekerde waarde, of als die niet bekend is, naar de geschatte herbouwwaarde van het object. Deze heffingsgrondslag staat behoudens wijzigingen aan het opstal voor 5 jaar vast. Dit jaar zal er een nieuwe beoordeling van de brandverzekerde c.q. geschatte herbouw- waarde plaatsvinden.

Kostendekkendheid

Van kostendekkendheid is geen sprake. De opbrengst forensenbelasting betreft een algemeen dekkingsmiddel. Uitgangspunt bij de tariefberekening is dat de opbrengst Forensenbelasting met een inflatiecorrectie ten aanzien van het vorig jaar wordt verhoogd. Deze correctie is op basis van het HCPI van 2020 toegepast: 1,4%. Daarnaast stijgt het tarief extra omdat forensen relatief veel gebruik maken van voorzieningen. Hierdoor zal de geraamde opbrengst in 2020 € 909.000 zijn.

Tarieven

Voor 2020 worden de onderstaande tarieven voorgesteld. De tarieven stijgen met 39%.

Tarieven forensenbelasting	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Forensenbelasting op basis van de brandverzekerde waarde, tarief in €			
< € 25.000	169,00	171,00	237,00
€ 25.000 - 50.000	285,00	288,00	399,00
€ 50.000 - € 100.000	511,00	516,00	715,00
€ 100.000 - € 200.000	711,00	718,00	995,00
> € 200.000	854,00	863,00	1.196,00

Bestemmingsbelastingen

De gemeente Westerveld kent een tweetal bestemmingsbelastingen:

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Kenmerkend aan de bestemmingsbelastingen is dat de opbrengst ervan niet vrij te besteden is, maar dat het ook niet zo is, dat er een volledig aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat (zoals bij retributie).

Rioolheffing

De gemeente draagt zorg voor de afvoer van afvalwater, de afvoer en opslag van hemelwater (regen, sneeuw, hagel) en voor een goed grondwaterpeil. De begrote lasten hiervan worden volledig doorbelast middels de rioolheffing. De eigenaar van een perceel is de belastingplichtige betaler. Er wordt een vast bedrag geheven van € 150,-, vermeerderd met een percentage van de WOZ-waarde.

Beleid

Wettelijk is bepaald dat rioolheffing niet meer dan kostendeekkend mag zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarief voor de rioolheffing op basis van de kostendeekkendheid. De kosten van het gemeentelijk waterbeheer voor de jaren 2016-2021 zijn vastgelegd in het Watertakenplan 2016-2021.

Kostendeekkendheid

Kostendekkenheid rioolheffing	Begroting 2019	Begroting 2020
Kosten taakvelden inclusief rente	2.404.579	2.401.803
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-646.869	-568.055
Netto kosten taakvelden	1.757.710	1.833.748
Overhead	241.000	261.144
BTW	254.645	103.857
Totale kosten	2.253.355	2.198.748
Opbrengst heffingen	2.150.000	2.066.000
Dekkingspercentage	95,4%	94,0%

Tarieven

Bij de raming voor het tarief is uitgegaan van een gemiddelde stijging van de WOZ-waarde van circa 4% voor alle woningen en een stabilisatie (circa 0%) van de WOZ-waarden van alle niet-woningen.

Berekening tarief rioolheffing 2020	Grondslag	Tarief	Bedrag
Vast bedrag van per object	10.000	150	1.500.000
Percentage van de WOZ waarde	2.689.000.000	0,0210%	566.000
Totale opbrengst rioolheffing			2.066.000

Hieronder staat het vergelijk weergegeven van het tarief ten opzichte van vorig jaar.

Tarieven rioolheffing	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
<i>Eigenaarstarief in €</i>	150,00	150,00	150,00
<i>Percentage WOZ-waarde</i>	0,0265%	0,0245%	0,0210%

Reinigingsheffingen

Afvalstoffenheffing wordt geheven bij alle huishoudens. De gemeente heeft de plicht de huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Daarom is ieder huishouden verplicht bij te dragen in de kosten van de afvalinzameling. Het maakt daarbij niet uit of mensen wel of geen afval aanbieden.

Beleid

Wettelijk is bepaald dat afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend mag zijn. De gemeente Westerveld bepaalt haar tarieven voor deze heffingen op basis van de kostendekkendheid. Er is sprake van onder dekking, welke wordt aangevuld uit de reservering huishoudelijk afval¹⁹. In 2022 wordt deze reserve negatief en is een tariefstijging noodzakelijk. Die is nu als stelpost verwerkt in 2022 en 2023 in deze begroting.

Kostendekkendheid

Kostendekkenheid afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Begroting 2019	Begroting 2020
Kosten taakvelden inclusief rente	1.792.242	1.936.274
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-913.742	-930.200
Netto kosten taakvelden	878.500	1.006.074
Kwijtschelding	40.000	40.000
Overhead	149.000	155.992
BTW	309.960	335.546
Totale kosten	1.377.460	1.537.612
Opbrengst heffingen	1.250.000	1.385.580
Dekkingspercentage	90,7%	90,1%

Tarieven

In navolging van het bovenstaande gaan voor 2020 uit van dezelfde tariefindeling als in de voorgaande jaren. Bij de raming van deze tariefstelling is rekening gehouden met fluctuaties in de gezinssamenstelling. Echter op het gebied van de afvalinzameling zijn er volop ontwikkelingen gaande, welke gevolgen dit heeft, is op het moment van schrijven nog niet bekend. Indien hier definitieve besluitvorming over genomen is, zal hier bij de vaststelling van de belastingverordening op terug worden gekomen.

Tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Tarief 2018	Tarief 2019	Tarief 2020
Afvalstoffenheffing in €			
<i>Eenpersoonshuishouden</i>	100,00	103,00	104,00
<i>Tweepersoonshuishouden</i>	150,00	155,00	157,00
<i>Driepersoonshuishouden</i>	175,00	181,00	184,00
<i>Meer dan driepersoonshuishouden</i>	200,00	207,00	210,00
<i>Recreatiewoning niet permanent bewoond</i>	100,00	103,00	104,00
<i>Extra containergebruik (grijs)</i>	200,00	250,00	254,00
<i>Extra containergebruik (groen)</i>		62,50	n.v.t
<i>Extra containergebruik (oranje)</i>		62,50	n.v.t
Reinigingsrecht per container excl. btw in €	200,00	n.v.t.	n.v.t.

¹⁹ Zie Verloop van de reserves en voorzieningen.

Retributies

De gemeente Westerveld kent twee soorten retributies:

- Leges
- Lijkbezorgingsrechten

Kenmerkend aan retributies is dat er een direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden retributies zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor verleende diensten of het gebruik van voorzieningen. Retributies mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Beleid retributies

Voor 2020 wordt een inflatiecorrectie van 1,4 % op de leges en lijkbezorgingsrechten toegepast. Kostendekkendheid van 100% is niet mogelijk doordat een aantal tarieven wettelijk gemaximeerd zijn.

Kostendekkendheid

Bedragen x € 1.000

Leges	Begroting 2019			Begroting 2020		
	lasten	baten	dekking	lasten	baten	dekking
Leges Burgerzaken ov.	87	5	5,7%	59	5	8,5%
Leges Eigen Verklaringen	12	12	97,6%	12	12	97,6%
Leges Naturalisaties	18	2	11,4%	18	2	11,4%
Leges Reisdocumenten	247	206	83,3%	221	206	93,1%
Leges Rijbewijzen	109	94	86,2%	109	94	85,9%
Leges Uittreksel Burg.stand	4	4	90,9%	4	4	90,9%
Leges Uittreksel GBA	19	8	42,6%	19	8	42,6%
Leges Verbintenissen	31	28	90,9%	31	28	90,9%
Leges VOG	15	14	90,9%	15	14	90,9%
Subtotaal burgerzaken	543	373	68,7%	489	373	76,3%
Leges bestemmingsplannen	373	20	5,4%	436	20	4,6%
Leges vergunningen	1.060	353	33,5%	1.161	403	34,7%
Leges markten	49	21	59,0%	48	21	44,0%
Lijkbezorgingsrechten	434	255	64,5%	374	261	69,9%
Totaal Leges	1.916	649	59,0%	2.019	705	59,0%

Voor bestemmingsplannen geldt dat deze over het algemeen op initiatief van de gemeente worden opgesteld of gewijzigd. Slechts in enkele gevallen gebeurt dit op verzoek van een inwoner of andere belanghebbende en alleen in die gevallen is er sprake van een opbrengst. Dit verklaart het lage dekkingspercentage.

Aanduiding van lokale lastendruk

In het onderstaande overzicht wordt een vergelijking gemaakt van de woonlasten in Westerveld met enkele omliggende gemeenten op basis van de tarieven van 2019. Onder gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Bij de interpretatie moet de nodige voorzichtigheid in acht worden genomen, omdat slechts een aantal categorieën belastingplichtigen met elkaar wordt vergeleken en er verschillende heffingsmethodieken voor de rioolheffing worden gehanteerd. Tevens merken wij op dat niet elke gemeente hetzelfde dekkingspercentage voor rioolrechten en afvalstoffenheffing hanteert.

Gemeente	Westerveld	De Wolden	Meppel	Midden Drenthe	Steenwijkerland	Weststellingwerf
Gemiddelde waarde woning	261.000	261.000	261.000	261.000	261.000	261.000
Eenpersoons-huishouden						
OZB-woningen	247	296	337	295	258	253
Afvalstoffenheffing	103	163	181	185	183	161
Rioolheffing	213	205	171	239	220	164
Totale woonlasten Eenpersoonshouden	563	664	689	719	661	578
Meerpersoons-huishouden						
OZB-woningen	247	296	337	295	258	253
Afvalstoffenheffing	181	207	181	230	207	249
Rioolheffing	213	228	171	239	220	164
Totale woonlasten Meerpersoonshouden	641	731	689	764	685	666
Gemiddelde eenpersoons- en meerpersoons.	602	698	689	742	673	622

Bronnen: Atlas van de lokale lasten (www.coelo.nl) gebaseerd op gemiddelde WOZ waarde van de gemeente Westerveld.

De gemeente Westerveld blijft met de voorgenomen stijging van de woonlasten met circa € 56 nog steeds lager dan de meeste omliggende gemeenten. De omliggende gemeenten zullen naar verwachting de woonlasten laten stijgen, waardoor het verschil tussen deze gemeenten en de gemeente Westerveld weer toeneemt.

Onderstaande tabel geeft een vergelijking van de woonlasten tussen de jaren bij eenzelfde gemiddelde WOZ-waarde voor een meerpersoonshuishouden. Stijgt de gemiddelde waarde meer dan begroot, dan zal het tarief OZB zodanig dalen dat de begrote opbrengst gelijk blijft.

Meerpersoonshuishouden	2018	2019	2020
WOZ waarde woning (gemiddelde)	261.000	261.000	261.000
Prijs OZB	0,1031%	0,0945%	0,1179%
Prijs Rioolheffing	0,0265%	0,0245%	0,0210%
Heffing			
OZB-woningen	269	247	308
Afvalstoffenheffing	175	181	184
Rioolheffing (incl.vastbedrag € 150)	219	213	205
Totale woonlasten	663	641	697
Mutatie woonlasten	-	-23	56

Kwijtscheldingbeleid

Westerveld hanteert als kwijtscheldingsnorm 100% van de bijstandsuitkering. Voor gepensioneerden geldt 100% van de AOW-norm. Westerveld maakt daarmee, net als in het overgrote deel van de andere gemeenten in Nederland, gebruik van het recht dat lokale overheden hebben om de landelijke norm van 90% van het bijstandsniveau te verhogen tot maximaal 100% van die norm. Dit houdt in dat als men onder de norm komt, men in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Kwijtschelding kan worden verleend op afvalstoffenheffing en in uitzonderlijke gevallen op OZB en rioolheffing. Door toepassing van de Uitvoeringsregeling komen eigenaren van onroerende zaken in de meeste gevallen niet in aanmerking voor kwijtschelding vanwege aanwezig vermogen, o.a. doordat de overwaarde van een woning moet worden aangemerkt als vermogen. Indien er dus geen sprake is van overwaarde kan kwijtschelding worden verleend.

Paragraaf B	Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Portefeuillehouder	J.Y.A. de Haas

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre gemeentelijke risico's kunnen worden afgedekt door weerstandscapaciteit. Deze paragraaf beschrijft de risico's die de bedrijfsvoering van de gemeente in gevaar kunnen brengen. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat een financiële tegenvaller ons direct dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden. Daarvoor zetten we weerstandscapaciteit en risico's tegen elkaar af.

Risicobeheersing

Met het principe van integraal management is het sturen op risico's een vast onderdeel van de bedrijfsvoering.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt er de relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit (A)
	Benodigde weerstandscapaciteit (B)

Wij streven naar een weerstandsvermogen dat ten minste voldoende is. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk is of hoger is dan 1,0.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Weerstandscapaciteit betreft alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat aanpassingen nodig zijn in de begroting en het beleid.

Inventarisatie van risico's (is benodigde weerstandscapaciteit)

Een risico is de kans dat een mogelijke gebeurtenis, met een negatieve impact voor de organisatie, zich voordoet. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. De niet-financiële risico's, zoals imagoschade, worden niet gekwantificeerd. In de programmabegroting en de jaarrekening wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

1. Leningen aan deelnemingen

De gemeente heeft leningen verstrekt aan Vitens, waarvan de gemeente tevens aandelen bezit. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar wordt en om die reden afgeboekt moeten worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%. Het risico daalt vanwege de aflossing van de lening aan Enexis.

2. Overige verstrekte leningen

De gemeente heeft leningen verstrekt aan Essent en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN). Daarnaast zijn er drie hypotheekleningen verstrekt aan medewerkers. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 30%.

3. Grondexploitaties

De gemeente heeft in totaal 4 grondexploitaties, te Zorgvlied Noord Oost Fase II, Kalterbroeken in Dwingeloo, Meenteweg – Oeveraseweg in Havelte en Vledder Noord Fase Ia. Het risico bestaat dat de grondexploitaties niet (verder) gerealiseerd worden en de huidige boekwaarde afgeboekt moet worden. De kans daarop schatten wij in op 30%.

4. Garantstellingen

Voor tien instellingen binnen de gemeentegrenzen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

5. Garantstelling WSW-achtervang

De gemeente is door middel van een garantstelling verbonden aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Mocht een woningbouwvereniging niet aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen dan zal zij eerst de WSW aangesproken. Wanneer blijkt dat de WSW onvoldoende financiële middelen heeft dan worden vervolgens andere woningbouwverenigingen aangesproken en tenslotte kan de gemeente worden aangesproken. Het vastgoed fungeert in deze situatie als onderpand. Actium is de grootste woningbouwvereniging die actief is binnen de gemeente Westerveld. Actium beschikt over circa 16.000 woningen die verspreid zijn over verschillende gemeenten. In de gemeente Westerveld zijn ongeveer 1.600 woningen (10%) in het bezit van Actium. Naast Actium is woningcorporatie Woonconcept vertegenwoordigd binnen de gemeente. Zij verhuurt één wooncomplex aan een instelling, bestaande uit circa 20 woningen. Op basis daarvan schatten wij dat maximaal 10% opeisbaar is.

De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.

(<https://www.wsw.nl/gemeenten/achtervang/>)

6. Exploitatie lasten

De exploitatie is realistisch begroot. Er wordt op onderdelen een inspanning gevraagd. Dat is zorgvuldig afgewogen. Voor de volledigheid schatten wij daarvoor een risico van circa 0,5% van de totale lasten. Dat komt neer op een bedrag van circa € 191.000. De kans daarop schatten wij op 75%.

7. Algemene uitkering gemeentefonds (risico gedekt uit eigen reserve)

Jaarlijks ontvangt de gemeente bijna € 31 miljoen uit het gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte van de gemeente en grootte van de watergebieden. Bij de circulaire in mei, september en december kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de algemene uitkering. Daarnaast zal er een herijking van het De grootste negatieve bijstelling in de afgelopen was circa 3%. Dit risico schatten wij nu op € 932.000. De kans daarop schatten wij op 20%. Normaal zou dit risico conform de 'nota reserves en voorzieningen' afgedekt zijn middels de reserve rekeningsaldo. Omdat deze reserve²⁰ door een verwacht negatief resultaat over 2019 onder de vereiste bandbreedte zit, wordt dit risico meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandcapaciteit.

8. Sociaal domein

In het sociaal domein staan we voor een aanzienlijke transitie. Om deze transitie mogelijk te maken nemen we structureel € 100.000 (voor de periode 2020 t/m 2023) op als frictiebudget. We hebben een realistische inschatting gemaakt van de haalbaarheid van de ombuigingen. Het tempo waarin deze ombuigingen kunnen worden gerealiseerd is lastig te bepalen. Er bestaat een kans dat het tempo waarin de maatregelen gerealiseerd kunnen gaan worden af gaan wijken van ons voorgenomen plan. Die kans schatten wij op 20% van het om te buigen bedrag.

9. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in zes gemeenschappelijke regelingen (te weten Reestmond, Veiligheidsregio Drenthe, GGD, RUD, Recreatieschap Drenthe en SSC-ONS). De gemeente heeft de samenwerking met de gemeente Steenwijkerland in de gemeenschappelijke regeling IGSD per 1 januari 2020

²⁰ Saldo eind 2019 is naar verwachting € 31.000. De vastgelegde bandbreedte is € 500.000 - € 1.500.000.

beëindigd. Het risico bestaat dat een gemeenschappelijke regeling te maken krijgt met een financiële tegenvaller, die dan ook de individuele gemeente treft. Wij gaan er vanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. De kans dat dit scenario zich voordoet schatten wij in op 50%.

Ziekteverzuim

In de begroting wordt een bedrag van € 203.000 geraamd voor vervanging bij ziekte. Dat gaat uit van een ziekteverzuim van 2% en 100% vervanging. Er bestaat een risico dat het werkelijke ziekteverzuim hoger is dan 2%. Voor elke 1% (negatieve) afwijking is het risico € 100.000. Door te sturen op de mate van vervanging of door te sturen op de invulling van vacature ruimte kan het risico in voldoende mate worden beheerst. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Samenvatting:

Omschrijving risico	I/S	Kans	Impact	Risico in €
1 Leningen aan deelnemingen (scenario volledig afboeken)	I	10%	228.000	23.000
2 Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	I	30%	601.000	180.000
3 Grondexploitaties (scenario volledig afboeken)	I	30%	1.094.000	328.000
4 Garantstellingen (scenario volledig opgeëist)	I	10%	5.186.000	519.000
5 Garantstelling WSW achtervang (scenario 10% opgeëist)	I	10%	3.211.300	321.000
6 Exploitatie lasten	I	75%	191.000	143.000
7 Algemene uitkering gemeentefonds	I	20%	932.000	186.000
8 Ombuigingen sociale domein	I	20%	561.000	112.000
				1.812.000
9 Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	S	50%	293.000	147.000
				147.000

Inventarisatie beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit worden incidentele risico's afgedekt met incidenteel geld en worden structurele risico's opgevangen met structurele middelen. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen is het volgende bepaald:

- De algemene reserves worden volledig meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit;
- De bestemmingsreserves, stille reserves en stille voorzieningen worden niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Deze middelen zijn direct aan te wenden voor de financiële gevolgen van een risico.

Vrij besteedbaar	31-12-2019
Algemene reserve	292.000
Reserve weerstandsvermogen	1.600.000
Totaal	1.892.000

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mogelijkheid om, door middel van een verhoging van belastingen en leges, structurele risico's op te vangen. De OZB is de enige belasting die hiervoor in aanmerking komt. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale tarieven (norm van artikel 12) te vergelijken met het tarief dat de gemeente Westerveld hanteert. De onderstaande tabel laat zien dat de onbelaste belastingcapaciteit € 1.754.000 bedraagt.

Soort	WOZ-waarde	Tarief Westerveld	Tarief art. 12	Verschil	Onbenutte capaciteit
OZB eigenaren woningen	2.392.959.000	0,1179	0,1905	0,0726	1.621.000
OZB eigenaren niet-woningen	409.161.000	0,2095	0,1905	-0,0190	-
OZB gebruikers niet-woningen	295.928.000	0,1456	0,1905	0,0449	133.000
Totaal					1.754.000

Beoordeling weerstandsvermogen en kengetal

Op basis van voorgaande inventarisatie geeft dat de onderstaande beoordeling en confrontatie.

31-12-2019	
Incidentele weerstandscapaciteit	1.892.000
Structurele weerstandscapaciteit	1.754.000
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit (A)	3.646.000
Incidentele weerstandscapaciteit	1.812.000
Structurele weerstandscapaciteit	147.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit (B)	1.959.000
Weerstandsvermogen absoluut (A-B)	1.687.000
Ratio weerstandsvermogen (A/B)	1,86

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 1,86. Hiervoor onder risicobeheersing hanteerden wij als norm 'voldoende' met een bijbehorende ratio weerstandsvermogen van ten minste 1,0. Er wordt dus voldaan aan ons eigen uitgangspunt. De gemeente kan de geïnventariseerde risico's opvangen. Een kanttekening is op zijn plaats. Wordt de beschikbare weerstandscapaciteit werkelijk benut (ingezet voor tegenvallers) dan heeft dit consequenties voor de solvabiliteit en/of de lokale lasten.

Financiële kengetallen²¹ en beoordeling van onderlinge verhouding

In onderstaande tabel worden de uitkomsten van de financiële kengetallen weergegeven. De gezamenlijke toezichthouders hebben de financiële kengetallen gecategoriseerd en bandbreedtes gesteld. De categorieën variëren van minst risicovol, gemiddeld risicovol en meest risicovol. Per kengetal wordt een korte toelichting gegeven.

Beoordeling vanuit het interbestuurlijk toezicht	Minst risicovol	Gemiddeld risico	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio (1)	>50%	20-50%	<20%
Solvabiliteitsratio (2)	>33%	10-33%	<10%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95	95-105%	>105

Solvabiliteitsratio (2) betreft een eigen (voorlopige) normstelling in afwachting van de herziene notitie van de Commissie BBV die rond deze zomer zal verschijnen.

Financiële kengetallen	Jaarrekening 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1a. Netto schuldquote	15%	24%	31%	29%	30%	26%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	14%	24%	31%	29%	30%	26%
2a. Solvabiliteitsratio(1) incl. bestemmingsreserves	46%	38%	35%	37%	37%	39%
2b. Solvabiliteitsratio(2) excl. bestemmingsreserves	7%	4%	6%	8%	10%	13%
3. Grondexploitatie	2%	2%	2%	-2%	-2%	-2%
4. Structurele exploitatieruimte	5%	2%	2%	1%	0%	-1%
5. Belastingcapaciteit	90%	87%	94%	94%	94%	94%

²¹ De raad kan altijd eigen gewenste normen vaststellen.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen de netto schuld en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een netto schuldquote kleiner dan 90% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2020 een netto schuldquote van 31%. Deze neemt toe door het aantrekken van een nieuwe vaste geldlening en het volledig benutten van de ruimte voor financiering met kasgeldleningen. Nieuwe investeringen in het publieke domein kunnen niet langer gedekt worden uit exploitatie resultaten en vrijval van kapitaallasten. Omdat bestemmingsreserves worden ingezet voor exploitatie uitgaven voor specifieke beleidsonderwerpen, ontstaat er extra financieringsbehoefte. Dat betekent nieuwe aan te trekken geldleningen en bijkomende rentelasten. Bij het stijgen van de netto schuldquote daalt de solvabiliteit.

Solvabiliteitsratio (1)

Het solvabiliteitsratio geeft de verhouding van het eigen vermogen *inclusief* bestemmingsreserves ten opzichte van het totale vermogen aan. De gezamenlijk toezichthouders beschouwen een solvabiliteitsratio groter dan 50% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2020 een solvabiliteitsratio van 35%.

De solvabiliteit daalt nu al een aantal jaren achtereen door negatieve exploitatieresultaten en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves. De baten dekken niet de lasten in de gewone exploitatie. Daardoor neemt het aandeel eigen vermogen af. Dat leidt tot een toenemende vermogensbehoefte en stijgt de externe schuld.

Solvabiliteitsratio (2)

Het solvabiliteitsratio geeft de verhouding van het eigen vermogen *exclusief* bestemmingsreserves ten opzichte van het totale vermogen aan. Het gaat hier dus om het kengetal dat de verhouding van 'vrije' vermogen uitdrukt ten opzichte van het totale vermogen. Bestemmingsreserves kennen immers een bestemming voor (beleids)taken in het lopende jaar of komende jaren. Daarmee liggen, zolang de raad niet anders beslist, de bestemmingsreserves en de onttrekkingen daaruit vast. Ze kunnen niet direct worden ingezet voor het opvangen van optredende risico's. De gemeente Westerveld heeft eind 2020 een solvabiliteitsratio (2) van 6%.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de grondexploitaties en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders beschouwen een kengetal grondexploitatie kleiner dan 20% als het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft eind 2020 een kengetal grondexploitatie van 2%.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft de verhouding tussen het structurele exploitatieoverschot (of tekort) en de totale exploitatieomvang aan. De gezamenlijke toezichthouders vinden een structurele exploitatieruimte groter dan 0% het minst risicovol. De gemeente Westerveld beschikt in 2020 over een structurele exploitatieruimte van 2%.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de woonlasten aan (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) van een meerpersoonshuishouden ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De gezamenlijke toezichthouders vinden een belastingcapaciteit kleiner dan 95% het minst risicovol. De gemeente Westerveld heeft in 2020 een belastingcapaciteit van 91%. Dat betekent dat er ruimte is om de tarieven te verhogen.

Paragraaf C Portefeuillehouders

Onderhoud Kapitaalgoederen H. Doeven

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beschrijft de realisatie van het beleid dat betrekking heeft op wegen, riolering, water en groen, gebouwen en overige ruimte (begraafplaatsen en speellocaties). Er wordt ingegaan op de kwaliteit van de openbare ruimte, de vertaling van de financiële consequenties en de voortgang van het geplande onderhoud.

Algemeen kwaliteitsniveau

In de gemeente Westerveld is de kwaliteit van de openbare ruimte vastgelegd in de BrinQ-visie. In de BrinQ-visie wordt onderscheid gemaakt in basisvoorwaarden en onderscheidende waarden. De eerst genoemde voorwaarden hebben vooral betrekking op de kwaliteit van de openbare ruimte, de tweede gaat vooral over de beleving van het gebied.

De basisvoorwaarden zijn randvoorwaarden waarin in alle gevallen en overal aan moet worden voldaan. Er worden vier basisvoorwaarden onderscheiden:

Deze waarden drukken uit hoe de gebruiker zich op een plek wil voelen: het is er schoon en heel, veilig, toegankelijk en hij wil de ruimte duurzaam doorgeven aan toekomstige gebruikers. Hoewel er niet een directe relatie is tussen deze waarden en de technische kwaliteit volgens de CROW-meetlat, kan in z'n algemeenheid worden gesteld dat sprake moet zijn van een basis min niveau (kwaliteit tussen B- en C-niveau).

Daarnaast zijn vier onderscheidende waarden naar voren gekomen uit het belevingsonderzoek (expedities en enquête):

Deze onderscheidende waarden zijn plaatsgebonden en hoeven niet overal hetzelfde te zijn.

Voor de productonderdelen verharding, groen en meubilair wordt in het BrinQ de gewenste kwaliteit aangegeven. De riolering en gebouwen behoren niet tot het BrinQ. Voor riolering is het vastgestelde

Watertakenplan (voorheen GRP) leidend en voor het onderhoud aan onze gebouwen is sober en doelmatig het uitgangspunt.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de door de raad vastgestelde beheersplannen. In de begroting zijn de budgetten geraamd voor de uitvoering daarvan, op dit moment zijn deze budgetten voor de onderdelen sloten en watergangen, boomonderhoud en onderhoud wegen niet toereikend. Om tot de gewenste kwaliteiten van de BrinQ-visie te komen zijn bij de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2019 extra financiële middelen gevraagd. Dit is uitgewerkt in het 'knoppenvoorstel Openbare Ruimte'.

Naam / omschrijving	Vastgesteld	Wegen	Riolering	Groen en water	Gebouwen	Overige ruimte
BrinQ-visie 2018	2018	√		√		√
Wegenbeheerplan	2019	√				
Beheerplan kunstwerken	2018	√				
Visie op groenstructuur	2017			√		
Beleid – en beheerplan brinken gemeente Westerveld	2013			√		
Watertakenplan 2016-2021 (voorheen vGRP)	2015		√	√		
Beheerplan waterpartijen	2016			√		
Beleidsnotitie Grond- en hemelwater	2014		√	√		
Beleidsplan openbare verlichting	2015	√				
Gemeentelijk Verkeers en vervoersplan (GVVP)	2010	√				
Nota Flora en Fauna	2015			√		
Beleidsnota duurzaamheid	2012				√	
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2012					√
Uitvoeringsbesluit graven en as-bezorging	2010					√
Meerjaren onderhoudsplan gebouwen	2018				√	
Speelplaatsenbeleid	In uitvoering					√
Bermbeheerplan	In uitvoering			√		

Wegen

De kwaliteit van de (zand)wegen en paden maken deel uit van het BrinQ. In de BrinQ-visie geldt voor wegen de basiswaarden schoon, heel en veilig. Vertaald naar kwaliteitsniveaus volgens de CROW-meetlat betekent dit een combinatie van basisniveau (kwaliteitsniveau B) en een niveau laag (kwaliteitsniveau C). Conform de BBV-richtlijnen wordt onderscheid gemaakt in klein- en groot onderhoud en reconstructie en vervangingen. Voor het planmatig onderhoud van de wegen (groot onderhoud en reconstructie en vervangingen) is een meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Voor het groot onderhoud is een voorziening aanwezig en investeringen worden jaarlijks via de planning- en controlcyclus aangevraagd. Derhalve zijn op dit moment geen structurele achterstanden in het onderhoud aanwezig.

De openbare verlichting valt eveneens onder wegen. In het 'Licht en duisternisplan' is het beleid ten aanzien van de verlichting verwoord.

Wegen	Eenheid	Hoeveelheid
Verhardingen binnen en buiten de bebouwde kom:		
Rijbanen	m ²	1.782.900
Fietspaden	m ²	242.600
Voetpaden	m ²	112.500
Parkeervlakken	m ²	68.800
Totaal verhardingen	m²	2.206.800
Semi-verharde paden	m ²	584.100
Zandwegen	m ²	468.000
Bermen	km	621
Bruggen	stuk	38
Lichtmasten	stuk	4.563
Verkeersborden	stuk	4.200

Beleidsvoornemens

- Samen met de inwoners en andere stakeholders een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte realiseren. Daarvoor realiseren we de volgende projecten in de openbare ruimte:
 - Ruimtelijk Actieplan Havelte t/m 2020
 - Herinrichting Heuvelenweg Dwingeloo
 - Brinkenplan Diever (Diever op Dreef)
 - Herinrichting locatie Dingspilhuus Diever
 - Herinrichting dorpskern Lhee
- Uitvoering geven aan het GVVP, met als doel: Verbetering bereikbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersdoorstroming.
- Uitvoering geven aan het wegenbeheerplan en beheerplan kunstwerken.
- Uitvoeringsplan 'fiets' opstellen.
- Uitvoering geven aan het 'Licht en Duisternisplan (beleidsplan openbare verlichting).
- Uitvoering geven aan duurzaam vervangen openbare verlichting in het gebied Havelte, Uffelte en Wapserveen.

Financiële consequenties

Wegen	Bedragen in €			
	2020	2021	2022	2023
Onderhoudsbudget	2.932.000	2.871.000	2.932.000	2.967.000
<u>Investeringen:</u>				
Vervanging + reconstructie wegen	1.027.000	299.000	830.000	200.000
Ruimtelijk actieplan Havelte	500.000	-	-	-
Uitvoering Licht- en Duisternisplan	179.500			
Armaturen Ijselmijgebied	64.380			

De gevraagde investering bij de Voorjaarsrapportage 2019 in het Ruimtelijk Actieplan Havelte is in dit overzicht niet verder meegenomen vanwege de voorgenomen ombuiging.

Riolering

In het samenwerkingsverband Fluvius is met waterschap Drents Overijsselse Delta en de zes daarin liggende gemeenten het Watertakenplan 2016 – 2021 opgesteld. Het watertakenplan kent een hoofdrapport en specificaties per gemeente. In de specificatie zijn de gemeentelijke watertaken van gemeente Westerveld verder uitgewerkt.

Riolering	Eenheid	Hoeveelheid
Vrijvalriolering	km	252
Persleidingen	km	204
Rioolgemalen	stuk	598
Bergbezinkbassin	stuk	10

Beleidsvoornemens

- Uitvoeren activiteiten Watertakenplan, waaronder:
 - Gezamenlijk meten en monitoren
 - Opstellen calamiteitenplan
 - Optimaliseren gemalenbeheer
 - Doelmatig en integraal beheer en onderhoud van de watersystemen
 - Opstellen beleid voor klimaatadaptatie (wateroverlast en hittestress)
- Vervanging en reconstructie (druk)riolering, pompen en gemalen (zo mogelijk integrale aanpak met herinrichten van de openbare ruimte)

Financiële consequenties

Bedragen in €				
Riolering	2020	2021	2022	2023
Onderhoudsbudget	1.623.000	1.626.000	1.565.000	1.620.000
<u>Investerings:</u>				
Riolering vrijval	224.955	222.784	125.863	124.170
Riolering drukriolering mech./elektr.	33.000	33.000	432.000	20.000
Riolering gemalen mech./elektr.				18.000
Riolering bouwkundig	40.000	-	17.000	151.000
Riolering persleiding		27.000		
Riolering Milieumaatregelen	150.000	150.000	150.000	150.000
Riolering Stedelijk watersysteem	46.600	46.600	46.600	46.600

Groen en water

De kwaliteitsniveaus van het groen en de waterpartijen maken deel uit van de BrinQ-visie, welke in 2018 is vastgesteld. Deze visie is vertaald in een beheersplan voor het onderhoud van groen en water. De financiële vertaling daarvan werkt door in deze begroting. Voor watergangen en duikers is een meerjarig beheer- en onderhoudsplan opgesteld.

Groen en water	Eenheid	Hoeveelheid
Bomen	stuk	50.541
Bos(plantsoen)	m ²	881.800
Heesters	m ²	153.400
Hagen	m	13.200
Gras/gazon	m ²	965.800
Waterpartijen	km	580

Beleidsvoornemens

- Vergroten biodiversiteit door het inzaaien van bermen met bloemenmengsels
- Uitvoering geven aan het beheerplan openbaar groen op basis van de BrinQ-visie
- Uitvoering geven aan het beleid – en beheerplan brinken

Financiële consequenties

Bedragen in €				
Groen en water	2020	2021	2022	2023
Onderhoudsbudget	1.706.000	1.686.000	1.679.000	1.653.000
<u>Investerings:</u>				
Uitvoering beleid- en beheerplan Brinken	15.000	-	-	-
Evenementen terrein Uffelte	80.000	-	-	-

Gebouwen

Het planmatig onderhoud is vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplan op een niveau 'sober en doelmatig'. Voor het planmatig onderhoud is per gebouw een voorziening aangemaakt. Er zijn voldoende middelen aanwezig om het onderhoudsniveau te kunnen halen.

Gebouwen	Eenheid	Hoeveelheid
Gemeentelijke gebouwen	stuk	38
Sportaccommodaties	stuk	15

Beleidsvoornemens

- Uitvoeren meerjarenonderhoudsplan gebouwen

Financiële consequenties

Bedragen in €				
Gebouwen	2020	2021	2022	2023
Onderhoudsbudget	551.000	461.000	422.000	578.000
<u>Investerings:</u>				
Geen				

Overige ruimte

Het kwaliteitsniveau van de begraafplaatsen is vastgelegd in de BrinQ-visie. Voor onderhoud aan de speelvoorzieningen geldt dat veiligheid en de daarmee gepaarde aansprakelijkheid maatgevend is. Sportvelden worden op een basisniveau onderhouden.

Overige ruimte	Eenheid	Hoeveelheid
Speellocaties	stuk	64
Speeltoestellen	stuk	317
Sportvelden	stuk	21
Begraafplaatsen	stuk	7

Beleidsvoornemens

- Renovatiewerkzaamheden sportvelden
- Opstellen van een speelplaatsenbeleidsplan
- Inspelen op de wensen van inwoners en uitvaartverenigingen door een kwaliteitsverbetering ten aanzien van het beheer en onderhoud begraafplaatsen op basis van de BrinQ-visie

Financiële consequenties

Bedragen in €				
Overige ruimte	2020	2021	2022	2023
Onderhoudsbudget	358.000	357.000	355.000	355.000
Onderhoudsbudget sportvelden	167.000	165.000	161.000	156.000
<u>Investerings:</u>				
Renovatie sportvelden	33.615	-	-	-

Paragraaf D Portefeuillehouder

Financiering
J.Y.A.H. de Haas

De paragraaf financiering beschrijft de wijze waarop binnen de gemeente Westerveld gelden worden belegd of worden aangetrokken. In deze paragraaf komen achtereenvolgens de ontwikkeling van de schuldpositie, de ontwikkeling van de rente, het schatkistbankieren en het risicobeheer aan bod.

Uitvoering treasurybeleid

We zetten het bestaande treasurybeleid in 2020 voort. We zorgen ervoor dat er continu inzicht is in de uitgaande en inkomende gemeentelijke geldstromen. De interne sturing is gericht op beperking van de schuldenlast, kostenefficiency, voorkoming van renterisico's en maatwerkfinanciering. We volgen de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. We zorgen voor voldoende liquiditeit en solvabiliteit zodat we zowel op korte als op de langere termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen.

We bewaken de houdbaarheid van onze schuldpositie. We trekken alleen dan externe financieringsmiddelen aan als dat met het oog op de uitoefening en financiering van de publieke taak noodzakelijk is. Het rentebeleid in de begroting 2020 en de meerjarenramingen zijn gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen.

Ontwikkeling van de schuldpositie

Elk jaar inventariseren we onze financieringsbehoefte. Deze wordt vooral bepaald door de investeringen en besteding van de middelen uit de bestemmingsreserve. Door deze laatste daalt de financieringscapaciteit van het eigenvermogen. Verder houden we rekening met de ontwikkeling van het resultaat. Zo bepalen we of er nieuwe leningen afgesloten moeten worden, of we eerder kunnen aflossen en of we andere financieringskeuzes willen maken. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van (bestaande) aangetrokken leningen. De gemeentelijke leningenportefeuille omvat begin 2020 in totaal negen langlopende leningen met een gezamenlijke omvang van € 6,7 miljoen.

Bedragen x € 1.000

	Laatste jaar aflossing	Boekwaarde 31-12-2019	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2020	Rente percentage	Rente boekjaar
BNG 86900	2022	54	18	36	6,06%	3
BNG 87141	2022	54	18	36	5,93%	3
BNG 95306	2022	450	150	300	4,91%	18
BNG 87895	2023	218	54	163	5,40%	12
BNG 88185	2023	290	73	218	5,35%	16
BNG 89538	2025	454	91	363	4,53%	21
BNG 90058	2025	454	91	363	5,02%	23
BNG 98177	2028	1.800	200	1.600	4,77%	86
BNG 112544	2044	3.000	120	2.880	1,33%	38
		6.775	815	5.960		219

Per 1 februari 2019 is een lening aangetrokken van 3 miljoen. Daarop wordt voor het eerst in 2020 afgelost.

De omvang van de vaste schuld van de gemeente neemt in 2020 als gevolg van reguliere aflossing, negatieve resultaten in 2019, investeringen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves toe met € 5,5 miljoen toe ten opzichte van 2019. We houden in de ramingen rekening voor 2020 en verder daarmee rekening. We stemmen omvang en samenstelling van de in 2020 aan te trekken financieringsmiddelen zo goed mogelijk af op feitelijke liquiditeitsbehoefte en houden daarbij rekening met de ontwikkeling van de financieringspositie op korte en lange termijn. Voor de invulling maken we zowel gebruik van de kredietfaciliteiten van de Bank Nederlandse Gemeenten als van in looptijd variërende kort- en langlopende geldleningen.

Ontwikkeling schuldpositie

In onderstaande tabel geven we inzicht in de (verwachte en geraamde) ontwikkeling van de omvang van de vaste geldlening en de omvang van de kasgeldleningen. We maximeren de inzet van de

kasgeldleningen binnen de zogenaamde kasgeldlimiet alvorens wordt overgegaan tot het aantrekken van vaste geldleningen. Actuele rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt spelen daarbij een rol. Op dit moment levert de financiering met kasgeldleningen de gemeente geld op vanwege de geldende negatieve rente.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling schuldpositie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste geldleningen	4.470	8.875	13.160	11.615	11.470	8.912
Kasgeldleningen	3.500	4.800	4.600	4.200	4.400	4.400
Totaal externe geldmiddelen	7.970	13.675	17.760	15.815	15.870	13.312

Financieringsbehoefte

Uit de ontwikkeling van de schuldpositie is de financieringsbehoefte af te leiden. Deze is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Financieringsbehoefte (per jaar)		2.100	5.500	-	1.400	200

Uitstaande leningen

Aan Vitens zijn in het verleden geldleningen verstrekt. Jaarlijks wordt een deel van de Vitens leningen lineair afgelost. De laatste aflossing is in 2021.

Bedragen x € 1.000

	Uitstaand per 31-12-2019	Aflossingen	Uitstaand per 31-12-2020	Rente percentage	Rente boekjaar
Achtergestelde lening Vitens	227	114	113	2,00%	3
	227	114	113	2,00%	3

Rentebeleid

We zetten het bestaande rentebeleid in 2020 voort. Dat beleid is gestoeld op duurzaamheid, financiële stabiliteit en op het voorkomen van budgettaire schommelingen. Het interne rentebeleid en het daaraan gekoppelde rente-omslagstelsel voldoen aan de voorschriften en bepalingen uit het vernieuwde BBV.

Renteverwachtingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt was in de afgelopen jaren mede als gevolg van monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) ongekend laag. Het rentepeerl op de geld- en kapitaalmarkt is van veel factoren en internationale ontwikkelingen afhankelijk. Het bestuur van de ECB zal eind 2019 een nieuw standpunt innemen over continuering van haar beleid van verruimen van de geldhoeveelheid (QE) en het gewenste rentepeerl. De ECB lijkt de huidige lage rentetarieven niet te gaan verhogen. We houden daarom geen rekening met rentestijgingen in de begroting.

Rentebegroting

De interne rekenregels zijn afgestemd op het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Die schrijven voor dat de gemeente bij de bepaling van het rente-omslagpercentage moet uitgaan van het gewogen gemiddelde van de rente, die de gemeente betaalt voor de lopende geldleningen. Het gaat dan zowel om de vaste geldleningen (looptijd van één jaar of langer) als om kasgeldleningen (looptijd van minder dan één jaar). De raming van de rentelasten voor de geldleningen die de gemeente in 2020 mogelijk moet aangaan wordt gebaseerd op de renteverwachtingen.

De voor 2020 geraamde rentetarieven resulteren in de volgende rentebegroting:

Bedragen x € 1

Rente begroting	2020	2021	2022	2023
Lasten				
Rente vaste geldleningen	219.289	183.119	146.950	144.550
Rente nieuwe vaste geldleningen	98.800	92.300	111.540	99.320
Rente reserves en voorzieningen	-	-	-	-
Rente kasgeldleningen	-13.849	-13.279	-13.700	-12.900
Voordeel renteomslag	-	-	-	-
Totaal rentelasten	304.240	262.140	244.790	230.970
Baten				
Rente uitgegeven geldleningen (u.g.)	6.250	21.250	21.250	21.250
Rente grondexploitatie	25.080	-8.243	-24.650	-26.388
Rente investeringen	200.469	204.283	196.497	190.736
Nadeel renteomslag	72.441	44.850	51.693	45.372
Totaal rentebaten	304.240	262.140	244.790	230.970

Rentetoerekening

De nieuwe begrotings- en verantwoordingsvoorschriften schrijven voor dat gemeenten de wijze waarop ze de rentelasten aan de gemeentelijke producten, programma's en projecten toerekenen in de begroting en in de jaarrekening zichtbaar maken. De doelstelling daarvan is het bevorderen van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeente de verwachte rentelasten opnemen in de begroting en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie).

In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rente toerekening.

Bedragen x € 1.000

Berekening rente op basis van prognosebalans 2020			
Immateriele vaste activa	15	Eigen vermogen	16.378
Materiele vaste activa	41.305	Voorzieningen	8.511
Financiële vaste activa	1.201	Vaste schulden	13.160
Grondexploitaties	-822	Vlottende passiva	9.285
Vlottende activa	5.634		
Balanstotaal	47.333	Balanstotaal	47.333
Externe rente	304		
Externe rente procentueel	2,15%		
Rente grondexploitaties	1,00%		
Rente grondexploitaties	-8		
Renteschema 2020			
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering			304
b. De externe rentebaten			-6
Saldo rentelasten en rentebaten			298
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend			-25
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente			273
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-200
f. Renteresultaat op het taakveld treasury			-72
Werkelijke omslagrente			0,66%
Afgeronde omslagrente			0,70%

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's kent de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) een tweetal richtlijnen waar gemeenten zich in de uitvoering van treasurybeleid aan moeten houden. Dat zijn: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast stelt de wet beperkingen aan het extern beleggen van overtollige middelen. Dat ligt vast in de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet begrenst de omvang van de netto kortlopende schuld van de gemeente. Het geeft het volume aan dat de gemeente maximaal mag invullen met geldleningen met een looptijd korter dan 1 jaar. Het maximum bedraagt 8,5 % van het begrotingstotaal van de begroting. Op basis van de cijfers in de begroting 2020 bedraagt de norm voor het komende jaar € 4,6 miljoen. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken of moet gemotiveerd²² worden waarom hier niet voor is gekozen. In deze begroting ramen we vanwege de additionele financieringsbehoefte een maximaal gebruik van kasgeldleningen en voor de dan nog resterende extra financieringsbehoefte zal de gemeente vaste geldleningen aantrekken.

De gemeente mag de kasgeldlimiet niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden. Als die situatie zich voordoet moet de gemeente de provincie daarover informeren en een plan aanbieden waarin wordt aangegeven hoe en op welke termijn weer aan de kasgeldlimiet wordt voldaan. We maken bij de voorziening in de dagelijkse financieringsbehoefte zo optimaal mogelijk gebruik van de gunstige rentestanden op de geld- en/of de kapitaalmarkt.

Een overzicht van de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld ten opzichte van de kasgeldlimiet wordt hierna weergegeven.

Bedragen x € 1.000					
	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: juli-sept	4: okt-dec	Jaar
Vlottende schulden					
Opgenomen gelden < 1 jaar	4.600	900	2.750	4.600	4.600
Schuld in rekening-courant	-	-	-	-	-
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-	-	-
Overige geldleningen niet zijnde vast schuld	-	-	-	-	-
Totaal vlottende schulden (A)	4.600	900	2.750	4.600	3.000
Vlottende middelen					
Uitgeleende gelden < 1 jaar	-	-	-	-	-
Contante gelden in kas	5	5	5	5	5
Tegoeden in rekening-courant	275	275	275	275	275
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-	-
Totaal vlottende middelen (B)	280	280	280	280	280
Totaal netto-vlottende schuld C=(A-B)	4.320	620	2.470	4.320	2.720
Beoordeling kasgeldlimiet					
Totaal Baten	53.740	53.740	53.740	53.740	53.740
Toegestane kasgeldlimiet (8,5% van Totale Baten) (D)	4.600	4.600	4.600	4.600	4.600
Ruimte (+)/Overschrijving (-) (D-C)	280	3.980	2.130	280	1.880

Er is geen sprake van overschrijding in de kwartalen van 2020.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is het bedrag dat de gemeente in enig jaar maximaal mag (her)financieren. Dit om te voorkomen dat er in enig jaar een te grote concentratie van aflossingen en renteherzieningen op de lopende leningen plaatsvindt en zo het risico van de ontwikkeling van kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie te beperken. De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal bij aanvang van dat jaar. De norm (wet FIDO) stelt dat per jaar

²² Dat kan alleen voor een korte periode gegeven de 'kwartaal eis'.

maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking kan komen voor herfinanciering of renteherziening. Gemeenten hebben de plicht om te informeren ten aanzien van het renterisico dat zij over hun vaste schuld lopen.

Onderstaande tabel laat zien dat we binnen de grenzen van de risiconorm blijven. Het renterisico in de leningenportefeuille is in 2020 goed gespreid en er is de komende jaren sprake van voldoende ruimte voor (her)financiering.

	Bedragen x € 1.000			
	2020	2021	2022	2023
Renterisico's				
Renteherzieningen (1)	-	-	-	-
Aflossingen (2)	1.215	1.490	1.490	1.630
Renterisico (1+2)	1.215	1.490	1.490	1.630
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal 2020	52.822	52.401	51.186	50.309
Percentage conform de regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm 2019	10.564	10.480	10.237	10.062
Toetsing aan de renterisiconorm				
Renterisico	1.215	1.490	1.490	1.630
Renterisiconorm	10.564	10.480	10.237	10.062
Onderschrijding	-9.349	-8.990	-8.747	-8.432

Schatkistbankieren

Invoering van het schatkistbankieren, beperkt de eigen beleggingsmogelijkheden van de gemeente. Als er sprake is van overtollige financieringsmiddelen waarvan de omvang uit gaat boven het wettelijk vastgestelde drempelbedrag dan worden die middelen door het Rijk afgeroomd ten gunste van de 'schatkist' bij het Ministerie van Financiën. De overtollige gelden van de gemeente worden overgeboekt naar een bankrekening van het ministerie van Financiën. Een klein deel van het saldo mag als werkkapitaal worden aangehouden.

Dit betreft een bedrag van 0,75%²³ van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen. Voor Westerveld betreft dit een bedrag van € 431.000. Het treasurybeleid is gericht op voorkoming van overliquiditeit. We zijn daarin echter afhankelijk van omvang en verloop van inkomende geldstromen. Dat impliceert dat schatkistbankieren niet volledig op voorhand kan worden uitgesloten.

²³ De wettelijke limiet

Paragraaf E Portefeuillehouder

Bedrijfsvoering
H. Jager

De paragraaf bedrijfsvoering beschrijft de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. Een aantal van deze ondersteunde processen zijn:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel & organisatie (HRM)
- Inkoop, aanbesteding en contractmanagement
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)

Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie

Investeringsbeleid

De geplande investeringen zijn per programma toegelicht.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. De provincie heeft een toezichthoudende rol op de gemeenten op een aantal terreinen. Deze terreinen zijn:

- Ruimtelijke ordening
- Wabo
- Huisvesting statushouders
- Archiefzorg
- Financieel toezicht
- Monumentenwet

Het toezicht op financiën wordt afzonderlijk georganiseerd. De andere vijf onderwerpen vallen onder de Wet Interbestuurlijk Toezicht. Hiervoor zijn toezichtcriteria ontwikkeld op basis waarvan zelfbeoordeling plaats kan vinden. Deze zelfbeoordeling heeft een plek in de P&C-cyclus en daarmee in de jaarrekening, waardoor de gemeenteraad haar taak adequaat kan uitoefenen.

Bij de jaarrekening 2018 heeft de zelfbeoordeling samengevat het volgende resultaat opgeleverd. Een groene kleur betekent dat aan alle eisen is voldaan, oranje betekent dat aandacht nodig is omdat aan een aantal eisen niet is voldaan, rood betekent dat onvoldoende is voldaan aan de eisen.

Domein	Status
Ruimtelijke Ordening	Green
Huisvesting statushouders	Green
Archiefzorg	Yellow
Financieel toezicht	Green
Monumentenwet	Green

Westerveld scoorde op één punt 'oranje'. Bij archiefzorg wordt nog niet voldaan aan alle vereiste kritische prestatie-indicatoren. De indicator bij archiefzorg zal pas bij een volledige 100% score naar groen worden aangepast. Met name de indicatoren met betrekking tot digitalisering archief zijn nog niet allemaal gerealiseerd. De aanbevelingen die de provincie heeft gedaan zullen opgevolgd worden, maar dit zal naar verwachting nog niet leiden tot een 'groene' status.

Interne controle en rechtmatigheid

Zoals wij al eerder aangegeven hebben zijn wij in samenwerking met de gemeenten Meppel, Steenwijkerland en Zwartewaterland bezig om de kwaliteit van onze interne controle verder op te krikken. Aanleiding hiertoe is onder meer dat vanaf 2021 alle colleges (en niet meer de accountants) de rechtmatigheidsverklaring bij de jaarrekening afgeven.

De 4 gemeenten hebben de daad bij het woord gevoegd met betrekking tot de ambitie om op het gebied van de VIC (verbijzonderde interne controle) te gaan samenwerken. In een door de gemeentesecretarissen vastgesteld convenant is de ambitie vastgelegd. De ambitie wordt gezien als

een groeimodel, de gemeenten krijgen daarmee de opdracht om dit gedurende de periode 2020 en 2021 in te regelen.

De volgende stap is om de VIC naar een hoger niveau te brengen en deze de komende jaren verdergaand te moderniseren (en daarmee ook te digitaliseren). De toenemende regelgeving en andere technieken vragen om een bijstelling van de inrichting van de VIC functie. Een belangrijk uitgangspunt is dat de VIC effectief en efficiënt wordt georganiseerd. Er moet een doorontwikkeling worden gemaakt van gegevensgerichte naar (meer) proces- en systeemgerichte controles.

Doelmatigheid

Het streven is er op gericht om jaarlijks en in overleg met de rekenkamercommissie en de accountant in het zgn. audit-comité één onderzoek uit te voeren. Uiteindelijk beslist het college over de keuze voor het onderwerp van onderzoek. De besluitvorming over het eerstvolgend onderzoeksonderwerp moet nog plaats vinden.

Personeel & organisatie (HRM)

Organisatieontwikkeling en samenwerking

Wanneer medewerkers van Westerveld hun organisatie moeten typeren, dan horen wij vaak: een platte organisatie, korte lijnen, de verantwoordelijkheden liggen laag, betrokkenheid, en veel kansen voor ontwikkeling en ontplooiing. In gemeenteland zijn wij een relatief kleine organisatie waar het aantal leidinggevenden zich beperkt tot vier op een groep van circa 170 mensen. Dat zegt veel over het durven dragen en nemen van verantwoordelijkheid én over samenwerken en samensturing. Op deze wijze is 'klein' een kracht! Relatief klein zijn, kan ook kwetsbaar maken: om dat te voorkomen zoeken wij - daar waar mogelijk, nodig en nuttig - de samenwerking in de regio. Zo heeft uw raad in 2019 ingestemd met de aansluiting bij het shared service centre ONS per 1 januari 2020, waarmee een duurzame oplossing is gevonden voor het meegroeien in de ontwikkelingen op het terrein van onder andere ICT.

Twee jaar geleden heeft de ambtelijke organisatie haar missie en visie voor de komende jaren geformuleerd. Deze omvatten – gelukkig – nog steeds waar de organisatie voor staat én waar de organisatie voor gaat. De uitwerking van missie en visie in concrete acties zal in 2020 en de jaren daarna volop aandacht blijven krijgen.

Personeelsformatie en personeelsbudgetten

Met het volgende overzicht geven wij globaal inzicht in de begrote formatie in vergelijking met 2019.

Formatie in Fte	2019	2020	Mutatie
Bestuur (B&W)	4,00	4,00	-
Bestuursondersteuning (griffie)	2,44	2,44	-
Subtoaal Directe taken programma's	95,53	115,99	20,46
Subtotaal Ondersteunende taken (overhead)	50,75	50,45	-0,30
Totaal Formatie	152,72	172,88	20,16
FTE overhead / Fte directe taken	33%	29%	

De groei in de formatie wordt o.a. veroorzaakt door het weer in eigen beheer, een toename van 12,54 Fte, gaan uitvoeren van taken die voorheen door het samenwerkingsverband IGSD werden gedaan. Voor extra taken op het gebied van natuur, milieu, duurzaamheid, de invoering van de omgevingswet, extra consulenten jeugd en Wmo en een consulent 18- wordt nog eens 7,62 Fte extra ingezet. Het betreft tijdelijke formatie die na afronding van de taken de organisatie weer verlaten. De personele formatie zal dan weer krimpen.

Dat werkt door in de budgetten voor de formatie.

Budget formatie en derden	2019	2020	Mutatie
Bestuur (B&W)	385.000	409.100	24.100
Bestuursondersteuning (griffie)	185.000	200.500	15.500
Subtoaal Directe taken programma's	5.570.026	7.590.037	2.020.011
Subtotaal Ondersteunende taken (overhead)	3.334.074	3.448.849	114.775
Budget Formatie	9.474.100	11.648.486	2.174.386
Stelpost loonkostenontwikkeling (Cao)	300.000	-	-300.000
Totaal Budget Formatie	9.774.100	11.648.486	1.874.386
Verklaring meerkosten:			
Uitvoering voorheen IGSD in eigen beheer 12,54 FTE			979.080
Extra personeel 7,62 FTE			499.000
CAO effect (bovenop de geraamde 300.000)			294.073
Overige ontwikkeling loonkosten (periodieken)			102.233

Van deze loonkosten wordt € 92.400 (1,29 Fte) doorbelast aan samenwerkingspartners en verder wordt € 254.600 (3,29 Fte) aan dekking gehaald uit de bestemmingsreserves omgevingswet en duurzaamheid voor de inzet van tijdelijke formatie.

De som van de meerkosten excl. IGSD – waarvoor immers dekking is - bedraagt € 895.000, wat ongeveer aansluit bij de totale mutatie in het budget formatie en personeel van derden (tabel hierna).

Onderstaand een totaal overzicht van de begrote budgetten voor personele lasten en de lasten voor personeel van derden. Bij de Voorjaars- en Najaarsrapportage wordt u als raad geïnformeerd over de bestedingen binnen deze budgetten.

Totaal Budget Formatie	2019	2020	Mutatie
Budget formatie	9.774.100	11.648.486	1.874.386
Budget ziekteverzuim	203.000	203.000	-
Budget flexibele schil	171.167	168.262	-2.905
Subtotaal netto personeelsbudget formatie	10.148.267	12.019.748	1.871.481
Subtotaal personeel van derden	1.620.490	578.150	-1.042.340
Totaal budget inzet formatie en personeel van derden	11.768.757	12.597.898	829.141

Personeel van derden is lager begroot voor 2020, omdat de tijdelijke inhuur voor de overgang van technisch beheer naar SSC-ONS van € 343.600 vrijvalt. Verder begroten we de formatie inclusief de vacatureruimte. Daardoor wordt het budget voor personeel van derden lager: € 269.000 voor het sociale domein en € 469.000 in de flexibele schil bij de programma's. De formatie inclusief vacatureruimte wordt op basis van de uren verdeeld naar de programma's, de werkelijke inzet kan daarvan afwijken. Daarom gaan we sturen op het totale budget van formatie en personeel van derden. Daarbij zijn personeelsbudget en budget personeel voor derden communicerende vaten. Vacatureruimte in de formatie kan (gedeeltelijk) worden ingevuld door personeel van derden. Eventuele meerkosten kunnen gedekt worden uit de flexibele schil.

Personeelsbeleid

Op 1 januari 2020 treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking. De Wnra regelt dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde rechten en plichten krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. Daarvan merken medewerkers die nu al ambtenaar zijn weinig in het dagelijkse werk: de grootste veranderingen gaan namelijk over het begin en het eind van de arbeidsovereenkomst.

De personeels- en salarisadministratie gaat met ingang van 1 januari 2020 over naar het shared service centre ONS te Zwolle. Alle inspanningen zullen er op gericht zijn om deze overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Als goed werkgever zetten we vooral in op het preventief voorkomen van (ziekte) verzuim. Door het werken aan een transparante werkcultuur, is het streven dat we op voorhand kunnen anticiperen op individuele situaties van medewerkers die (tijdelijke) extra zorg en aandacht nodig hebben.

We streven als gemeente naar een verzuimcijfer dat niet groter is dan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer van de sector Gemeenten. In 2018 bedroeg dit landelijk cijfer 5,8 % (4,9 % voor gemeenten < 20.000 inwoners), in Westerveld 5,0% (excl. zwangerschappen).

Waar het gaat om vervanging van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof is jaarlijks een budget beschikbaar van € 203.000. Indien dit budget niet toereikend is heeft u in 2014 (2e bestuursrapportage) toestemming gegeven om de uitgaven te verhogen tot een budget dat gelijk is aan het landelijk gemiddelde verzuimcijfer.

Inkoop, aanbesteding en contractmanagement

Contractering en contractmanagement in het sociaal domein zijn een groot onderdeel van het takenpakket in 2020. Dit zal naar verwachting de komende jaren ook zo blijven.

Daarnaast wordt verder toegewerkt naar het onderbrengen van de inkooptaken bij het shared service center ONS.

Binnen de werkzaamheden is toenemende aandacht voor duurzaamheid. Hierbij kan gedacht worden aan een circulaire inkoop, maar ook aan informatie- en kennisuitwisseling met lokale ondernemers over dit onderwerp. Daarnaast wordt in toenemende mate ondersteuning en advisering op maat gevraagd ten aanzien van aanbestedingen en vraagstukken op het vlak van inkoop en contractering.

Informatievoorziening, informatiebeveiliging en automatisering (ICT)

We gaan verder bouwen aan een veilige en toekomstbestendige informatievoorziening, waarbij we gebruik maken van de mogelijkheden die nieuwe technologieën ons bieden. Dit doen we mede door uitvoering te geven aan een dynamisch meerjarig realisatieprogramma Westerveld 2020.

In 2020 wordt voor het verbeteren van de informatiebeveiliging en privacy binnen de gemeente de focus gelegd bij een integrale aanpak en het implementeren van de BIO- en de AVG-rechten en verplichtingen. Het doel is het beschermen en beveiligen van vertrouwelijke (bedrijfs-)gegevens en de persoonsgegevens waarmee de gemeente werkt.

In 2019 zijn belangrijke stappen gezet in het formuleren van beleid en het vaststellen van verplichte AVG-protocollen, procesbeschrijvingen, het register van verwerkingen, toekennen van eigenaarschap en zelfevaluatie ENSIA. In 2020 ligt de aandacht op verdere bewustwording in de organisatie en het onderkennen van het belang ervan door de medewerkers. In 2020 worden activiteiten zoals training ingezet die ervoor zorgen dat de protocollen en procedures structureel worden toegepast (en niet meer incidenteel). Bij het inrichten van de structuur wordt in overleg met de medewerkers gekeken naar risicobeoordeling, mogelijkheden van dataminimalisatie, privacy by default en privacy by design, en gegevenseffectsbeoordelingen (GEB ofwel DPIA). Ook dit draagt bij aan een betere bewustwording en toepassing van de AVG-beginselen, zodat onze gemeente een belangrijke stap zet op de AVG-, BIO- en ENSIA-ladder.

Vanaf 1 april 2020 zal het technisch beheer van ICT bij het shared service centre ONS zijn ondergebracht.

Paragraaf F
Portefeuillehouder

Verbonden Partijen
J.Y.A. de Haas

De gemeente onderhoudt banden met diverse partijen waarin zij een bestuurlijk of financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van banden met deze partijen komt voort uit politieke motieven en maatschappelijke relevantie. Een bestuurlijk belang betekent dat leden van het college, in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling, vertegenwoordigd zijn. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen. De verbonden partijen zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Deelnemingen in vennootschappen
3. Participaties in stichtingen en verenigingen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Werkvoorzieningsschap Reestmond te Meppel			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Het plaatsen van mensen uit de deelnemende gemeenten die aangewezen zijn op aangepast werk op een dergelijke plek. Hierbij wordt gestreefd naar passende arbeid zo dicht mogelijk bij de reguliere arbeidsmarkt. Dit houdt mede in het ontwikkelen van de arbeidsmogelijkheden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor hun door- en uitstroomkansen vergroot worden.			24,8%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020		2.093
	31-12-2020		2.093
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020		454
	31-12-2020		302
Resultaat over 2020 (x € 1.000)	2020		0
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2020		2.639
<i>Risico's</i>			
De ontwikkeling inzake de ontvlechting en de uittreding van De Wolden is een risico.			

Veiligheidsregio Drenthe te Assen			
<i>Openbaar belang</i>			<i>Aandeel</i>
Het uitvoeren van taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet aan de Veiligheidsregio zijn opgedragen. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de deelnemende gemeenten aan de veiligheidsregio zijn opgedragen.			4,4%
<i>Financieel</i>			
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020		1.125
	31-12-2020		1.096
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020		32.466
	31-12-2020		29.307
Resultaat (x € 1.000)	2020		0
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2020		1.134
<i>Risico's</i>			
De Veiligheidsregio is een gemeenschappelijke regeling (GR), waarbij de risico's uiteindelijk verhaald kunnen worden op de deelnemende gemeenten. De Veiligheidsregio geeft zelf aan dat er risico's gezien worden in de financiële afwikkeling van de integratie van de Meldkamer Noord Nederland in de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO), herziening FLO overgangsrecht en de kosten voor personeel (vergoeding vrijwilligers en loon- en prijsontwikkeling). De reserves worden als ruim voldoende ingeschat om de risico's af te dekken. Daarnaast worden nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig gesignaleerd en zullen de daaruit voortkomende consequenties voorgelegd worden aan uw raad.			

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.		Op basis van inwoner aantal
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	2.422
	31-12-2020	2.733
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	2.369
	31-12-2020	2.369
Resultaat (x € 1.000)	2020	0
Gemeentelijke bijdrage	2020	819
<i>Risico's</i>		
De reservepositie per 31 december 2018 was € 2.587.000. Op basis van een risico-inschatting en -normering waardeert de GGD de risico's (waaronder VTD) op een totaal - geraamd - bedrag van € 1.357.500 in 2020 (blz. 33 begroting 2020 e.v.). De ratio weerstandsvermogen wordt hiermee als ruim voldoende aangemerkt.		

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) te Assen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Het uitvoeren van alle milieuvergunningverlening- en meldingen, milieutoezicht en handhaving en alle milieuspecialismen en advisering op het gebied van milieu.		3,1%
<i>Financieel*</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	62
	31-12-2020	72
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	0
	31-12-2020	0
Resultaat (x € 1.000)	2020	10
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2020	522
<i>Risico's</i>		
Op dit moment vinden een aantal wijzigingen plaats binnen de RUD op grond van het rapport van Seinstra en van der Laar. Deze ontwikkelingen in de organisatie en het financieel meer in control komen hebben gevolgen voor de bijdrage van de gemeente. De bijdrage is inmiddels al gestegen. Wanneer er bij de RUD tekorten ontstaan zijn de gemeenten en de provincie naar rato verantwoordelijk voor het bijpassen van deze tekorten		

Recreatieschap Drenthe te Diever		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Versterking van het recreatief-toeristisch beleid in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf.		1/13 deel
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	672
	31-12-2020	679
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	1.222
	31-12-2020	1.222
Resultaat (x € 1.000)	2020	0
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2020	85
<i>Risico's</i>		
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de eventuele tekorten van de gemeenschappelijke regeling en dus voor het Recreatieschap Drenthe.		

Eems Dollard Regio te Bad Nieuweschan		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Bevorderen van samenwerking aan zowel Duitse als Nederlandse kant van de grens		0,94%
<i>Financieel*</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	N.B.
	31-12-2020	N.B.
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	N.B.
	31-12-2020	N.B.
Resultaat (x € 1.000)	2020	N.B.
Gemeentelijke bijdrage (x € 1.000)	2020	3,4
<i>Risico's</i>		
Volgens paragraaf 15 lid 3 Gemeenschappelijke Regeling EDR zijn de deelnemers aan de EDR verplicht om naar rato van hun deelnemersbijdragen bij liquidatie extra bijdragen te verstrekken.		

*EDR levert geen gegevens aan, aangezien er door deze organisatie niet of niet tijdig een begroting wordt opgesteld.

2. Deelnemingen in vennootschappen

Vennootschap ontstaan uit de verkoop van Essent.

Enexis Holding B.V. te 's Hertogenbosch		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Enexis Holding B.V. beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en zorgt er voor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klanten (plm. 2,6 miljoen huishoudens) terecht komt.		0,0928%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	Geen gegevens
	31-12-2020	Geen gegevens
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	Geen gegevens
	31-12-2020	Geen gegevens
Resultaat (x € 1.000)	2020	Geen gegevens
<i>Toelichting</i>		
Enexis kan geen gegevens inzake vermogen en resultaat voor het komende jaar aanleveren in verband met bedrijfsgegevens die voor concurrenten van belang kunnen zijn.		
<i>Risico's</i>		
Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap'		

Overige vennootschappen

N.V. RENDO te Hoogeveen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		7,97%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	72.729
	31-12-2020	73.267
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	83.018
	31-12-2020	91.377
Resultaat (x € 1.000)	2020	8.038
<i>Risico's</i>		
Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) te Assen		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		1,079%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	n.n.b.
	31-12-2020	n.n.b.
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	n.n.b.
	31-12-2020	n.n.b.
Resultaat (x € 1.000)	2020	n.n.b.
<i>Risico's</i>		
Het risico, en daarmee de aansprakelijkheid, voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap art 2.:81 BW.		

Waterbedrijf Vitens NV te Zwolle		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Eigenaar zijn van een netwerkbedrijf, ter voorkoming van misbruik van de monopolypositie en zorgdragen voor een stabiele en veilige levering.		0,449%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	551
	31-12-2020	583
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	1.285
	31-12-2020	1.327
Resultaat over 2020 (x € 1.000)	2020	27
<i>Risico's</i>		
Het risico voor de gemeente zit in het afwaarderen van de boekwaarde van de aandelen. Wanneer zou blijken dat Vitens niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Op dit moment is dat risico met een solvabiliteit van circa 30% zeer gering.		

Wadinko N.V. te Zwolle		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Bevorderen werkgelegenheid.		2,344%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	68.100
	31-12-2020	68.400
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	1.500
	31-12-2020	1.500
Resultaat (x € 1.000)	2020	1.500
<i>Risico's</i>		
Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door de interne maatregelen met betrekking tot risicobeheersing, zoals beschreven in de jaarrekening van Wadinko, zijn de risico's voor de aandeelhouders beperkt.		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) te den Haag		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Verkrijgen van toegang tot de kapitaalmarkt; d.m.v. gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen.		0,0009%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	Geen gegevens
	31-12-2020	Geen gegevens
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	Geen gegevens
	31-12-2020	Geen gegevens
Resultaat (x € 1.000)	2020	Geen gegevens
<i>Toelichting</i>		
De BNG Bank kan geen gegevens inzake vermogen en resultaat voor het komende jaar aanleveren in verband met bedrijfsgegevens die voor concurrenten van belang kunnen zijn.		
<i>Risico's</i>		
Maximaal risico t.a.v. de afwaardering van de boekwaarde van de aandelen en het niet ontvangen van dividend. Het risico op afwaardering zal beperkt zijn aangezien het een staatsbank betreft. Het risico op beperkte dividenduitkering heeft zich de laatste jaren voorgedaan, door gewijzigde regelgeving en de lage rente. Hier wordt bij het opstellen van de begroting rekening mee gehouden.		

Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA N.V.) te Zwolle		
<i>Openbaar belang</i>		<i>Aandeel</i>
Door deelname in de aandelen van ROVA kunnen we gebruik maken van de aangeboden diensten.		0,184%
<i>Financieel</i>		
Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	33.642
	31-12-2020	34.676
Vreemd vermogen (x € 1.000)	1-1-2020	61.391
	31-12-2020	64.766
Resultaat (x € 1.000)	2020	4.5
<i>Risico's</i>		
Voor de gemeenten zal maximaal het ingelegde bedrag in aandelen moeten worden afgeboekt bij een eventueel faillissement van ROVA, daarnaast zal er met spoed een andere afvalinzamelaar gezocht moeten worden. Dit kan hogere kosten met zich meebrengen. Het risico dat dit zich voor zal doen, wordt zeer klein geacht, aangezien er regelmatig overleggen met ROVA plaatsvinden en de financiële organisatie geborgd is.		

3. Participaties in stichtingen en verenigingen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG ondersteunt gemeenten bij hun ontwikkeling en behartigt hun belangen. De activiteiten van de VNG bestaan uit het bieden van een platform, het behartigen van gemeenschappelijke belangen, het bieden van dienstverlening aan gemeenten (adviseren en informeren) en het ontwikkelen van producten en diensten. Jaarlijks wordt de contributie op basis van het aantal inwoners vastgesteld. De contributie voor 2020 is begroot op € 27.000.

Talentenregio

Talentenregio is een samenwerkingsverband tussen 24 overheidsorganisaties. Samen vertegenwoordigen ze ruim 7.000 medewerkers in de meest uiteenlopende functies.

Aangesloten zijn de gemeenten: Apeldoorn, Dalfsen, Deventer, Dronten, Elburg, Hardenberg, Hattem, Heerde, Kampen, Meppel, Nunspeet, Oldebroek, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld, Zwartewaterland en Zwolle, de Omgevingsdienst IJsselland, Shared Service Centrum ONS, de Veiligheidsregio IJsselland en de provincie Overijssel.

Talentenregio richt zich primair op de individuele medewerkers. Er worden faciliteiten geboden waarbinnen medewerkers zich kunnen ontplooiën en ontwikkelen waardoor het bewustzijn van de medewerker dat zij een zinvolle bijdrage kan leveren aan het mede vormgeven van een goed

functionerende overheid groeit. Medewerkers van Talentenregio-organisaties kunnen op een gemakkelijke en laagdrempelige manier bewegen en kennis en kunde uitwisselen.

De contributiekosten bedragen € 18.500 per jaar. Voor het jaar 2020 staan er geen specifieke acties op het programma anders dan de reguliere, voortzetting van het traineeprogramma, uitwisseling van medewerkers binnen het netwerk.

Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)

De Vereniging van Drentse gemeenten zet zich in voor de twaalf gemeenten in de provincie Drenthe. De vereniging biedt een platform aan en behartigt de belangen van de Drentse gemeenten richting de VDG. Via de Drentse portefeuillehouders worden diverse beleidsterreinen op elkaar afgestemd. De bijdrage voor 2020 is begroot op € 7.500 (inclusief de bijdrage aan de Stichting Drentse Veteranen).

Regio Zwolle

Regio Zwolle is een bestuurlijke samenwerking tussen 21 gemeenten en 4 provincies rondom Zwolle. Regio Zwolle is volop in ontwikkeling. Er is een nieuwe Agenda opgesteld met een nieuwe structuur van vijf tafels namelijk tafel: economie, leefomgeving, bereikbaarheid, energie en Human Capital Agenda (HCA). De HCA is volop in beweging en moet leiden tot een toekomstgerichte arbeidsmarkt. Doel is om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken door onderwijs en ondernemersorganisaties aan elkaar te verbinden. Daarnaast steunen ondernemersorganisaties initiatieven die bijdragen aan realisatie van en voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Een belangrijk onderdeel van Regio Zwolle is Kennispoort. Kennispoort is het innovatie-netwerk van ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid. Kennispoort verzorgt één tot twee keer per jaar een bijeenkomst in de gemeente Westerveld. Door de nieuwe werkwijze en de gestelde ambitie wordt de gemeentelijke bijdrage verhoogd voor de periode 2020 tot 2023 van jaarlijks € 1,23 per inwoner naar € 2,30 met een jaarlijkse inflatie- en prijspeilcorrectie.

Stichting Het Oversticht Zwolle

Het Oversticht doet onderzoek en brengt advies uit op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijk erfgoed. Het welstandstoezicht en de gemeentelijke monumentencommissie van de gemeente Westerveld zijn bij deze stichting ondergebracht. De gemeentelijke archeoloog wordt eveneens via Het Oversticht ingehuurd. Het Oversticht verzorgt eveneens de omschrijvingen voor nieuwe aanvullingen op de vrijwillige gemeentelijke monumentenlijst.

Samenwerkingsverband UNESCO nominatiedossier 'Koloniën van Weldadigheid'

Sinds 2010 wordt er internationaal samengewerkt aan een succesvolle nominatie van de voormalige Rijkskoloniën van Weldadigheid tot UNESCO Werelderfgoed. De gemeente Westerveld is één van de voortrekkers geweest voor uitbreiding van het dossier en heeft een bestuurlijk charter ondertekend waarin we deze intentie (zowel op het gebied van personele inzet, als financieel) hebben bevestigd.

Op lokaal niveau wordt ambtelijk en bestuurlijk nauw samengewerkt met de gemeenten Steenwijkerland en Weststellingwerf en vindt er afstemming plaats met ondernemers uit de recreatie- en toeristische sector, Stichting Maatschappij van Weldadigheid en de agrarische sector. Het Werelderfgoedcomité heeft zich in 2018 positief uitgesproken over het dossier en in het bijzonder het Westerveldse aandeel, in 2020 zal het Werelderfgoedcomité naar verwachting een definitief besluit nemen over het toekennen van de UNESCO Werelderfgoedstatus.

RWB Zwolle

Het regionaal Werkbedrijf Regio Zwolle timmert continu aan de weg om invulling te geven aan zijn belangrijkste doelstelling: het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt in de regio Zwolle. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar mensen met een (grotere) afstand tot de arbeidsmarkt.

Toekomstgericht en innovatief arbeidsmarktbeleid vraagt echter om een human capital agenda (HCA) met een integrale invalshoek die de driehoek economie, onderwijs en arbeidsmarkt verbindt. Een agenda met meer concrete doelen die ook de samenhang tussen de verschillende agenda's op het gebied van economische innovatie, het Sociaal Domein en onderwijs en kennis, inzichtelijk maakt. Inzicht in het 'regionaal DNA' zorgt ervoor dat vraag en aanbod dichter bij elkaar kunnen komen. Deze kansen verbinden we nadrukkelijk ook met mensen die een afstand tot de arbeidsmarkt hebben.

P10

De P10 is een samenwerkingsverband van 17 grote plattelandsgemeenten. In het afgelopen jaar is de deelname van onze gemeente nihil geweest. Dit omdat vanuit logische overlegstructuren binnen de

Drentse regio al samenwerking wordt gevonden. Vandaar dat er wordt voorgesteld de deelname aan het P10 verband per 1-1-2020 te stoppen.

De paragraaf grondbeleid beschrijft het grondbeleid in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling. Het gemeentebestuur formuleert de doelstellingen en het grondbeleid is hieraan ondersteunend. Deze paragraaf geeft de visie op het grondbeleid, de uitvoering van het grondbeleid, de actuele financiële positie, de winstneming en de risico's en voorzieningen weer. De niet in exploitatie genomen bouwgronden worden, vanaf 2016 op basis van het BBV, opgenomen als materiële vaste activa.

Visie op grondbeleid

De gemeente Westerveld hanteert een faciliterend grondbeleid. De markt heeft de ruimte om te ondernemen en de gemeente kan zich op haar publieke taak richten. Wanneer de gemeente het nodig acht om meer invloed op het grondbeleid te hebben dan wordt actief grondbeleid ingezet. Bij de keuze voor actief grondbeleid wordt de raad altijd in kennis gesteld. Het financiële risico van het grondbeleid dient voor de gemeente aanvaardbaar te zijn. Bij maatschappelijk interessante initiatieven wordt het financiële risico vooraf zorgvuldig onderzocht.

Uitvoering grondbeleid

Bouwgrond in exploitatie

Meenteweg - Oeveraseweg – Havelte

Deze grondexploitatie betreft de afronding van een bedrijventerrein in Havelte. Op dit bedrijventerrein is nog circa 15.000 m² bedrijfsgrond beschikbaar. Verder moeten er nog flinke werkzaamheden in de openbare ruimte plaatsvinden, zoals in het bestemmingsplan is opgenomen. Het te verwachten financiële eindresultaat is circa € 189.000 nadelig (NCW per 1-1-2019). Hiervoor is een voorziening getroffen. De verwachting is dit project in 2021 te kunnen afsluiten.

Zorgvlied Noord-Oost II

In Zorgvlied worden 15 kavels uitgegeven voor woningbouw. In 2018 zijn negen van deze kavels afgenomen door een ontwikkelaar. Daarnaast is eind 2018 de verkoop gestart van 6 kavels ten behoeve van zelfbouw. Het hele plangebied is in 2018 bouwrijp gemaakt. Het te verwachten voordelige financiële resultaat komt uit op € 181.000 (NCW per 1-1-2019). Naar verwachting kan dit project per 31-12-2021 worden afgesloten.

Kalterbroeken

Kalterbroeken is een woningbouwproject waarin per 1-1-2019 nog 54 kavels voor woningbouw uitgegeven worden. In 2018 zijn de eerste kavels verkocht en is vrijwel het hele plangebied bouwrijp gemaakt. Het te verwachten financiële resultaat is € 386.000 voordelig (op NCW per 1-1-2019). De verwachting is dat dit project in 2024 kan worden afgesloten.

Vledder Noord – Fase 1a

In 2019 is de grondexploitatie voor woningbouw in Vledder Noord – Fase 1a vastgesteld. Het betreft een project waarin 32 woonzorg-eenheden worden gerealiseerd. Het te verwachten financiële resultaat is circa € 132.000 voordelig (op NCW per 1-1-2019). De verwachting is dat dit project in 2021 kan worden afgesloten. Naar de laatste inzichten bestaat er de mogelijkheid dat verkoop nog in 2019 kan plaats vinden. Bij de Najaarsrapportage 2019 komen wij daarop terug.

Toekomstige ontwikkelingen

Verder zijn er verkenningen van woningbouwontwikkelingen in Vledderveen en Vledder Noord fase 1b. En er wordt gekeken naar diverse herontwikkelingslocaties.

Actuele financiële positie

Bouwgrond in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Complex	Boek- waarde 1-1-2019	Boek- waarde 31-12-2019	Verwachte uitgaven	Verwachte inkomsten	NCW	Jaar van afronden
Bouwgronden in exploitatie						
Zorgvlied Noord-Oost II	5	-44	122	269	181	2.022
Kalterbroeken Diever	936	-281	2.215	2.968	386	2.024
Meenteweg - Oeveraseweg						
Havelte	111	759	173	756	-189	2.021
Vledder Noord fase 1	23	247	57	450	132	2.019
Totaal	1.075	681	2.567	4.443	510	

Voorzieningen

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van het verloop van de voorzieningen.

Bedragen x € 1.000

Complex	Boekwaarde 1-1-2019	Boekwaarde 31-12-2019	Verwachte onttrekking	Verwachte dotatie	Verwachte Boekwaarde 31-12-2020
Meenteweg - Oeveraseweg					
Havelte	189	189	-	-	189
Totaal	189	189	-	-	189

Risico's

In het algemeen kan gesteld worden dat er weinig risico's zijn bij onze grondexploitaties. Zie hiervoor paragraaf B. Voor de verliezen die we kunnen inschatten is een voorziening opgenomen. Op dit moment betreft dat de Meenteweg – Oeveraseweg in Havelte.

Voor grondexploitaties die in uitvoering zijn geldt dat er een algemeen risico is dat deze ontwikkeling uiteindelijk niet (volledig) voltooid wordt. Er is getracht om het risico hierop zo veel mogelijk te beperken door middel van diversiteit in woningtypologieën, behoefteonderzoek en het hanteren van marktconforme grondprijzen. Voor nadere inschatting van de risico's in breder verband wordt verwezen naar de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing.

4. Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Onderstaand overzicht van baten en lasten is anders gepresenteerd dan voorgaande jaren. Op deze manier ontstaat een beter meer jaren inzicht in de baten en lasten.

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Programma	Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Meerjaren begroting		
				2021	2022	2023
Lasten						
0 Bestuur en ondersteuning	10.967	9.963	9.670	9.600	9.516	9.560
1 Veiligheid	1.319	1.452	1.522	1.549	1.582	1.581
2 Verkeer en vervoer	4.036	4.043	5.559	5.775	4.598	3.959
3 Economie	1.530	1.284	1.406	1.216	1.216	1.218
4 Onderwijs	1.425	1.533	1.502	1.491	1.473	1.453
5 Sport cultuur en recreatie	4.530	4.927	4.664	4.199	4.129	4.037
6 Sociaal domein	20.260	20.859	18.904	18.842	18.808	18.883
7 Volksgezondheid en milieu	5.084	5.951	5.948	5.954	6.269	6.038
8 VHROSV	3.345	3.966	3.886	3.447	3.176	2.913
Subtotaal lasten	52.496	53.978	53.061	52.073	50.767	49.642
Baten						
0 Bestuur en ondersteuning	1.156	849	882	781	682	759
1 Veiligheid	19	71	46	29	26	26
2 Verkeer en vervoer	1.421	1.384	2.324	2.601	1.363	689
3 Economie	7	21	22	23	21	22
4 Onderwijs	173	185	185	185	185	185
5 Sport cultuur en recreatie	155	481	353	305	327	279
6 Sociaal domein	4.437	3.656	3.577	3.350	3.354	3.349
7 Volksgezondheid en milieu	4.757	5.319	5.214	5.198	5.553	5.247
8 VHROSV	2.916	2.542	2.262	1.822	1.458	1.195
Subtotaal baten	15.041	14.508	14.865	14.294	12.969	11.751
Totaal saldo programma's	-37.455	-39.470	-38.196	-37.779	-37.798	-37.891
Onvoorzien	0	20	20	20	20	20
Algemene dekkingsmiddelen						
Lasten	488	482	549	512	478	473
Baten	34.355	35.939	37.957	38.107	38.217	38.558
Totaal algemene dekkingsmiddelen	33.867	35.457	37.408	37.595	37.739	38.085
Saldo lasten en baten	-3.588	-4.033	-808	-204	-79	174
Mutaties in reserves						
Storting in reserves	4.692	4.212	110	43	86	75
Beschikking uit reserves	5.893	7.026	1.614	1.149	975	906
Totaal mutaties in reserves	1.201	2.814	1.504	1.106	889	831
Resultaat	-2.387	-1.219	696	902	810	1.005

Het voorgaande overzicht geeft in een oogopslag inzicht in het saldo van de programma's, het saldo van de dekkingsmiddelen en het saldo van de mutatie bestemmingsreserves. De programma's geven de baten en lasten zonder de mutatie reserves. Programma gebonden inkomsten, zoals rioolheffing en heffing van reinigingsrechten, worden wel meegenomen in de baten van het respectievelijke programma.

Voor het inzicht in de baten en lasten van de algemene dekkingsmiddelen dient onderstaand overzicht. Algemene dekkingsmiddelen.

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie	Raming	Begroting	Meerjaren begroting		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<u>Lasten</u>						
<u>Algemene heffingen</u>						
OZB-gebruikers	-	-	-	-	-	-
OZB eigenaren	289	295	276	276	246	246
Forensenbelasting	16	15	17	17	17	17
Toeristenbelasting	18	17	18	18	18	18
Subtotaal alg. heffingen	323	327	310	310	280	280
Uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-	-	-
Dividend	1	1	1	1	1	1
Overige (toevallige) baten en lasten	164	155	238	201	197	192
Subtotaal Lasten	488	482	549	512	478	473
<u>Baten</u>						
<u>Algemene heffingen</u>						
OZB-gebruikers	296	360	431	431	431	431
OZB eigenaren	2.801	2.880	3.678	3.678	3.678	3.678
Forensenbelasting	636	650	909	909	909	909
Toeristenbelasting	839	840	954	1.031	1.107	1.145
Subtotaal alg. heffingen	4.572	4.730	5.972	6.049	6.125	6.163
Uitkeringen gemeentefonds	28.649	30.287	31.087	31.146	31.179	31.483
Dividend	940	861	861	861	861	861
Overige (toevallige) baten en lasten	194	61	36	51	51	51
Subtotaal Baten	34.355	35.939	37.957	38.107	38.217	38.558
Totaal algemene dekkingsmiddelen	33.867	35.457	37.408	37.595	37.739	38.085

De afwijkingen tussen de raming van 2019 en de begroting van 2020 zijn per programma toegelicht.

De gemeente Westerveld heeft bestemmingsreserves gevormd in het verleden voor een specifiek doel. Jaarlijks vinden stortingen en onttrekkingen plaats.

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

Reserves	Realisatie 2018	Raming 2019	Begroting 2020	Meerjaren begroting		
				2021	2022	2023
<u>Lasten (Storting in reserve)</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	-	4.187	85	18	61	50
1 Veiligheid	-	-	-	-	-	-
2 Verkeer en vervoer	836	-	-	-	-	-
3 Economie	162	-	-	-	-	-
4 Onderwijs	57	-	-	-	-	-
5 Sport cultuur en recreatie	55	-	-	-	-	-
6 Sociaal domein	17	25	25	25	25	25
7 Volksgezondheid en milieu	3.418	-	-	-	-	-
8 VHROSV	147	-	-	-	-	-
Subtotaal Lasten	4.692	4.212	110	43	86	75
<u>Baten (Beschikking uit reserve)</u>						
0 Bestuur en ondersteuning	631	4.809	429	427	418	407
1 Veiligheid	-	-	-	-	-	-
2 Verkeer en vervoer	994	198	213	48	48	48
3 Economie	572	20	20	-	-	-
4 Onderwijs	104	32	-	-	-	-
5 Sport cultuur en recreatie	363	528	285	-	-	-
6 Sociaal domein	45	662	55	55	52	300
7 Volksgezondheid en milieu	3.184	360	213	219	157	151
8 VHROSV	-	417	400	400	300	-
Subtotaal Baten	5.893	7.026	1.614	1.149	975	906
Totaal mutatie in reserves	-1.201	-2.814	-1.505	-1.106	-889	-832

Voor een toelichting wordt verwezen naar overzicht van het verloop van de Reserves en Voorzieningen.

Financiële spelregels

De financiële spelregels die we in 2020 hanteren voor de opbouw en samenstelling van de product en programmabudgetten en de nieuwe financiële prognoses luiden als volgt:

- ✓ Voor het opstellen van de begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 is als kaderstelling de Voorjaarsrapportage 2019 gebruikt.
- ✓ De beleidsregels, reken- en spelregels worden toegepast conform het vernieuwde BBV.
- ✓ De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire van 2019.
- ✓ In 2020 is er een inflatie toegepast van 1,4 % op de Forensenbelasting, Rioolheffing, Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht, Leges voor vergunningen en Lijkbezorgingsrechten.
- ✓ Conform de Voorjaarsrapportage is er geen inflatie correctie toegepast op de overige uitgaven.
- ✓ Op de kosten voor het Sociaal domein, de uitvoeringskosten voor Gemeenschappelijke Regelingen en het MJOP voor de gebouwen is geen inflatie toegepast.
- ✓ Voor de kapitaallasten is gebruikt gemaakt van een rekenrente van 0,7 %. Voor een onderbouwing zie paragraaf financiering.
- ✓ De doorbelasting van de kosten van gebouwen welke voor meerdere taakvelden worden gebruikt is geactualiseerd.
- ✓ De doorbelasting van de personeelslasten van personeelsleden die voor specifieke taakvelden werkzaam zijn is geactualiseerd.
- ✓ De inkomsten en uitgaven van de grondexploitaties zijn geactualiseerd en verwerkt in deze begroting. Met uitzondering van Vledder Noord fase 1, waarvan de inkomsten nog in 2019 worden verwacht. Daarom zal deze grondexploitatie met de Najaarsrapportage 2019 worden geactualiseerd en dan alsnog verwerkt in 2019 of 2020.
- ✓ Voor de grondexploitaties is gebruik gemaakt van een rekenrente van 2 %. Voor een onderbouwing zie paragraaf financiering.
- ✓ De mutatie in de reserves en voorzieningen zijn geactualiseerd.
- ✓ Onttrekkingen aan de voorzieningen voor wegen en rioleringen zijn gebaseerd op geactualiseerde beheersplannen voor wegen en rioleringen.
- ✓ De kosten, opbrengsten en mutatie in de reserve en voorziening van de reinigings- en rioolheffing zijn geactualiseerd.
- ✓ De Cao-gemeenten, zoals die voorlopig op 28 juni 2019 is overeengekomen, vormt het uitgangspunt voor het bepalen van de lasten voor salarissen in 2020 en 2021.
- ✓ Aannee jaarlijks via het gemeentefonds uit te keren ruimte onder BCF-plafond € 0.

Incidentele baten en lasten

Achtergrond

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) dient de gemeentebegroting te voorzien in een overzicht van incidentele lasten en baten. Inzicht daarin is van belang voor de beoordeling²⁴ van het structurele en reële evenwicht van baten en lasten door de gemeenteraad. Daarnaast is het noodzakelijk voor het financiële toezicht en de beoordeling van de begrotingspositie door Gedeputeerde Staten. Het is daarmee ook een van de beoordelingscriteria om voor repressief financieel toezicht in aanmerking te komen.

Criteria

De incidentele baten en lasten zijn opgesteld met in achtname van de door de commissie BBV daarvoor opgestelde richtlijnen in haar notitie 'structurele en incidentele lasten en baten'. Baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar of minder voordoen kunnen beoordeeld worden als 'incidenteel', waarbij rekening wordt gehouden met de soort of de eigenschap van de begrotingspost. Ter invulling is in de inventarisatie van incidentele baten en lasten hierna uitgegaan van de volgende criteria:

- lasten/baten die alleen in het jaar 2020, 2021, 2022 of 2023 voorkomen;
- lasten/baten die zich maximaal gedurende drie jaar voordoen (2020-2023);
- lasten/baten waarvan de eindigheid vast ligt op basis van raadsbesluit en/of toekenningsbesluit, ook als de looptijd langer is dan drie jaar;
- onttrekkingen en toevoegingen aan reserves met een looptijd korter dan drie jaar.

Bedragen x € 1.000

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	Programma	Begroting 2020	Meerjaren begroting 2021	2022	2023
Saldo baten en lasten		-808	-204	-79	174
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves		1.504	1.106	889	831
Begrotingssaldo		696	902	810	1.005
<u>Incidentele baten:</u>					
Beschermd wonen: inkomensoverdracht	6	197	-	-	-
Dekking loonkosten uit voorzieningen	6	255	255	-	-
Subtotaal incidentele baten		452	255	-	-
<u>Incidentele lasten:</u>					
Professionaliseren STPW	3	20	0	0	0
Aanjager kolonieplan	3	25	0	0	0
Subsidies toeristische recreatie	3	140	0	0	0
Vrijwilligerswerk	6	42	0	0	0
Frictiekosten sociaal domein (amendement)	6	100	100	100	100
Cultuurcoach	6	24	0	0	0
Landschapsbeheer	5	25	0	0	0
Subtotaal incidentele lasten		376	100	100	100
Saldo incidentele baten en lasten		-76	-155	100	100
Structureel begrotingssaldo		620	747	910	1105

²⁴ Wettelijke taak gemeenteraad, art. 189-2 Gemeentewet.

Toelichting

Het saldo incidentele baten en lasten is positief. Het structurele begrotingssaldo van Westerveld verbetert daardoor verder.

De overdacht van inkomsten voor beschermd wonen aan de gemeente Westerveld eindigt in 2020. Voor een aantal projecten, zoals omgevingswet en duurzaamheid, zijn bestemmingsreserves ingesteld. Voor de tijdelijke inzet van personeel of voor de tijdelijke vervanging van vaste medewerkers die op deze projecten worden ingezet is er dekking in de vorm van een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

Het wandelknooppunt wordt gerealiseerd in 2020. Het betreft een eenmalig budget van € 100.000. Verder daalt de meerjarige bijdrage voor toeristische evenementen en overige met € 40.000.

De frictiekosten sociaal domein zijn structureel voor vier jaar begroot. Deze kosten zijn in haar aard aangemerkt als incidenteel.

Uiteenzetting van de financiële positie

Voor het opstellen van de prognose balans is gebruik gemaakt van alle informatie zoals die tot en met 1 september 2019 bekend is. De balansposities zijn bepaald op basis van het investeringsplan, de beheersplannen voor wegen en rioleringen, de te verwachten ontwikkeling van grondexploitaties, een raming van de toekomstige Btw teruggave uit het Btw-compensatiefonds, de aflossingen op uitstaande gelden en aangetrokken leningen, de mutaties in de reserves en voorzieningen en een schatting voor overige vorderingen en schulden (crediteuren). Om tot een sluitende balans te komen wordt in eerste instantie het maximum van de kasgeldleningen ingezet voor de financiering. Is dat niet voldoende dan worden langlopende leningen aangetrokken voor de financiering.

Verschillen in de uitvoering in 2020 kunnen zorgen voor aanzienlijke afwijkingen in de financiële realisatie en de balansposities. Bijvoorbeeld het niet uitvoeren van geplande investeringen in 2020, maar in een later jaar, maakt dat minder vaste geldleningen nodig zijn. De balans ziet er dan bij het opstellen van de jaarrekening over 2020 anders uit. Het beeld wat in deze begroting wordt geschetst verandert niet, omdat de investering op zeker moment alsnog wordt uitgevoerd, zij het wat later. Waarmee de externe financiering alsnog nodig zal zijn.

Bedragen x € 1.000

Prognosebalans	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	21	18	15	12	9	6
Materiële vaste activa	37.575	37.005	41.305	39.759	39.472	38.294
Financiële vaste activa	1.753	1.315	1.201	1.087	1.087	1.087
	39.349	38.338	42.521	40.858	40.569	39.388
Vlottende activa						
Voorraden	867	1.094	-822	-1.225	-1.229	-1.142
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	4.690	4.668	4.604	3.398	3.362	2.992
Liquide middelen	274	280	280	280	280	280
Overlopende activa	524	750	750	750	750	750
	6.355	6.792	4.812	3.203	3.162	2.879
Totaal activa	45.704	45.130	47.333	44.061	43.731	42.267
Vaste passiva						
Eigen vermogen	21.206	17.310	16.378	16.117	16.013	16.549
Voorzieningen	10.980	9.477	8.511	7.465	7.421	8.140
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	4.470	8.875	13.160	11.615	11.470	8.912
	36.656	35.661	38.048	35.197	34.903	33.601
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	7.047	7.400	7.200	6.800	7.000	7.000
Overlopende passiva	2.001	2.069	2.085	2.064	1.828	1.666
	9.048	9.469	9.285	8.864	8.828	8.666
Totaal passiva	45.704	45.130	47.333	44.061	43.731	42.267

Toelichting:

Er is een uitzetting van de vaste activa in 2020 van € 4,2 miljoen. Het betreft een overloop van de geplande investering van 2019. Er wordt voorzien dat deze investeringen 2019 niet volledig in dat jaar gerealiseerd kunnen worden. De investeringen kunnen niet worden gedekt uit de jaarlijkse afschrijvingen. Waarvoor externe financiering moet worden aangetrokken

Er is een afname van in de vlottende activa door grondverkoop in de grondexploitaties.

Het eigen vermogen (incl. de bestemmingsreserves) en de voorzieningen dalen met € 0,9 miljoen door bestedingen en onttrekkingen. Er ontstaat een aanvullende financieringsbehoefte tot eenzelfde bedrag.

Voor aflossing van ultimo 2019 bestaande geldleningen is een bedrag van € 1,2 miljoen nodig. Ook daarvoor zal geleend moeten worden.

Totaal komt de externe financiering uit op € 5,5 miljoen.

EMU-saldo

Het EMU-saldo geeft de liquiditeitsprognose van de gemeente Westerveld voor de komende jaren weer. Wanneer is sprake is van een positief EMU-saldo dan zullen de liquiditeiten toenemen en wanneer er sprake is van een negatief saldo dan zullen de liquiditeiten afnemen. Gelet op de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is er geen aanleiding om in de komende jaren nieuwe langlopende financiering aan te trekken.

Bedragen x € 1.000, min is nadeel

EMU-saldo	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.588	-4.033	-808	-204	-79	174
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.964	2.737	2.574	2.397	2.721	2.428
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de	1.676	-1.503	-966	-1.045	-45	719
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	6.175	9.120	2.620	862	1.900	663
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen	-	-	-	-	-	-
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	215	-	-	-	-	-
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	1.005	1.638	637	531	420	429
Baten bouwgrondexploitatie	1.556	1.406	2.554	934	614	342
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	2.453	2.402	2.816	2.908	2.023	1.243
Lasten in verband met transacties met derden	-	-	-	-	-	-
Verwachte boekwinst verkoop van effecten	-	-	-	-	-	-
Berekende EMU-saldo	-6.810	-14.552	-2.719	-2.220	-1.132	1.328

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

De jaarlijks terugkerende arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen bij een vergelijkbaar volume zijn voor de gemeente Westerveld circa 12 miljoen euro per jaar. Zie daarvoor ook de paragraaf bedrijfsvoering.

Investeringsen

Omschrijving	Progr.	2020	2021	2022	2023
Economisch Nut:					
Riolering vrijval (2020)	7	224.955	-	-	-
Riolering vrijval (2021)	7	-	222.784	-	-
Riolering vrijval (2022)	7	-	-	125.863	-
Riolering vrijval (2023)	7	-	-	-	124.170
Riolering gemalen mech/elektr (2023)	7	-	-	-	20.000
Riolering gemalen bouwkunding (2023)	7	-	-	-	151.000
Riolering Drukriolering mech/elektr (2020)	7	33.000	-	-	-
Riolering drukriolering mech/elektr (2021)	7	-	33.000	-	-
Riolering drukriolering mech/elektr (2022)	7	-	-	432.000	-
Riolering drukriolering mech/elektr (2023)	7	-	-	-	18.000
Riolering drukriolering bouwkundig (2020)	7	40.000	-	-	-
Riolering bouwkundig (2022)	7	-	-	17.000	-
Riolering persleiding (2022)	7	-	27.000	-	-
Riolering milieumaatregelen (2020)	7	150.000	-	-	-
Riolering milieumaatregelen (2021)	7	-	150.000	-	-
Riolering milieumaatregelen (2022)	7	-	-	150.000	-
Riolering Milieumaatregelen (2023)	7	-	-	-	150.000
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2020)	7	46.600	-	-	-
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2021)	7	-	46.600	-	-
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2022)	7	-	-	46.600	-
Riolering onderhoud stedelijk watersysteem (2023)	7	-	-	-	46.600
VW Caddy (2021)	0	-	42.000	-	-
VW Caddy (2021)	0	-	42.000	-	-
Vervanging Claas Arion 510 Tractor (2022)	0	-	-	80.000	-
MAN TGS 18-320 (2020)	0	150.000	-	-	-
VW Transporter gesloten (2020)	0	61.000	-	-	-
Hogedruksput Rioned (2020)	0	15.000	-	-	-
VW Caddy (2018)	0	-	-	-	-
Zoutstrooier Epoke LBO (2022)	0	-	-	35.000	-
Zoutstrooier Sirius (2022)	0	-	-	40.000	-
Zoutstrooier Sisrius (2022)	0	-	-	40.000	-
Zoutstrooier Igloo (2022)	0	-	-	33.000	-
Hogedruksput Rioned (2022)	0	-	-	15.000	-
Schliessing houtversnipperaar (2022)	0	-	-	56.000	-
Renovatie sportvelden (2020)	5	33.615	-	-	-
Totaal Economisch Nut:		754.170	563.384	1.070.463	509.770

Omschrijving	Progr.	2020	2021	2022	2023
Maatschappelijk Nut					
Vervanging + reconstructie wegen (2020)	2	1.027.000	-	-	-
Vervanging en reconstructie wegen (2021)	2	-	299.000	-	-
Ruimtelijk actieplan Havelte	2	500.000	-	-	-
Reconstructie en vervanging wegen	2	-	-	830.000	-
Reconstructie wegen	2	-	-	-	200.000
Uitvoering Licht- en Duisternisplan 2011-2020	2	179.500	-	-	-
Armaturen Ijselmijgebied	2	64.380	-	-	-
Uitvoering beleid- en beheersplan Brinken (2020)	2	15.000	-	-	-
Evenementen terrein Uffelte	2	80.000	-	-	-
Totaal Maatschappelijk Nut		1.865.880	299.000	830.000	200.000
Grondexploitatie					
Complex Oeveraseweg - Meenteweg	8	-575.680	27.280		
Complex Zorgvlied Noord-Oost II 2e fase	8	-42.414	-21.325	-70.843	
Complex Kalterbroeken Diever	8	-865.078	-451.278	-122.911	86.916
Totaal Grondexploitatie (GREX)		-1.483.172	-445.323	-193.754	86.916

Totale Geplande Investerings (excl. GREX)	2.620.050	862.384	1.900.463	709.770
Dekking uit de voorzieningen	674.055	479.384	771.463	509.770
Restant investeringen	1.945.995	383.000	1.129.000	200.000

Op riolen en uitvoering licht- en duisternisplan wordt in een keer afgeschreven. De dekking daarvan wordt gedaan vanuit de voorzieningen. Het heeft daarom geen resultaat effect. Het legt wel beslag op de liquide middelen. Als die er niet zijn, is externe financiering noodzakelijk. Het is daarom van invloed op de solvabiliteit.

Daarnaast is er een programma groot onderhoud wegen.

Meerjarig programma groot onderhoud wegen 2020 - 2023

Omschrijving	Progr.	2020	2021	2022	2023
Grootonderhoud wegen	2	1.958.548	-	-	-
Grootonderhoud wegen	2	-	2.195.654	-	-
Grootonderhoud wegen	2	-	-	1.007.384	-
Grootonderhoud wegen	2	-	-	-	333.437
Totaal Groot onderhoud wegen		1.958.548	2.195.654	1.007.384	333.437

De dekking daarvan wordt gedaan uit de voorziening groot onderhoud wegen. Er is geen resultaat effect. Het legt beslag op de liquide middelen. Als die er niet zijn, is externe financiering noodzakelijk. Het is daarom van invloed op de solvabiliteit.

Verloop van de reserves en voorzieningen

Omschrijving	I/S	Pr.	Omschrijving	Stand 31-12-2018	mutaties 2019	Stand 31-12-2019	mutaties 2020	Stand 31-12-2020	mutaties 2021	Stand 31-12-2021	mutaties 2022	Stand 31-12-2022	mutaties 2023	Stand 31-12-2023
RESERVES			RESERVES											
Algemene reserve			Algemene reserve											
Algemene reserve - vrij beschikbaar	I		Algemene reserve - vrij beschikbaar	292.368	-	292.368	-	292.368	-	292.368	-	292.368	-	292.368
Algemene reserve - deel t/bv weerstandsvermogen	I		Algemene reserve - deel t/bv weerstandsvermogen	1.600.000	-	1.600.000	-	1.600.000	-	1.600.000	-	1.600.000	-	1.600.000
Rekeningsaldo voorgaand/lopend boekjaar	I		Rekeningsaldo voorgaand/lopend boekjaar	-	-1.219.000	-1.219.000	696.000	696.000	902.000	902.000	810.000	1.005.000	1.005.000	1.005.000
Reserve rekeningsaldo	I		Reserve rekeningsaldo	1.250.379	-	1.250.379	-	1.250.379	-	1.250.379	-	1.250.379	-	1.250.379
Totaal algemene reserves			Totaal algemene reserves	3.142.747	-1.219.000	1.923.747	696.000	2.619.747	902.000	3.521.747	810.000	4.331.747	1.005.000	5.336.747
Bestemmingsreserves			Bestemmingsreserves											
Verzelfstandiging zwembaden	S		Verzelfstandiging zwembaden	345.970	-61.256	284.714	-284.714	-	-	-	-	-	-	-
Overhevelingsreserve	I		Overhevelingsreserve	684.261	-684.261	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bouw gemeentehuis	S		Bouw gemeentehuis	7.090.225	-275.295	6.814.930	-308.154	6.506.776	-306.818	6.199.957	-305.483	5.894.475	-295.771	5.598.704
Multifunctionele accommodatie Havelte (MFA)	S		Multifunctionele accommodatie Havelte (MFA)	1.240.841	-1.219.599	21.242	-120.700	998.899	-120.103	878.796	-112.232	766.563	-111.656	654.908
Co-financiering Fonds	I		Co-financiering Fonds	70.791	-19.857	50.934	-19.857	31.077	-	31.077	-	31.077	-	31.077
Huishoudelijk akkoord	S		Huishoudelijk akkoord	519.106	-127.000	392.106	-152.000	240.106	-158.000	82.106	-82.000	106	-	106
Licht- en Duisternisplan 2011-2020	S		Licht- en Duisternisplan 2011-2020	317.980	-153.255	164.725	-164.725	-	-	-	-	-	-	-
Sociale Structuurvisie	S		Sociale Structuurvisie	217.074	-55.000	162.074	-55.000	107.074	-55.000	52.074	-52.074	-	-	-
Fonds dorpshuizen	S		Fonds dorpshuizen	222.750	25.000	247.750	25.000	272.750	25.000	297.750	25.000	322.750	25.000	347.750
Sociaal Domein	I		Sociaal Domein	2.923.000	-2.923.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zonneleningen	I		Zonneleningen	487.500	-	487.500	-	487.500	-	487.500	-	487.500	-	487.500
Versterking Fysieke Aantrekkelijkheid	I		Versterking Fysieke Aantrekkelijkheid	2.000.000	-450.000	1.550.000	-48.000	1.502.000	-48.000	1.454.000	-48.000	1.406.000	-48.000	1.358.000
Bedrijfsregeling Drenthe	I		Bedrijfsregeling Drenthe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fonds Duurzame Landbouw	I		Fonds Duurzame Landbouw	-	200.000	200.000	-	200.000	-	200.000	-	200.000	-	200.000
Fonds Verrekenen	I		Fonds Verrekenen	-	400.000	400.000	-	400.000	-	400.000	-	400.000	-	400.000
Innovatieve initiatieven	I		Innovatieve initiatieven	-	200.000	200.000	-	200.000	-	200.000	-	200.000	-	200.000
Invoering omgevingswet	I		Invoering omgevingswet	-	1.100.000	1.100.000	-400.000	700.000	-400.000	300.000	-300.000	-	-	-
Duurzaamheid	I		Duurzaamheid	-	300.000	300.000	-61.200	238.800	-61.200	177.600	-	177.600	-	177.600
Stad & Esch	I		Stad & Esch	1.944.000	-32.009	1.911.991	-38.880	1.873.111	-38.880	1.834.231	-38.880	1.795.351	-38.880	1.756.471
Totaal bestemmingsreserves			Totaal bestemmingsreserves	18.063.497	-2.677.175	15.386.322	-1.628.229	13.758.093	-1.163.002	12.595.091	-913.669	11.681.422	-469.307	11.212.115
Totaal reserves			Totaal reserves	21.206.244	-3.896.175	17.310.069	-932.229	16.377.840	-261.002	16.116.838	-103.669	16.013.169	535.693	16.548.862
VOORZIENINGEN			VOORZIENINGEN											
Voorzieningen - algemeen			Voorzieningen - algemeen											
Meerjarenonderhoud gebouwen	S		Meerjarenonderhoud gebouwen	1.401.377	-219.791	1.181.586	-28.626	1.152.960	101.269	1.254.229	90.380	1.344.609	-65.202	1.279.407
Groot onderhoud wegen	S		Groot onderhoud wegen	2.717.920	-163.000	2.554.920	-1.063.548	1.491.372	-1.300.654	190.718	-112.384	78.334	561.563	639.897
Verenigingsinvesteringen riolering	S		Verenigingsinvesteringen riolering	4.758.215	-604.731	4.153.484	305.445	4.458.929	320.616	4.779.545	28.537	4.808.082	290.230	5.098.312
Voormalige bestuurders	S		Voormalige bestuurders	2.102.545	-275.969	1.826.576	-279.070	1.547.506	-226.648	1.320.858	-161.043	1.159.815	-162.155	997.660
Egalisatievoorziening Kunstwerken	S		Egalisatievoorziening Kunstwerken	-	-240.000	-240.000	100.000	-140.000	60.000	-80.000	110.000	30.000	95.000	125.000
Grondexpl. voormalig zwembadterrein Diever	S		Grondexpl. voormalig zwembadterrein Diever	189.000	-	189.000	-	189.000	-	189.000	-	189.000	-	189.000
Bedrijfsverreken Oeveraseweg Havelte	S		Bedrijfsverreken Oeveraseweg Havelte	11.169.056	-1.503.491	9.665.565	-965.799	8.699.766	-1.045.417	7.654.349	-44.510	7.609.839	719.436	8.329.275
Totaal voorzieningen algemeen			Totaal voorzieningen algemeen	11.169.056	-1.503.491	9.665.565	-965.799	8.699.766	-1.045.417	7.654.349	-44.510	7.609.839	719.436	8.329.275
Totaal reserves en voorzieningen			Totaal reserves en voorzieningen	32.375.300	-5.399.666	26.975.634	-1.898.028	25.077.606	-1.306.419	23.771.187	-148.179	23.623.008	1.255.129	24.878.137

VASTSTELLINGSBLAD

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Westerveld op 29 oktober 2020.

de voorzitter,

de griffier,

H. Jager

R.J. van der Veen